

projekt
zmiany studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego
miasta Rybnika

Prognoza oddziaływania na środowisko

lipiec 2020

aktualizacja -
grudzień 2020,
lipiec 2021

Prognoza oddziaływania na środowisko

projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika

opracowanie:

Biuro Rozwoju Regionu Spółka z o.o.

Katowice, ul. Środkowa 5

(brr@brr.com.pl)

Zespół autorski:

Wiesław Konieczny, Leszek Kostorz

współpraca:

Agnieszka Błońska, Michał Romańczyk, Zdzisław Wieland

lipiec 2020

aktualizacja – grudzień 2020, lipiec 2021

Spis treści

1. Wprowadzenie	1
1.1. Przedmiot i cel sporządzenia prognozy.....	1
1.2. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy.....	2
1.3. Charakterystyka obszarów objętych zmianą studium.....	4
2. Zawartość i główne cele projektu studium. Powiązania z innymi dokumentami.....	5
2.1. Zawartość i główne cele projektu zmiany studium.....	5
2.2. Powiązania z innymi dokumentami.....	7
3. Ocena istniejącego stanu środowiska. Problemy ochrony środowiska. Potencjalne zmiany środowiska w wyniku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	12
3.1. Budowa geologiczna. Udokumentowane złoża kopalin.....	12
3.2. Rzeźba terenu. Warunki gruntowo-budowlane.....	14
3.3. Wody podziemne.....	15
3.4. Wody powierzchniowe.....	16
3.5. Gleby. Gospodarka odpadami.....	16
3.6. Warunki klimatyczne.....	17
3.7. Jakość powietrza atmosferycznego.....	19
3.8. Zagrożenia i uciążliwości środowiskowe.....	19
3.9. Przyroda ożywiona.....	21
3.9.1. Zasoby przyrodnicze.....	21
3.9.2. Ostoje przyrody i korytarze ekologiczne. Obiekty i obszary chronione; inne obszary cenne przyrodniczo.....	24
3.10. Krajobraz i walory krajobrazu. Zabytki.....	27
3.11. Problemy ochrony środowiska.....	28
3.12. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	31
4. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym i krajowym, istotne z punktu widzenia studium i jego zmiany oraz sposób ich uwzględnienia	33
5. Prognozowane znaczące oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu zmiany studium.....	41
5.1. Ocena istotnych, z punktu widzenia oddziaływania na środowisko, kierunków zmian w przeznaczeniu terenów.....	41
5.2. Oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000.....	46
5.3. Oddziaływanie na rośliny i zwierzęta oraz na różnorodność biologiczną.....	46
5.3.1. Wpływ na rośliny i zwierzęta oraz na różnorodność biologiczną.....	46
5.3.2. Wpływ na obiekty i obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody oraz na inne obszary cenne przyrodniczo	47
5.3.3. Wpływ na korytarze ekologiczne.....	48
5.4. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby oraz na zasoby naturalne.....	50
5.5. Oddziaływanie na wody podziemne i powierzchniowe.....	51
5.6. Oddziaływanie na klimat i powietrze.....	52
5.7. Oddziaływanie na krajobraz i zabytki oraz na dobra materialne.....	53

5.8.	Oddziaływanie na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi.....	54
5.9.	Syntetyczna ocena wpływu projektu zmiany studium na środowisko.....	57
6.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.....	60
7.	Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu.....	61
8.	Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	63
9.	Streszczenie.....	63
10.	Materiały źródłowe. Literatura.....	67
	Załączniki graficzne	70

Załącznik: mapa prognozy oddziaływania na środowisko, skala 1:10 000

1. Wprowadzenie

1.1. Przedmiot i cel sporządzenia prognozy

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika.

Projekt zmiany studium jest realizacją uchwały Nr 730/XLVII/2018 Rady Miasta Rybnika z dnia 19 kwietnia 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika, zmienionej uchwałą nr 772/XLIX/2018 Rady Miasta Rybnika z dnia 27 czerwca 2018 r.

Zmiana studium przyjętego uchwałą nr 370/XXIII/2016 Rady Miasta Rybnika z dnia 30 czerwca 2016 r., obejmuje sześć obszarów o łącznej pow. 80 ha (0,54% pow. całego miasta) w dzielnicach: Stodoły (obszary zmiany studium nr 1 [pow. 3,83 ha]) i nr 6 [pow. 4,10 ha]), Grabownia (obszar zmiany studium nr 2 [pow. 10,99 ha]), Orzepowice (obszar zmiany studium nr 3 [pow. 5,22 ha]), Ligota – Ligocka Kuźnia (obszar zmiany studium nr 4 [pow. 49,83 ha]) i Chwałowice (obszar zmiany studium nr 5 [pow. 6,03 ha]).

Podstawę prawną zmiany studium stanowi ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 741, z późn. zm.).

Projekt zmiany studium, zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm.), należy do dokumentów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji dokumentu. Postępowanie to obejmuje w szczególności: uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie, sporządzenie prognozy, uzyskanie wymaganych opinii oraz zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Zasady i cel sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko reguluje rozdział 2 w dziale IV ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku (...) - Prognoza oddziaływania na środowisko. Bezpośrednią podstawę prawną sporządzenia prognozy stanowi art. 51 ust. 1 cyt. ustawy. Celem prognozy jest w szczególności, zgodnie z art. 51 ust. 2 przywołanej ustawy:

- ocena istniejącego stanu środowiska oraz określenie potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektu zmiany studium;
- określenie problemów i celów środowiska istotnych z punktu widzenia projektu zmiany studium;
- określenie przewidywanych znaczących oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 i integralność tych obszarów oraz na środowisko: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami i między oddziaływaniami na te elementy;
- przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, a także rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie dokumentu lub wyjaśnienie braku takich rozwiązań;
- określenie proponowanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu zmiany studium oraz częstotliwości jej przeprowadzania.

Zgodnie z art. 53 w związku z art. 57 ust. 1 pkt 2 i art. 58 ust. 1 pkt 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku (...), zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach (pismo WOOŚ.411.91.2020.PB z dnia 10 lipca 2020 r.) i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Rybniku (pismo ONS-ZNS.522.27.2020 z dnia 21 lipca 2020 r.).

Zgodnie z ww. pismem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, „prognoza powinna obejmować wszystkie elementy, o których mowa w art. 51 ust. 2 (z uwzględnieniem wymagań zawartych w art. 52 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku (...)) - przeanalizowane i ocenione w stopniu i w zakresie adekwatnym do charakterystyki obszaru objętego opracowaniem oraz proponowanych rozwiązań planistycznych, stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny”. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska wskazał, że prognoza powinna w szczególności analizować, oceniać i uwzględniać:

- możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko (w tym na formy ochrony przyrody zlokalizowane na terenie objętym zmianą studium oraz w jego bliskim sąsiedztwie, w szczególności na teren Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” wraz z otuliną oraz użytek ekologiczny „Meandry rzeki Rudy”), mogących być rezultatem zmian dotychczasowych kierunków zagospodarowania;
- wpływ realizacji projektu zmiany studium na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych określonych w Opracowaniu ekofizjograficznym do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Woj. Śląskiego;
- oddziaływanie na lokalne ostoje przyrody istotne dla zachowania różnorodności biologicznej, w tym: tereny leśne, płaty roślinności nieleśnej, zadrzewienia śródpolne, zbiorniki wodne, ciek, doliny rzeczne, a także obiekty ważne dla ochrony płazów;
- wpływ planowanych kierunków na obszary sąsiednie, w szczególności na tereny podlegające ochronie akustycznej;
- propozycje dotyczące zapobiegania, minimalizowania i ograniczenia przewidywanych skutków realizacji ustaleń zmiany studium na środowisko i krajobraz.

Ponadto, „prognoza powinna dostarczać informacji o występowaniu, lub jego braku, chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz siedlisk objętych ochroną, występujących na obszarze objętym zmianą studium lub w jego bliskim sąsiedztwie, ich szacunkowej liczebności, rozmieszczenia i stanie ochrony, a także analizę zagrożeń dla populacji tych gatunków, a w przypadku negatywnego oddziaływania – propozycję jego ograniczenia”.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny stwierdził m.in., że w prognozie należy uwzględnić wzajemne oddziaływanie na siebie terenów objętych zmianą studium i innych terenów znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie; dla terenów chronionych należy przewidzieć sposoby ich ochrony przed oddziaływaniem generowanym przez tereny objęte zmianą studium oraz przed lokalizowaniem inwestycji o charakterze uciążliwym.

1.2. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognoza została dostosowana do stopnia szczegółowości projektu zmiany studium oraz do etapu jego przyjęcia w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych ze studium.

Zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...], prognozę oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium sporządzono z uwzględnieniem ustaleń prognoz dotyczących dokumentów powiązanych z tym projektem: wzięto pod uwagę prognozy oddziaływań na środowisko sporządzone do już przyjętych dokumentów planistycznych, w tym przede wszystkim - prognozę sporządzoną do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika z 2016 r.) oraz dokumentów programowych (planów i programów odnoszących się do działań w zakresie środowiska).

Prognoza w pierwszej części obejmuje, oprócz charakterystyki obszarów zmiany studium oraz ocenianego dokumentu i jego powiązań z innymi dokumentami (rozdz. 2. Zawartość i główne cele projektu studium oraz jego powiązania z innymi dokumentami), opis i ocenę stanu środowiska w podziale na główne komponenty w obszarach zmiany studium i w ich otoczeniu, a w uzasadnionych przypadkach z uwzględnieniem (lub odniesieniem do) całego obszaru miasta (m.in. klimat i powietrze), a także identyfikację podstawowych problemów ochrony środowiska na obszarach zmiany studium, oraz potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanych zmian - przy uwzględnieniu skutków ustaleń obowiązujących dokumentów planistycznych (rozdz. 3).

Ocenę i opis stanu środowiska (charakterystyka głównych komponentów środowiska, przy uwzględnieniu wielkości i jakości zasobów oraz tendencji zmian w środowisku) sporządzono na podstawie aktualnych danych, materiałów i opracowań oraz z uwzględnieniem stanu prawnego dotyczącego zagadnień ochrony środowiska.

W przypadku komponentów środowiska Rybnika, w których w okresie od przyjęcia studium w 2016 r., nastąpiły istotne zmiany (złoża kopalin, obszary i tereny górnicze, pomniki przyrody) lub dla których sporządzono istotne opracowania, dotyczące całego obszaru miasta (Aktualizacja waloryzacji przyrodniczej miasta Rybnika), podane informacje o tych komponentach środowiska odnoszą się do całego obszaru miasta, z wyróżnieniem elementów położonych w obszarach objętych zmianą studium.

W części prognostycznej opracowania zawarto ocenę projektowanych ustaleń zmiany studium z punktu widzenia ochrony i kształtowania środowiska, z odniesieniami w uzasadnionych przypadkach do ustaleń studium z 2016 r., które nie uległy zmianie w projektowanym dokumencie.

Zidentyfikowano ustalenia projektu zmiany studium istotne ze względu na zapewnienie warunków utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska, w tym – w zakresie dotyczącym istotnych zmian w przeznaczeniu terenu. Zidentyfikowano tereny, których zagospodarowanie może ulec zmianie w następstwie realizacji ustaleń projektu zmiany studium oraz możliwe skutki wynikające ze zmiany zagospodarowania terenu; określono i oceniono wpływ tych zmian, przeanalizowano wpływy otoczenia na obszary objęte projektem zmiany studium oraz wpływ ocenianych zmian na obszary sąsiednie. Określono zalecenia minimalizujące skutki negatywne.

Ocena skutków realizacji projektowanego dokumentu obejmuje określenie przewidywanych oddziaływań na środowisko i na jego poszczególne elementy, przy wzięciu pod uwagę rodzaj, skalę i lokalizację istotnych zmian w zagospodarowaniu w ujęciu: przestrzennym - na podstawie zidentyfikowanych głównych zmian w kierunkach zagospodarowania i przeznaczenia terenów, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu na obszary podlegające ochronie prawnej i korzyści ekologiczne oraz w ujęciu rodzajowym - obejmującym ocenę potencjalnego wpływu na główne komponenty środowiska: rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną, powierzchnię ziemi i gleby, wody, powietrze i klimat, zabytki, krajobraz i dobra materialne oraz na zdrowie ludzi.

W zakresie oddziaływań na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną oceniono wpływ projektowanego dokumentu (w tym potencjalnych inwestycji i zmian w kierunkach zagospodarowania terenu) na drożność i funkcjonowanie regionalnych korytarzy ekologicznych (w tym teriologicznych i ornitologicznych) oraz na stan i ochronę obszarów podlegających ochronie prawnej. Uwzględniono zależności pomiędzy poszczególnymi komponentami środowiska i między oddziaływaniami na te komponenty, biorąc pod uwagę możliwe oddziaływania skumulowane.

Istotność oddziaływań skutków realizacji projektowanego dokumentu na poszczególne elementy środowiska określono z zastosowaniem różnych metod, adekwatnych do specyfiki poszczególnych komponentów środowiska lub ich elementów składowych, z wykorzystaniem parametrów jakościowych i ilościowych. W przypadku oceny wpływu ustaleń projektu studium na obszary podlegające ochronie prawnej i korzyści ekologiczne zastosowano metody analizy przestrzennej przy użyciu GIS. W wyniku przeprowadzonych analiz i ocen zidentyfikowano tereny objęte znaczącymi oddziaływaniami. Metody zastosowane przy ocenie wpływu projektu zmiany studium na te tereny i skalę ocen omówiono w rozdz. 5.1.

Określono dostępne metody analizy skutków realizacji projektu zmiany studium; dla zidentyfikowanych negatywnych oddziaływań na środowisko określono sposoby ich eliminacji lub ograniczenia - wskazano na konieczność ustalenia w planach miejscowych określonych rozwiązań przestrzennych oraz parametrów i wskaźników urbanistycznych, mając na uwadze, że realizacja projektowanego dokumentu następuje poprzez sporządzenie planów miejscowych. Ze względu na niewielki zakres projektowanych zmian, cele i zadania określone w wybranych dokumentach strategicznych rangi międzynarodowej i krajowej skonfrontowano z rozwiązaniami przyjętymi w obowiązującym studium.

Prognoza zawiera załączniki graficzne przedstawiające obszary zmiany studium oraz mapę wielkoformatową (odrębny załącznik do prognozy), której skala odpowiada skali ujednoliconego

rysunku studium (1:10 000), przedstawiająca syntetyczną ocenę znaczących oddziaływań na środowisko, w tym lokalizację zidentyfikowanych terenów o istotnych zmianach kierunków zagospodarowania przestrzennego, na tle ważnych elementów środowiska i ustaleń studium, przyjętego w 2016 r.

1.3. Charakterystyka obszarów objętych zmianą studium

Zmiana studium obejmuje sześć oddzielnych przestrzennie obszarów (nr 1 - 6), położonych w różnych częściach miasta (Stodoły [nr 1 i 6], Grabownia [nr 2], Orzepowice [nr 3], Ligota [nr 4] i Chwałowice [nr 5]), o łącznej pow. 80 ha. Obszary te są w różnym stopniu zagospodarowane; większość z nich pełni lub pełniła funkcje o znaczeniu miejskim i dzielnicowym. Obszary nr 1 i 6, położone są w Stodołach, w rejonie dworu pocysterskiego i byłego ośrodka jeździeckiego oraz Rudy i Zbiornika Rybnickiego – w pełniącej funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe części miasta; w obszarze nr 6 istniał, obecnie nieużytkowany, parkur, związany z ośrodkiem jeździeckim (w obszarze nr 1).

W obszarze nr 2 (głównie tereny rolnicze i zadrzewione) zlokalizowany jest obiekt sportowo-rekreacyjny – boisko Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji o znaczeniu dzielnicowym. Obszar nr 4 (Ligota), silnie zurbanizowany (tereny przemysłowo-usługowe oraz mieszkaniowo-usługowe) jest istotnym w skali miasta ośrodkiem handlowym, przemysłowo-magazynowym i biurowym. W obrębie obszaru nr 5 (tereny porolne i zadrzewione, nieużytki) istniała oczyszczalnia ścieków „Chwałowice”, zlikwidowana po zbudowaniu ogólnomiejskiej sieci kanalizacji. Obszar nr 3 (tereny porolne i zadrzewione) znajduje się w rejonie dynamicznie rozwijającej się zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w Orzepowicach (rejon ul. Bratków). W obszarach zmiany studium nie występują tereny zieleni (w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody) i ogrody działkowe.

Obszary nr 3, 5 i 6 są niezabudowane. W obszarze nr 1 zabudowę stanowią zabytkowy dwór pocysterski oraz kilka budynków o różnych funkcjach, w tym budynki dawnego ośrodka jeździeckiego, w obszarze nr 2 – budynek mieszkalny oraz sportowy. Intensywnie zabudowany jest obszar nr 4, (budynki przemysłowe, magazynowe, handlowo-usługowe i biurowe oraz mieszkalne jednorodzinne). Obszary objęte zmianą studium są wyposażone w podstawowe rodzaje infrastruktury (sieć wodociągowa i elektroenergetyczna), jednak żaden nie jest objęty siecią ciepłowniczą (zdalaczną). Obszary w północnej części miasta (nr 1, 2, 3 i 6) nie mają dostępu do sieci gazowej, a obszary nr 1 i 6 (Stodoły) oraz nr 2 (Grabownia) położone są poza zasięgiem aglomeracji (system kanalizacji zbiorczej nie obejmuje tych dzielnic miasta ze względu na brak uzasadnienia technicznego i ekonomicznego dla budowy sieci kanalizacyjnej), natomiast obszar nr 3 (Orzepowice) znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie granicy Aglomeracji Rybnik.

2. Zawartość i główne cele projektu zmiany studium. Powiązania z innymi dokumentami

2.1. Zawartość i główne cele projektu zmiany studium

Cel, zasady i tryb sporządzenia studium, a także zmiany tego dokumentu oraz jego zakres merytoryczny określają w szczególności art. 9 – 13 i art. 27 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (w tym art. 9 ust. 3a: „zmiana studium dla części obszaru gminy wymaga dokonania, zarówno w części tekstowej jak i graficznej studium, zmian w odniesieniu do wszystkich treści, które w wyniku wprowadzonej zmiany przestają być aktualne, w szczególności zmian w zakresie określonym w art. 10 ust. 1) oraz Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r. Nr 118, poz. 1233).

Wymagania dotyczące zawartości studium (wartości merytoryczne dokumentu) określają także inne ustawy, w szczególności: ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, z późn. zm.), ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098), ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 624, z późn. zm.), ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1064, z późn. zm.), ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 610, 954) oraz ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2028).

Zgodnie z § 8 rozporządzenia w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, przepisy dotyczące projektu studium stosuje się również do projektu zmiany studium w zakresie objętym tą zmianą (projekt zmiany studium polegającej na uzupełnieniu studium o pojedyncze ustalenia sporządza się w formie ujednoliconej z wyróżnieniem wprowadzonych zmian). Jednocześnie, wymogi prawne nakazują ograniczenie zmian w studium jedynie do obszarów objętych zmianą studium (określonych w uchwale rady gminy), również wówczas gdy dotyczą one uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium określa politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego. Polityka przestrzenna powinna służyć zapewnieniu zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego, uwzględniając jego wymagania (w tym urbanistyki i architektury), walory architektoniczne i krajobrazowe, wymagania ochrony środowiska, ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, walory ekonomiczne przestrzeni, prawo własności, potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa oraz potrzeby interesu publicznego, a także potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, w szczególności sieci szerokopasmowych oraz zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości wody do celów zaopatrzenia ludności (art. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Studium ma charakter kierunkowy i nie jest aktem prawa miejscowego (art. 9 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym), jednak ustalenia tego dokumentu, w szczególności określające kierunki zagospodarowania przestrzennego, są wiążące przy sporządzaniu planów miejscowych (art. 9 ust. 4 cyt. ustawy), w których ustala się przeznaczenie terenów oraz określa się sposoby ich zagospodarowania i zabudowy. Projekt planu miejscowego opracowuje się zgodnie z zapisami studium odnoszącymi się do obszaru objętego planem (art. 15 ust. 1), zaś uchwalenie planu wymaga stwierdzenia, że nie narusza on ustaleń studium (art. 20 ust. 1).

Celem zmiany studium jest umożliwienie realizacji złożonych wniosków o zmianę przeznaczenia terenów w związku z planowanymi zamierzeniami inwestycyjnymi różnego rodzaju, zaakceptowanymi przez Radę Miasta (zgodnie z uzasadnieniem do uchwał Rady Miasta w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium, większości obszarów objętych zmianą dotyczą ważne zamierzenia inwestycyjne w mieście, a zmiana studium stanowić ma podstawę do realizacji złożonych wniosków

o zmianę przeznaczenia terenów i interesów gminy). Zmiana ustaleń w zakresie kierunków przeznaczenia terenów ma na celu umożliwienie na kolejnym etapie postępowania dokonania odpowiednich zmian we fragmentach obowiązujących planów miejscowych.

Zmiana studium w obszarach nr 2, 3 i 5 ma umożliwić właścicielom gruntów realizację własnych potrzeb mieszkaniowych (budowa domów jednorodzinnych). W obszarach nr 1 i 6 – zmiana studium ma stworzyć podstawy umożliwiające realizację planowanych zamierzeń w rejonie dworu pocysterskiego i dawnego ośrodka jeździeckiego, akceptowanych przez Miasto (rozwój funkcji usługowo-handlowych i sportowo – rekreacyjnych [obszar nr 1] oraz mieszkaniowych w zabudowie wielorodzinnej [obszar nr 6]). W obszarze nr 4 zmiana studium wynika z rezygnacji z realizacji planowanej drogi zbiorczej, mającej łączyć ul. Żorską z ul. Proszą, na rzecz stworzenia większych możliwości przestrzennych dla rozwoju funkcji produkcyjno-magazynowych w tym rejonie miasta (również z uwagi na zmiany w zagospodarowaniu terenów położonych w śladzie planowanej drogi, uniemożliwiających jej realizację). Szczegółowy zakres zmian w poszczególnych obszarach zmiany studium omówiono w rozdz. 5.1.

Zmiana studium polega głównie na zmianie na rysunku studium granic obszarów o różnych funkcjach (obszarów funkcjonalnych). W przypadku zmian w obszarach nr 4 i 6 wymagały one również zmian w części tekstowej studium. Zmiana tekstu wywołana zmianami wprowadzonymi w obszarze nr 4 ma charakter jedynie porządkowy (polega na usunięciu z tekstu treści związanych z planowaną dotychczas drogą zbiorczą oraz na zmianie pow. obszarów, na których mogą być sytuowane obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²). W przypadku obszaru nr 6 – zmiana obejmuje modyfikację ustaleń w zakresie kierunków przeznaczenia terenów oraz parametrów i wskaźników urbanistycznych dla obszarów zabudowy mieszkaniowo-usługowej (MU).

Ponadto, zmiana studium obejmuje modyfikacje ustaleń w części tekstowej dokumentu, nie wymagające zmian na rysunku studium, w zakresie dopuszczalnych kierunków przeznaczenia terenów w obszarach sportu i rekreacji (rozdz. II.1.3.3, pkt 13). Zmiany te polegają na dopuszczeniu możliwości wyznaczania w planie miejscowym terenów „usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (w tym budynków zamieszkania zbiorowego takich jak domy rencistów, seniorów lub tzw. domów spokojnej starości)” na obszarach sportu i rekreacji [US] (z wyjątkiem obszarów US1 i US2) oraz terenów „obiektów wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy powyżej 100 kW” na obszarze US2 w Chwałowicach (obszar zrehabilitowanej hałdy).

W związku z tymi zmianami, w celu zachowania spójności tekstu studium, uzupełniono również: - listę kierunków dopuszczalnych w części rozdz. II.1.3.3, pkt 13 dotyczącej zasad zagospodarowania przestrzennego o tereny „usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej”; - katalog dodatkowych sposobów zagospodarowania terenu lub wykorzystania zabudowy na wyznaczonych w planie miejscowym terenach sportu i rekreacji (rozdz. II.1.3.2, pkt 6) o „usługi opieki zdrowotnej i pomocy społecznej” oraz - listę obszarów, na których w planach miejscowych możliwe jest określanie granic terenów pod budowę urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł (rozdz. II.5.4.4, pkt 3) o obszar US2 w Chwałowicach.

Oprócz wyżej wymienionych zmian, w związku z obowiązkiem ujawnienia złóż, określonym w ustawie Prawo geologiczne i górnicze, zmiana studium obejmuje również zmiany w części graficznej (rysunek studium) i w części tekstowej studium dotyczące udokumentowanych złóż kopalin (w tym ujawniono nowe złoża kopalin oraz zaktualizowano granice obszarów złóż kopalin).

Ograniczony zakres zmian nie spowodował konieczności zmiany dotychczasowego układu treści dokumentu dotyczących uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Ujednoliconą formą studium (o której mowa w § 8 rozporządzenia w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy), z wyróżnieniem wprowadzonych zmian, zawiera część tekstową oraz część graficzną (mapy przedstawiające uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego i rysunek studium).

Ujednolicono studium obejmuje:

- **część I** – określającą uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego, przedstawioną w formie tekstowej i graficznej w postaci rysunków w tekście studium i map wielkoskalowych (jako odrębne

opracowania kartograficzne), zaktualizowane w odniesieniu do treści, które w wyniku wprowadzonej zmiany studium są nieaktualne (zgodnie z cyt. art. 9 ust. 3a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym), zwłaszcza dotyczących uwarunkowań wynikających z potrzeb i możliwości rozwoju gminy (bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę), ustaleń strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz z występowania udokumentowanych złóż kopalin; w wyniku zmiany studium do części I tekstu dodano rozdział (I.14), zawierający przedstawienie wizji i celów rozwoju województwa wg strategii rozwoju województwa śląskiego oraz zasad zagospodarowania przestrzennego ustalonych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego;

oraz część IA – określającą uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego dla obszarów objętych zmianą studium;

- część II – zawierającą ustalenia określające kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz rysunek studium w skali 1:10 000, przedstawiający te ustalenia w formie graficznej, a także, m.in. dodane w wyniku zmiany studium części - III.A. Uzasadnienie przyjętych rozwiązań w zmianie studium i IVA. Synteza ustaleń dla obszarów zmiany studium.

Ustalenia ujednoliconego studium obejmują zagadnienia określone w art. 10 ust. 2, 2a i 3a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, z wyróżnieniem zmian wprowadzonych przez zmianę studium, przedstawione, tak jak dotychczas, w następujących rozdziałach: kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów; kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów; obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody oraz krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego; obszary oraz zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej; kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej; obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego oraz obszary miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Ujednolicony rysunek studium, przedstawiający w formie graficznej ustalenia określające kierunki zagospodarowania przestrzennego, sporządzony w skali 1:10 000, zawiera m.in.: granice obszarów objętych zmianą studium i wyróżnione zmiany wprowadzone przez zmianę studium.

2.2. Powiązania z innymi dokumentami

Zgodnie z art. 9 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz zmianę tego dokumentu sporządza się przy uwzględnieniu ustaleń określonych w strategii rozwoju województwa i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy. W stosunku do okresu, w którym sporządzono studium z 2016 r., niezmiennie pozostają ustalenia strategii rozwoju gminy (Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do roku 2020 "Rybnik 2020+").

Zmianie uległy natomiast strategia rozwoju województwa (Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, przyjęta w październiku 2020 r.) i plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego (Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego "Plan 2020+", uchwalony w sierpniu 2016 r.).

Dodatkowo, studium z 2016 r. sporządzono biorąc pod uwagę zasady i ustalenia Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju (KPZK 2030), zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obowiązującymi do dnia 13 listopada 2020 r. (Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju została uchylona z tym dniem przez ustawę z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw [Dz. U. z 2020 r. poz. 1378]).

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie (Uchwała Nr VI/24/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 października 2020 r.) stanowi aktualizację Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”. Celem aktualizacji jest dostosowanie strategii „Śląskie 2020+” do zmieniających się uwarunkowań europejskich, krajowych i regionalnych, w szczególności do dokumentów unijnych oraz głównych dokumentów strategicznych kraju, wyznaczających zakres i ramy polityki regionalnej.

W strategii „Śląskie 2030” sformułowano następującą **wizję** rozwoju województwa: „Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku” oraz określono cele strategiczne i operacyjne:

Cel strategiczny A. Województwo śląskie regionem transformacji gospodarczej (cele operacyjne: A.1. Konkurencyjna gospodarka, A.2. Innowacyjna gospodarka, A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość).

Cel strategiczny B. Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca (cele operacyjne: B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych, B.2. Aktywny mieszkaniec, B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki).

Cel strategiczny C. Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni (cele operacyjne: C.1. Wysoka jakość środowiska, C.2. Efektywna infrastruktura, C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu).

Cel strategiczny D. Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym (cele operacyjne: D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny, D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu, D.3. Nowoczesna administracja publiczna).

W ramach istotnego ze względów środowiskowych celu strategicznego C (Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni) oraz poszczególnych celów operacyjnych, sformułowano następujące cele cząstkowe i działania:

cel operacyjny C.1. (Wysoka jakość środowiska): wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza; przeciwdziałanie skutkom i ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji górniczej na środowisko, w tym na tkankę miejską; poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy; wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych; promocja i rozwój zintegrowanego systemu gospodarki odpadami, w tym ograniczenie wytwarzania odpadów oraz prawidłowa segregacja odpadów przez wytwórców; wsparcie działań na rzecz redukcji hałasu oraz zmniejszania jego uciążliwości; podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych;

cel operacyjny C.2. (Efektywna infrastruktura): rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE;

cel operacyjny C.3. (Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu): rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne; poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic; adaptacja terenów miejskich i wiejskich do zmian klimatu, w tym wsparcie opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zintegrowanych miejskich ekosystemów; wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej; rozwój zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego, w tym tworzenie i wdrażanie instrumentów wspierających rodziny w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych, z uwzględnieniem racjonalizacji świadczenia usług publicznych; wsparcie wdrażania koncepcji „smart cities”; wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego; poprawa dostępności transportu zbiorowego na obszarach peryferyjnych i transgranicznych.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego Plan 2020+ (Uchwała Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r.) określa wizję rozwoju przestrzennego i zasady polityki przestrzennej regionu, cele i kierunki działań oraz sposoby monitorowania efektów ich realizacji, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych i inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Do Rybnika odnoszą się następujące **cele i (niektóre) kierunki działań** przyjęte w Planie 2020+: cel 1. „Nowoczesna gospodarka - promocja gospodarczego wzrostu i innowacji”, cel 4. „Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu” oraz cel 3. „Przestrzeń - zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego”, w tym:

kierunek 3.1 – m.in. ochrona zasobów środowiska: utrzymywanie istniejących obszarów i obiektów objętych prawnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu oraz zapewnianie ich integralności; ustanawianie prawnych form ochrony przyrody dla obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, w tym korytarzy ekologicznych; ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych; ochrona i kształtowanie terenów otwartych dla pełnienia funkcji środowiskowych i rekreacyjnych; ochrona dolin rzecznych; odbudowywanie stref ekotonowych; rekultywacja terenów zdegradowanych; utrzymywanie lub powiększanie powierzchni leśnej oraz przeciwdziałanie fragmentacji zwartych kompleksów leśnych; kształtowanie ciągłości systemu obszarów chronionych oraz regionalnej sieci powiązań przyrodniczych, z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych; ochrona gleb przed zanieczyszczeniem; przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi; dostosowywanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony i przyszłego wykorzystania udokumentowanych złóż kopalin;

kierunek 3.2 – m.in. kształtowanie krajobrazów kulturowych: atrakcyjnych terenów mieszkaniowych o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych; kreowanie przestrzeni publicznych; zachowanie tożsamości kulturowo-krajobrazowej, w tym identyfikatorów krajobrazu, wraz z ich adaptacją do nowych funkcji; kształtowanie terenów zieleni miejskiej; kształtowanie systemu zielonych pierścieni wokół miast; rewitalizacja zdegradowanej tkanki miejskiej; rekultywacja, rewitalizacja i kształtowanie terenów zdegradowanych z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych; gospodarowanie wodami opadowymi ukierunkowane na spowolnienie odpływu ze zlewni.

Według "Planu 2020+", Rybnik znajduje się w **obszarach funkcjonalnych** (m.in.): obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi, obszar cenny przyrodniczo, obszar ochrony krajobrazów kulturowych, obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych i obszar udokumentowanych złóż kopalin. Ponadto obszar miasta znajduje się w zasięgu obiektu systemu meteorologicznego - *radaru meteorologicznego sieci POLRAD, której celem jest monitoring, prognozowanie i ostrzeganie przed zjawiskami naturalnymi. Przyjęta strefa ochronna obejmuje tereny w promieniu 20 km.*

Zasady zagospodarowania przestrzennego obszaru narażonego na niebezpieczeństwo powodzi:

m.in. tworzenie polderów zalewowych lub ich renaturalizacja; kształtowanie pokrycia terenu w sposób ograniczający odpływ powierzchniowy i sprzyjający retencji wód; dostosowanie sposobu zagospodarowania terenu do jego naturalnych cech, predyspozycji i walorów oraz odporności środowiska na antropopresję; upowszechnianie na terenach zalewowych form użytkowania terenu dopuszczających okresowe zalewanie; utrzymanie we właściwym stanie międzywala; zachowanie i odtwarzanie siedlisk hydrogenicznych; stosowanie prośrodowiskowych rozwiązań służących minimalizowaniu ryzyka powodziowego na obszarach o szczególnie cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych; wykluczenie możliwości rekultywacji zalewisk pogórnich w dolinach cieków wodnych i na terasach zalewowych poprzez ich zasypywanie odpadami.

Zasady zagospodarowania przestrzennego obszaru cennego przyrodniczo:

m.in. utrzymanie aktualnego użytkowania terenów o wysokich walorach przyrodniczych, których zasoby są uzależnione od prowadzonej ekstensywnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybnej; wzmacnianie funkcji przyrodniczej korytarzy ekologicznych poprzez ograniczanie ich zainwestowania, usuwanie barier oraz kształtowanie struktur przestrzennych sprzyjających migracji gatunków; zachowanie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej przyrodniczych obszarów prawnie chronionych i korytarzy ekologicznych; wykluczenie możliwości lokalizacji farm wiatrowych w obrębie ostoi, korytarzy i przystanków pośrednich dla ptaków, w obrębie ostoi i korytarzy dla nietoperzy; stosowanie rozwiązań minimalizujących śmiertelność ptaków związaną z napowietrznymi liniami energetycznymi; preferowanie lokalizowania elektrowni wodnych wyłącznie na istniejących urządzeniach wodnych przy zastosowaniu rozwiązań zapewniających możliwość migracji organizmów wodnych.

Zasady zagospodarowania przestrzennego obszaru ochrony krajobrazów kulturowych:

m.in. ochrona i zachowanie historycznych układów urbanistycznych; ochrona krajobrazów historycznych

i różnorodności kulturowej; zachowanie i eksponowanie zasobów dziedzictwa kulturowego; rekultywacja niecek osiadania w kierunku wodnym, rekreacyjnym bądź przyrodniczym; wykluczenie możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz fotowoltaicznych w strefach ekspozycji zabytków kultury i obiektów archeologicznych oraz na obszarach parków krajobrazowych.

Zasady zagospodarowania przestrzennego obszaru ochrony i kształtowania zasobów wodnych:

m.in. dostosowanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony zasobów wód, w tym w strefach zasilania Lokalnych Zbiorników Wód Podziemnych; ochrona zasobów wód poprzez uregulowanie gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami; koncentracja terenów inwestycyjnych w obszarach aglomeracji; usprawnianie systemów melioracyjnych i retencjonowania wód; zachowanie mozaiki powierzchni nieprzepuszczalnych z terenami biologicznie czynnymi na terenach zurbanizowanych; utrzymanie i zwiększanie retencyjności w zlewniach; zagospodarowanie niezanieczyszczonych wód opadowych i roztopowych z powierzchni szczelnych w pierwszym rzędzie w obrębie posesji.

Zasady zagospodarowania przestrzennego obszaru ochrony udokumentowanych złóż kopalin:

m.in. zachowanie przeznaczenia i sposobu zagospodarowania terenów złóż umożliwiające ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska i człowieka; wydobywanie kopaliny z konkretnych złóż musi być warunkowane ochroną szczególnie cennych zasobów środowiska, zwłaszcza wód podziemnych, obszarów ochrony przyrody, a także społecznymi potrzebami ochrony obszarów i obiektów na powierzchni terenu; redukcja konfliktów przestrzennych i minimalizacja skutków oddziaływań górnictwa, w szczególności na zabudowę mieszkaniową, na terenach i obszarach górniczych; rekultywacja terenów przemysłowych z uwzględnieniem ochrony kształtujących się siedlisk cennych przyrodniczo.

W obszarach zmiany studium nie są zlokalizowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, o których mowa w planie "Plan 2020+". W sąsiedztwie obszarów zmiany studium położone są tereny objęte zadaniem „przebudowa dróg wojewódzkich” - DW 929 i linie kolejowe nr 140 i 148, objęte modernizacją i rewitalizacją (obszar nr 4).

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Politykę przestrzenną miasta określa studium, przyjęte w 2016 r. W studium określono cele polityki przestrzennej miasta: „zwartość miasta”, „wewnętrzna spójność miasta, jakość życia”, „regionalna ranga miasta oraz „wszechstronny rozwój, potencjał inwestycyjny”; celom tym podporządkowano dalsze ustalenia dokumentu, w tym w zakresie głównych kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pokrywają cały obszar miasta; w obrębie obszarów zmiany studium przeznaczenie terenów określa aktualnie 11 planów miejscowych:

Obszar zmiany studium	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
obszar nr 1	MPZP 54-11 (Uchwała nr 286/XVIII/2020 Rady Miasta Rybnika z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części miasta Rybnika obejmującej obszar w rejonie ulicy Rudzkiej [Dz. Urz. Woj. Śl. z 2020 r. poz. 1404])
obszar nr 2	MPZP 12 (Uchwała nr 341/XXI/2016 Rady Miasta Rybnika z dnia 19 maja 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części miasta Rybnika – obszar oznaczony symbolem MPZP 12 [Dz. Urz. Woj. Śl. z 2016 r. poz. 2973])
	MPZP Rybnik 2005 (Uchwała nr 545/XXXV/2005 Rady Miasta Rybnika z dnia 25 maja 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika [Dz. Urz. Woj. Śl. z 2005 r. Nr 79, poz. 2145])
obszar nr 3	MPZP 2 (Uchwała nr 155/IX/2015 Rady Miasta Rybnika z dnia 18 czerwca 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części miasta Rybnika obejmującej obszar oznaczony symbolem MPZP 2 [Dz. Urz. Woj. Śl. z 2015 r. poz. 3429])
	MPZP A Skotnica (Uchwała nr 321/XXVI/2008 Rady Miasta Rybnika z 12 marca 2008 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Rybnika [Dz. Urz. Woj. Śl. z 2008 r. Nr 90, poz. 1905])

obszar nr 4	MPZP 37-4 (Uchwała nr 287/XVIII/2020 Rady Miasta Rybnika z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części miasta Rybnika obejmującej sześć obszarów w rejonie ulic Raciborskiej, Buhła, Górnej, Wolnej, Brzezińskiej i Giedroycia (MPZP 37-4) [Dz. Urz. Woj. Śl. z 2020 r. poz. 1405])
	MPZP 37-3 (Uchwała nr 130/XI/2019 Rady Miasta Rybnika z dnia 24 maja 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części miasta Rybnika obejmującej obszar w rejonie ulicy prostej (MPZP 37-3) [Dz. Urz. Woj. Śl. z 2019 r. poz. 4103])
	MPZP 20 (Uchwała nr 706/XLVI/2014 Rady Miasta Rybnika z dnia 28 maja 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika dla określonych terenów, w obszarze na wschód od ulicy Wodzisławskiej do ulicy Mikołowskiej [Dz. Urz. Woj. Śl. z 2014 r. poz. 3679])
	MPZP Śródmieście 2009 (Uchwała nr 590/XLIII/2009 Rady Miasta Rybnika z dnia 30 września 2009 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika dla terenów Śródmieścia [Dz. Urz. Woj. Śl. z 2009 r. Nr 208, poz. 3889])
obszar nr 5	MPZP 36 (Uchwała nr 839/LI/2018 Rada Miasta Rybnika z dnia 11 października 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części miasta Rybnika obejmującej obszar dzielnicy Chwałowice (MPZP 36) [Dz. Urz. Woj. Śl. z 2018 poz. 6564])
obszar nr 6	MPZP 54-11 oraz MPZP 11 (Uchwała nr 36/VI/2015 Rady Miasta Rybnika z dnia 22 stycznia 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części miasta Rybnika – obszar oznaczony symbolem MPZP 11 [Dz. Urz. Woj. Śl. z 2015 r. poz. 478])

3. Ocena istniejącego stanu środowiska. Problemy ochrony środowiska. Potencjalne zmiany środowiska w wyniku braku realizacji projektowanego dokumentu

3.1. Budowa geologiczna. Udokumentowane złoża kopalin

Budowa geologiczna. Podłoże skalne obszaru Rybnika stanowią, zalegające na fundamencie prekambryjskim, utwory karbonu górnego, neogenu i czwartorzędu.

Karbon reprezentują głównie osady serii paralicznej (namur A): piaskowce, łupki ilaste, mułowcowe i piaskowcowe oraz piaskowce z pokładami węgla. Utwory neogeńskie (morskie iły margliste i piaski z serią osadów pochodzenia chemicznego), cechują się różną miąższością, do około 300 – 400 m w północno - zachodniej części miasta.

Na utworach neogeńskich zalega pokrywa zróżnicowanych osadów czwartorzędowych (osady stokowe [gliny i gliny pylaste] oraz osady aluwialne [piaszczyste i mady]). Miąższość osadów czwartorzędowych jest bardzo zmienna – od niespełna metra przy wychodniach utworów starszych do ponad 100 m w obrębie rynny kopalnej doliny pra-Rudy; najczęściej zawiera się w przedziale do 20 m.

Najstarszymi osadami czwartorzędowymi są plejstocenyjskie piaski i żwiry wodnolodowcowe. Osady wodnolodowcowe przykryte są przeważnie warstwą gliny zwałowej, stanowiącej wierzchnią warstwę skalną przeważającej części wierzchołków w północnej części obszaru miasta. W tym rejonie często zalegają płaty piasków i żwirów wodnolodowcowych.

W obszarach zmiany studium występują: formy rzeczne w dnach dolin rzecznych, o kształcie płaskodennym lub nieckowatym - piaski i namuły rzeczne den dolinnych (formy te dominują w obszarach nr 2 i 6, znaczny udział mają również w obszarze nr 5) oraz formy wodnolodowcowe i lodowcowe - wysoczyzna polodowcowa, zbudowana z plejstocenyjskich osadów fluwioglacjalnych piaszczysto-żwirowych: w obszarach nr 1 i 3 dominują piaski i żwiry wodnolodowcowe dolne z wkładkami mułków piaszczystych w spągu, osady te występują również w niewielkim stopniu na obszarze nr 6, w obrębie obszarów nr 4 i 5 przeważają piaski i żwiry wodnolodowcowe górne, w obszarze nr 4 występują ponadto gliny zwałowe lub zwietrzeliska gliny zwałowej. Około 25% pow. obszaru nr 2 zajmują iły piaszczyste szaro-żółte z warstwami piasków drobnoziarnistych, drobną część (0,4% pow.) obszaru nr 3 - namuły i piaski humusowe.

Udokumentowane złoża kopalin. Pod obszarem Rybnika zalega w całości lub w części 31 udokumentowanych złóż różnych kopalin.

Pod obszarami zmiany studium zalegają łącznie trzy złoża kopalin, objęte prawem własności górniczej: pod obszarami nr 1, 2, 3 i 6 – złożo węgla kamiennego Jejkowice, rozpoznane wstępnie, pod obszarami nr 4 i 5 – złożo węgla kamiennego Chwałowice (zaniechane) oraz złożo węgla kamiennego (i metanu pokładów węgla jako kopaliny towarzyszącej) Chwałowice 1 (eksploatowane).

Złożo węgla kamiennego Jejkowice należy do „złóż niezagospodarowanych o znaczeniu ogólnokrajowym, które powinny podlegać szczególnie ochronie” - według „wykazu złóż wymagających szczególnej ochrony opracowanego na podstawie oceny ich znaczenia dla zabezpieczenia potrzeb i bezpieczeństwa surowcowego kraju oraz możliwości rozwoju gospodarczego i zrównoważonego rozwoju w skali regionalnej” (wykaz oprac. przez Głównego Geologa Kraju, 2017 r.).

Tabela 1. Rybnik - udokumentowane złoża kopalin

Złożo	Pow. (ha) ^a	Kopalina	Stan zagospodarowania	Zasoby geologiczne bilansowe ^b
ZŁOŻA KOPALIN OBJĘTE PRAWEM WŁASNOŚCI GÓRNICZEJ				
Chwałowice	2353	węgiel kamienny	zaniechane	tylko pozabilans.
Chwałowice 1	2 353	węgiel kamienny	eksploatowane	1 214 013 tys. t
		metan pokładów węgla ^c	eksploatowane	1 028,94 mln m ³

Złoże	Pow. (ha) ^a	Kopalina	Stan zagospodarowania	Zasoby geologiczne bilansowe ^b
Dębieńsko	37	węgiel kamienny	zaniechane	tylko pozabilans.
Dębieńsko 1	32	węgiel kamienny	kopalnia w budowie	813 288 tys. t
		metan pokładów węgla	rozpoznane szczegółowo	5 794,00 mln m ³
Jankowice	643	węgiel kamienny	eksploatowane	767 315 tys. t
		metan pokładów węgla	eksploatowane	704,20 mln m ³
Jankowice-Wschód	107	metan pokładów węgla	eksploatowane okresowo	13,47 mln m ³
Jejkowice	4 401	węgiel kamienny	rozpoznane wstępnie	166 245 tys. t
Marcel 1	484	węgiel kamienny	eksploatowane	243 891 tys. t
		metan pokładów węgla	eksploatowane	221,24 mln m ³
Paruszowiec	1 752	węgiel kamienny	rozpoznane szczegółowo	486 337 tys. t
Pilchowice	520	węgiel kamienny	rozpoznane wstępnie	150 900 tys. t
Rybnik-Żory-Orzesze	843	sól kamienna	rozpoznane wstępnie	2 098 600 tys. t
Rydułtowy	1 076	węgiel kamienny	zaniechane	15 698 tys. t
Rydułtowy 1	1 076	węgiel kamienny	eksploatowane	1 142 174 tys. t
		metan pokładów węgla	eksploatowane	508,34 mln m ³
Rymer	1 909	węgiel kamienny	zaniechane	44 863 tys. t
Sumina	55	węgiel kamienny	rozpoznane wstępnie	300 000 tys. t
Żory	19	węgiel kamienny	zaniechane	153 256 tys. t
		metan pokładów węgla	rozpoznane wstępnie	1 319,54 mln m ³
Żory 1	28	metan pokładów węgla	eksploatowane	117,10 mln m ³
ZŁOŻA KOPALIN OBJĘTE PRAWEM WŁASNOŚCI NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWEJ				
Boguszowice ^d	200	piaski podsadzkowe	zaniechane	123 416 tys. m ³
Boguszowice-K	3	piaski i żwiry	rozpoznane szczegółowo	309 tys. t
Chwałowice	0,6	piaski i żwiry	rozpoznane szczegółowo	716 tys. t
Gotartowice-Żory	17	piaski i żwiry	rozpoznane wstępnie	20 886 tys. t
Lipowa	3	piaski i żwiry	rozpoznane szczegółowo	514 tys. t
Marklowice	89	piaski podsadzkowe	zaniechane	19 526,14 tys. m ³
Niewiadom	4	piaski i żwiry	zaniechane	22 tys. t
Rej. Wielopola ^d	68	piaski i żwiry	rozpoznane szczegółowo	3 537 tys. t
Rzędówka	3	surowce ilaste ceramiki budowlanej	zaniechane	235 tys. t
Rybnik	2	piaski i żwiry	zaniechane	10 tys. t
Tkoczów	12,5	piaski i żwiry	rozpoznane szczegółowo	2 613 tys. t
Wielopole 1 (d. Z-6)	5	surowce ilaste ceramiki budowlanej	zaniechane	399 tys. t
Wielopole-2 (d. Z-4)	2	surowce ilaste ceramiki budowlanej	zaniechane	104 tys. t
Zebrzydowice ^d	29	piaski podsadzkowe	rozpoznane wstępnie	2 815 tys. t

Wyróżniono złoża położone w obszarach zmiany studium

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bilansu zasobów kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r., Państwowa Służba Geologiczna, Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2021, uzupełnionego na podstawie danych baz PIG; Bilans... zawiera m.in. udokumentowane złożo „Tkoczów” (Decyzja Marszałka Województwa Śląskiego nr 3334/OS/2020 z dnia 9.12.2020 r. zatwierdzająca Dokumentację geologiczną złoża kruszywa naturalnego [piasek] „Tkoczów”).
Objaśnienia: ^a Powierzchnia rzutu poziomego granic złoża na powierzchnię terenu w obrębie Rybnika. ^b Zasoby całych złóż. ^c

Metan pokładów węgla (MPW) - jako kopalina towarzysząca w złożach Chwałowice 1, Dębieńsko 1, Jankowice, Marcel 1, Rydułtowy 1 i Żory. ^d Złoże Boguszowice występuje w dwóch oddzielnych polach - Pole I i Pole II, złoże Gotartowice-Żory – w dwóch polach (na terenie Rybnika – Pole A), złoże Marklowice – na terenie Rybnika – pole N, złoże Rej. Wielopola - w trzech oddzielnych polach: Pole Wzgórze IV (Wielopole), Pole Wzgórze IV (Rybnicka Kuźnia) i Pole Wzgórze IX (Golejów), złoże Zebrzydowice - w dwóch oddzielnych polach: Pole A i Pole B.

Obszary górnicze i tereny górnicze. W Rybniku znajdują się fragmenty pięciu złóż węgla kamiennego z metanem jako kopalina towarzysząca oraz dwa złoża metanu pokładów węgla, dla których udzielono koncesji na wydobywanie kopaliny, wyznaczające obszary i tereny górnicze.

W obszarze górniczym i terenie górniczym „Chwałowice 1” znajdują się obszary nr 4 i 5. W obszarze i terenie górniczym „Chwałowice” eksploatację węgla kamiennego (i metanu pokładów węgla [odmetanowanie wyrobisk]) prowadzi PGG S.A. Oddział KWK ROW Ruch Chwałowice na podstawie koncesji nr 5/2016, udzielonej w 2016 r. przez Ministra Środowiska z datą ważności do 31.12.2040 r. Prognozowane skutki eksploatacji górniczej oraz filary ochronne przedstawiono w rozdz. 2.11. Problemy ochrony środowiska.

Tabela 2. Obszary górnicze i tereny górnicze; koncesje na wydobywanie kopaliny

Złoże	Obszar i teren górniczy	Data wyznaczenia i data ważności koncesji	Koncesjonariusz
Chwałowice 1	Chwałowice 1	13.09.2016 - 31.12.2040	Polska Grupa Górnicza S.A.
Dębieńsko 1	Dębieńsko 1	24.06.2008 - 24.06.2058	Karbonia S.A.
Jankowice	Jankowice 1	21.12.2018 – 31.12.2044	Polska Grupa Górnicza S.A.
Jankowice - Wschód	Jankowice - Wschód	14.03.2016 – 14.03.2031	GAZKOP -1 Sp. z o.o.
Marcel 1	Radlin II	21.12.2018 – 31.12.2041	Polska Grupa Górnicza S.A.
Rydułtowy 1	Rydułtowy II	21.12.2018 – 31.12.2042	Polska Grupa Górnicza S.A.
Żory 1	Żory 1	31.10.2011 - 30.10.2031	GAZKOP -1 Sp. z o.o.

Wyróżniono obszar i teren górniczy położony w obszarach zmiany studium (obszary nr 4 i 5)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie serwisu MIDAS (geoportal.pgi.gov.pl); w Bazie MIDAS figuruje wciąż (o statusie „aktualny”) obszar górniczy i teren górniczy Janowice, dla którego przewidywany termin ważności upłynął 31.01.2019 r.

3.2. Rzeźba terenu. Warunki gruntowo-budowlane

Rzeźba terenu. Według podziału fizyczno-geograficznego, obszary zmiany studium nr 2, 4 i 5 leżą w mezoregionie Płaskowyż Rybnicki (341.15), który jest częścią makroregionu Wyżyna Śląska (341.1). Obszar nr 1 i niemal cały obszar nr 3 stanowią część mezoregionu Kotliny Raciborskiej (318.59), należącego do makroregionu Nizina Śląska (318). Obszar nr 6 położony jest na pograniczu tych jednostek. Odpowiada temu podział na regiony (Płaskowyż Rybnicki, Wysoczyzny Przywyszynne w mezoregionie Kotliny Raciborskiej) według regionalizacji geomorfologicznej Polski Południowej.

Obszary nr 2 i 6, a w przewadze także obszar nr 5 położone są w dnach płaskodennych dolin rzecznych. Obszary nr 1, 3 i 4 oraz część obszaru nr 5 leżą na wysoczyźnie polodowcowej.

Obszary zmiany studium znajdują się na wysokości od 209 m n.p.m. w dolinie Rudy w Stodołach (obszary nr 1 i 6) do blisko 265 m n.p.m. w rejonie Ligoty (obszar nr 4). Nachylenia terenu są niewielkie, dominują spadki terenu w przedziale 0 – 5% (w obszarach nr 1, 3 i 5 – dominują nachylenia 2-5%, w obszarze nr 2 przeważają nachylenia 0-2%).

Naturalne ukształtowanie terenu zostało w niektórych obszarach (nr 4 i 5) silnie przekształcone, głównie na skutek wydobywania kopaliny (podziemnego i odkrywkowego [węgla kamiennego i gliny]). W zasięgu obniżenia terenu wywołanych dotychczasową wieloletnią eksploatacją węgla kamiennego znajduje się większa część obszaru nr 4 (36 ha, 72% pow. obszaru), z wyjątkiem fragmentu północno-zachodniego oraz południowy skraj obszaru nr 5 (1,3 ha, 22% pow. obszaru). W południowej części obszaru nr 4 na pow. 3,6 ha występują częściowo zainwestowane grunty nasypowe (zasypane wyrobiska przy dawnej cegielni [brak danych co do wypełnienia wyrobisk odpadami pogórnymi]).

Do form antropogenicznych, występujących przede wszystkim w obszarze nr 4, należą powierzchnie zrównania na terenach zabudowy, wkopy i nasypy drogowe, a także kolejowe.

Warunki gruntowo-budowlane. Naturalne warunki gruntowe podłoża w obszarach zmiany studium są zróżnicowane, w większości korzystne, pogarszane jednak w rejonach płytkiego zalegania wód gruntowych i podatnych na podtopienia (głównie obszary nr 1, 2 i 6). Według Atlasu geologiczno-inżynierskiego aglomeracji Rybnik – Jastrzębie Zdrój - Żory, większość (53,9 ha, 67% pow.) obszarów zmiany studium cechuje się korzystnymi warunkami budowlanymi, natomiast ponad 23 ha (29% pow.) stanowią grunty o niekorzystnych warunkach gruntowo-budowlanych (słabonośne i nienośne z wodą gruntową do 1 m ppt.). W poszczególnych obszarach sytuacja jest jednak zróżnicowana: w obszarach nr 1, 3, 5 i 6 – przeważają warunki niekorzystne i mało korzystne, w obszarze nr 2 – przewagę mają grunty o korzystnych warunkach budowlanych. W obszarze nr 4 dominują warunki korzystne (podłoże o dobrej nośności na glinach zwałowych oraz piaskach i żwirach wodnolodowcowych), wyjątek stanowią grunty nasypowe oraz piaski i namuły w dolinie Dopływu z Meksyku.

W Rybniku nie występują obszary osuwania się mas ziemnych i tereny narażone na naturalne zagrożenia geologiczne. Obszary zmiany studium nie są położone również na terenach płytkiego górnictwa i w strefach wokół nieczynnych szybów i szybków.

3.3. Wody podziemne

Wody podziemne w obrębie Rybnika występują w osadach przepuszczalnych czwartorzędowego, neogeńskiego i karbońskiego piętra wodonośnego. Wody podziemne piętra czwartorzędowego związane są z warstwami, płatami i soczewami piaszczysto – żwirowych utworów głównie rzecznych lub wodnolodowcowych. Najczęściej występuje jeden, rzadziej dwa poziomy wodonośne, nieciągłe poza dolinami. Warstwy izolujące mają charakter ciągły. Zwierciadło wody poziomów czwartorzędowych ma z reguły charakter swobodny, jedynie lokalnie bywa napięte. Poziomy wód w osadach czwartorzędu drenowane są przez cieki powierzchniowe.

Obszary nr 3 i północno-zachodnia część obszaru nr 4 (pow. 27,25 ha [55% pow. obszaru]) znajdują się w obrębie lokalnego zbiornika wód podziemnych (LZWP) nr 345 Rybnik (dawnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 345). Zbiornik został wydzielony w czwartorzędowym piętrze wodonośnym, zbudowanym w większości z osadów piaszczysto-żwirowych genezy rzecznej i rzeczno-wodnolodowcowej, w obrębie kopalnej ryny pra-Rudy, w którym zgromadzone są główne zasoby wód podziemnych (wydajność studni wierconych i otworów badawczych wynosi 50-70 m³/h, na północ od Orzepowic - ponad 70 m³/h).

Decyzją Ministra Środowiska z dnia 7 marca 2016 r. zatwierdzono Dokumentację hydrogeologiczną określającą warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych lokalnego zbiornika wód podziemnych Rybnik, dawnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 345 - Rybnik.

Szacunkowe zasoby dyspozycyjne zbiornika wynoszą 26 500 m³/d; zbiornik ze względu na niewielką izolację i występujące lokalnie okna hydrogeologiczne, należy do struktur bardzo podatnych na zanieczyszczenia. W dokumentacji zweryfikowano dotychczasowy obszar GZWP nr 345 oraz nadano zbiornikowi status "lokalnego zbiornika wód podziemnych" ze względu na niespełnianie kryteriów ilościowych i jakościowych, określonych dla wyznaczania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce (woda IV i V klasy jakości, z wyraźnym wpływem antropopresji, głównie na skutek gospodarki górniczej, w szczególności składowania odpadów powęglowych, nie nadająca się do zaopatrzenia ludności w stanie surowym). Zaproponowano, ze względu na istnienie zbiornika na obszarze deficytowym pod względem możliwości zaopatrzenia ludności w wodę, by objąć obszar zbiornika stałym monitoringiem ilościowym i jakościowym, a w przypadku istotnej poprawy jakości wód ponownie podjąć działania weryfikujące w zakresie spełnienia kryteriów GZWP.

Na obszarach zmiany studium nie ma ujęć wód podziemnych, ani stref ochronnych tych ujęć.

W podziale wód podziemnych na jednolite części, obszar Rybnika znajduje się niemal w całości w obrębie JCWPd nr 144. W Rybniku nie prowadzi się badań jakości wód podziemnych w ramach monitoringu państwowego; w odniesieniu do całej JCWPd nr 144, badane wody (poza obszarem Rybnika) kwalifikowały się w 2019 r. do klasy III (wody dobrej jakości) i klasy V wg klas jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych monitoringu stanu chemicznego wód podziemnych.

3.4. Wody powierzchniowe

Obszary zmiany studium znajdują się w zlewni Rudy, w dorzeczu Odry (region wodny Górnej Odry). Według podziału wód powierzchniowych na jednolite części wód powierzchniowych JCW (Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry [Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Dz. U. z 2016 r. poz. 1967]), w obrębie Rybnika wydzielono m.in. następujące jednostki: Ruda do Zbiornika Rybnik bez Potoków z Przegędzy i Kamienia, Ruda od Zbiornika Rybnik, Ruda w obrębie Zbiornika Rybnik, Potok z Kamienia, Potok z Przegędzy, Dopływ z Ochojca i Gzel. Ruda poniżej Zbiornika Rybnik należy do typu rzek nizinnych piaszczysto-gliniastych, pozostałe cieki stanowią typ potoku wyżynnego węglanowego z substratem drobnoziarnistym, potoku nizinnego lessowego lub gliniastego.

Obszary zmiany studium leżą w następujących bezpośrednich zlewniach: obszary nr 1 i 6 - Ruda od zapory Zbiornika Rybnickiego do dopływu w Paproci, obszar nr 2 – Dopływ spod Ochojca i bezpośrednia zlewnia zbiornika Olszowiec, obszar nr 3 – zlewnia Dopływu spod Orzepowic, obszar nr 4 – Dopływ z Meksyku (dopływ Rudy [Ruda od Potoku z Przegędzy do Potoku z Kamienia]), obszar nr 5 – Dopływ spod Michałkowic (od Dopływu spod Popielowa do ujścia do Nacyny).

Tylko w niektórych obszarach zmiany studium występują stałe, krótkie cieki i rowy: w obszarze nr 2 – Dopływ spod Ochojca, uchodzący do Dopływu ze zbiornika Olszowiec (prawy dopływ Rudy), w obszarze nr 4 – Dopływ z Meksyku, w obszarze nr 5 – rów uchodzący do Dopływu spod Michałkowic (dopływ Nacyny). Obszary nr 1 i 6 położone są w bezpośrednim sąsiedztwie Rudy, poniżej zapory Zbiornika Rybnickiego (a jednocześnie powyżej meandrującego odcinka koryta rzeki).

Cieki są silnie przekształcone, koryta cieków są w większości uregulowane; płynący przez południową część obszaru nr 4 Dopływ z Meksyku należy do cieków, których dotknęły największe przekształcenia stosunków wodnych na skutek działalności górniczej (głównie na odcinku powyżej obszaru nr 4). Cieki charakteryzują się antropogenicznymi zaburzeniami reżimu związanymi ze znacznym udziałem wód obcych w odpływie.

Obszary nr 1 i 6 położone są w sąsiedztwie wielofunkcyjnego Zbiornika Rybnickiego na Rudzie, obszary nr 2 i 3 w sąsiedztwie bocznych zalewów zbiornika: obszar nr 2 – Grabownia (Olszowiec), do którego uchodzi Dopływ spod Ochojca, obszar nr 3 – w sąsiedztwie zalewu Orzepowice.

Na obszarach zmiany studium nie występują stawy hodowlane i zbiorniki wód stojących. Dawniej, w obszarze nr 5 istniało efemeryczne zalewisko (pow. około 0,09 ha), w sąsiedztwie zlikwidowanej oczyszczalni ścieków, w dolinie rowu uchodzącego do Dopływu spod Michałkowic.

Według badań jednolitych części wód powierzchniowych z 2017 r., stan i potencjał ekologiczny wód w rejonie Zbiornika Rybnickiego i poniżej zbiornika oceniono jako umiarkowany. Większa część zlewni Rudy powyżej Zbiornika Rybnickiego cechuje się dobrym stanem chemicznym, w rejonie i poniżej zbiornika – stanem poniżej dobrego. Wg oceny stanu jcwp za rok 2017 r. ta część zlewni Rudy cechuje się złym stanem wód. Wody powierzchniowe, ze względu na ich jakość, mogą być wykorzystywane jedynie do celów przemysłowych.

3.5. Gleby. Gospodarka odpadami

W obszarach zmiany studium nr 2 - 5 występują gleby wykształcone na utworach piaszczysto-gliniastych różnej genezy (piaski gliniaste lekkie, piaski słabo gliniaste, piaski gliniaste mocne), natomiast w obszarach nr 1 i 6 przeważają gleby bardzo lekkie.

Dominującymi typami gleb w obrębie obszarów nr 3, 4 i 5 są gleby bielcowe i brunatne wytworzone ze żwirów i piasków na piaskach gliniastych lekkich i słabogliniastych. W obszarach nr 1 i 6 występują mady rzeczne, a w obszarze nr 2 dominują czarne ziemie właściwe na piaskach gliniastych mocnych (w obszarach nr 1 i 2 częściowo występują również gleby bielcowe i brunatne). W obszarze nr 4 znaczący jest udział gleb antropogenicznych, inicjalnych na gruntach nasypowych.

Wartość bonitacyjna gleb jest przeciętna lub niska - przeważają gleby gruntów ornych V klasy i gleby użytków zielonych IV i V klasy. W obszarach nr 1, 3 i 4 występują w przewadze użytki zielone (łąki lub pastwiska), głównie V klasy. Tylko w obszarach nr 2 i 6 przeważają użytki zielone IV klasy

(głównie łąki trwałe). Zróżnicowane klasy gleb występują w obszarze 5 – połowę obszaru zajmują gleby orne klasy IVb i V, połowę – użytki zielone IV klasy.

Ze względu na przydatność rolniczą, gleby na obszarach zmiany studium zalicza się do kompleksu żytniego słabego (6), z wyjątkiem większości gleb w obszarze nr 2, gdzie dominuje kompleks użytków zielonych średnich (2z) i w obszarze nr 1 (przewaga użytków zielonych słabych i bardzo słabych [3z]).

Według danych ewidencji gruntów i budynków, użytki rolne w obrębie obszarów zmiany studium zajmują pow. 25,3 ha (blisko 32% ogólnej pow.). Stan ewidencyjny nie odzwierciedla jednak faktycznego stanu użytkowania gruntów (znaczna część gruntów ornych i użytków zielonych stanowi faktycznie różnego rodzaju nieużytki, w tym zadrzewione [wieloletnie odłogi z nasilonym procesem sukcesji w kierunku zbiorowisk zaroślowych i leśnych]).

Obszary zmiany studium nie obejmują terenów wymagających rekultywacji (z wyjątkiem gruntów nasypowych w obszarze nr 4 [zasypane wyrobiska po eksploatacji gliny]). Część gruntów w obszarach nr 4 i 5 jest przekształcona, w tym w obszarze nr 5 - miejscami zawodniona.

Gospodarka odpadami. W obrębie obszarów nr 4 i 5, położonych w terenie górniczym, nie są składowane odpady wydobywcze. Jednak w ich sąsiedztwie występują zwałowiska odpadów wydobywczych (rejon Mośnika – sąsiedztwo obszaru nr 5) lub odpady te planuje się wykorzystać do "rekultywacji i zagospodarowania terenu" w rejonie ul. Prostej, w sąsiedztwie obszaru nr 4. Stwierdzono, że zwałowiska odpadów wydobywczych oddziałują niekorzystnie na stan chemiczny wód podziemnych, a także na jakość wód powierzchniowych.

Rybnik, zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 (Uchwała nr V/37/7/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia kwietnia 2017 r.), należy do regionu III. W mieście znajdują się instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z sortownią odpadów zmieszanych i odpadów z selektywnego zbierania w Boguszowicach-Starych.

3.6. Warunki klimatyczne

Rybnik leży w strefie klimatu przejściowego, cechującego się dużą zmiennością i aktywnością atmosferyczną z przewagą oddziaływań polarno - morskich (ciepłych mas powietrza). Napływ mas powietrza polarno-morskiego (atlantyckiego), ułatwiony bliskością Bramy Morawskiej, kształtujących pogodę przez większą część roku, powoduje złagodzenie amplitudy rocznej i występowanie krótkich i łagodnych zim. Nieco rzadszy wpływ mas polarno-kontynentalnych przyczynia się do wzrostu opadów w okresie letnim.

Usłonecznienie w rejonie Rybnika jest znacząco niższe od wartości charakteryzującą większą część kraju. Średnie usłonecznienie w roku wynosi około 1450 godzin (najwyższe wartości w kraju wynoszą 1800 - 1900 godzin), niskie jest również natężenie promieniowania słonecznego (poniżej 1000 kWh/m² w roku) - głównie ze względu na zmienny charakter zachmurzenia, powodowany często zmieniającymi się masami powietrza oraz z uwagi na zanieczyszczenie powietrza.

Dominują wiatry z sektora południowo-zachodniego (25% dni w roku). Znaczący udział mają także wiatry północno-zachodnie i południowe (po 17-18%). Zdecydowanie rzadziej występują wiatry z kierunku północno-wschodniego i północnego (7-8%). Cisze występują przez 7% dni w roku. Przeważają wiatry słabe, średnia roczna prędkość wiatru wynosi 2,2 m/s; relatywnie najsilniejsze są wiatry wiejące od zachodu i południowo-zachodu (3,5 - 4,1 m/s). Powoduje to, przy znacznym udziale ciszy, utrudnioną przez większą część roku wymianę powietrza i małą możliwość rozpraszania zanieczyszczeń, a także nieprzydatność wykorzystania siły wiatru do produkcji energii.

Dominują umiarkowane temperatury powietrza - średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 8°C. Średnia temperatura najcieplejszego miesiąca (lipiec) jest bliska 18°C, a najchłodniejszego (stycznia) wynosi około -2°C. Długość zimy i zalegania pokrywy śnieżnej (70-75 dni) jest niewielka, stosunkowo krótki jest okres grzewczy. Okres wegetacyjny roślin (ze średnią dobową temperaturą powyżej 5°C) jest dość długi, wynosi około 210-220 dni w roku.

Według aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa

gazowe dla Miasta Rybnika” średnia roczna temperatura powietrza w okolicy Rybnika wynosi 7.7°C w Katowicach i 8.2°C w Raciborzu. Najchłodniejszym miesiącem jest styczeń (-2.8°C w Katowicach, -2.1°C w Raciborzu), najcieplejszym - lipiec (17.4°C w Katowicach i 17.7°C w Raciborzu).

Tabela 3. Średnia wieloletnia temperatura powietrza na stacjach meteorologicznych w Katowicach i Raciborzu

Stacja meteorologiczna	Temperatura (°C)											
	miesiąc											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Katowice	-2.8	-1.5	2.1	7.5	12.5	16.2	17.4	16.8	13.1	8.4	3.6	-0.5
Racibórz	-2.1	-1.0	2.9	8.1	12.9	16.6	17.7	17.1	13.4	8.7	4.2	0.1

źródło: Aktualizacja „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Rybnika” (Uchwała nr 465/XXX/2017 Rady Miasta Rybnika z dnia 12 stycznia 2017 r. w sprawie aktualizacji...)

Przeciętna wielkość opadów w ciągu roku wynosi od 600 do 900 mm (ekstremalne sumy roczne kształtowały się w ubiegłych latach od 509 mm do 1040 mm). Najwyższe średnie opady notuje się w lipcu (98 mm), najniższe – w styczniu i lutym (39 mm). Wielkość opadu dobowego o prawdopodobieństwie wystąpienia raz na 100 lat wynosi około 90 mm, zaś o prawdopodobieństwie raz na dwa lata - około 40 mm. Opady śniegu występują od listopada do kwietnia.

Zmiany klimatu. Obserwowane zmiany klimatu, polegają głównie na wzroście średniej rocznej temperatury powietrza, skróceniu trwania zimy (spadek liczby dni bardzo mroźnych) oraz na częstszym występowaniu ekstremalnych zjawisk pogodowych (fale upałów, opady o dużym natężeniu, burze, gradobicia, silne wiatry). Według Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020), klimat od 1989 r. wykazuje znaczące zwiększenie tendencji do wzrostu temperatury powietrza.

Według Planu adaptacji Miasta Rybnika do zmian klimatu do roku 2030 (Uchwała nr 98/VI/2019 Rady Miasta Rybnika z dnia 21 marca 2019 r.), głównymi zagrożeniami wynikającymi ze zmian klimatu są: wzrost liczby dni z temperaturą maksymalną powietrza; występowanie fal upałów i dni upalnych; występowanie lokalnych, nagłych powodzi miejskich powodujących zalanie lub podtopienie terenu w wyniku wystąpienia silnego, krótkotrwałego opadu deszczu o dużej wydajności; słabe przewietrzanie, potęgowane malejącą liczbą dni z silnym i bardzo silnym wiatrem; wzrost koncentracji zanieczyszczeń powietrza i występowanie smogu, a także wzrost liczby dni z burzą.

Plan adaptacji Miasta Rybnika do zmian klimatu (...) prognozuje następujące zmiany klimatu dla obszaru miasta w perspektywie roku 2050: - zwiększenie liczby dni gorących oraz wzrost natężenia fal upałów (wydłużenie trwania okresów z maksymalną temperaturą dobową przekraczającą 25°C); - zmniejszenie liczby dni mroźnych z temperaturą maksymalną poniżej 0°C oraz dni z przymrozkiem w ciągu roku; - wzrost liczby dni z temperaturą średnio dobową >10°C (wydłużenie okresu wegetacyjnego); - wzrost liczby dni z opadem i wysokości rocznej sumy opadów atmosferycznych; - wzrost narażenia na wystąpienie opadu ekstremalnego oraz wzrost zagrożenia suszą (zwiększony okres bez opadu w skali roku).

W Planie adaptacji (...) stwierdza się, że „obserwowane trendy klimatu (wzrost temperatury powietrza, fale upałów, powiększanie się zjawiska miejskiej wyspy ciepła) będą miały wpływ na wzrost zapotrzebowania mieszkańców na wodę pitną”.

Warunki topoklimatyczne. Warunki topoklimatyczne na obszarze Rybnika są zróżnicowane. Większość obszarów (nr 1, 2, 3, 5 i 6), a także południowo-zachodni fragment obszaru nr 4 (dolina Dopływu z Meksyku), położonych w dolinach i w obniżeniach terenu (wkłęsa forma geomorfologiczna, duża ilość wody do parowania [wilgotne grunty, roślinność łąkowa]), cechuje się niekorzystnymi warunkami topoklimatycznymi – sprzyjającymi tworzeniu się mgieł, zaleganiu zimnego powietrza (przymrozki radiacyjno-adwekcyjne) i kumulacji zanieczyszczeń powietrza. Na pozostałej części obszaru nr 4, na terenach wyniesionych, o lepszym przewietrzaniu, warunki topoklimatyczne są dość dobre (modyfikowane jednak przez intensywne zainwestowanie terenu).

W rejonie obszarów nr 1, 2 i 6 (Stodoły i Grabownia) warunki topoklimatyczne modyfikuje duża powierzchnia Zbiornika Rybnickiego (średnia temperatura wody w zbiorniku wynosi od 8,1°C w lutym do 25,3°C w lipcu), powodująca w otoczeniu wzrost średniej temperatury minimalnej, mniejsze

dobowe amplitudy powietrza i częstsze inwersje temperatury powietrza, występowanie przymrozków i mgieł radiacyjnych oraz większe zachmurzenie i niewielki wzrost prędkości wiatru w skali rocznej.

3.7. Jakość powietrza atmosferycznego

Jakość powietrza jest zła. Rybnik znajduje się w grupie miast o najwyższym poziomie zanieczyszczeń - należy do strefy aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej [PL2402] (w rozumieniu przepisów dotyczących rocznych ocen jakości powietrza), w której poziomy stężenie przekraczają wartość dopuszczalną powiększoną o margines tolerancji (strefa C).

Według Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim – raport wojewódzki za rok 2019: aglomeracja rybnicko-jastrzębska została zakwalifikowana do klasy C dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu (aglomeracja została zaliczona natomiast do klasy A dla: dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, ozonu, benzeny, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i tlenku węgla); w aglomeracji wystąpiły przekroczenia poziomu dopuszczalnego średniej rocznej i średniej 24 godzinnej dla pyłu PM₁₀ oraz średniej rocznej dla pyłu PM_{2,5} i benzo(a)pirenu (oraz w niewielkiej części aglomeracji - średniej 8-godzinnej [w okresie 3 lat]). Przekroczenie poziomu II fazy pyłu PM_{2,5} obejmują wszystkich mieszkańców aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej.

Tabela 4. Wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM₁₀ zanotowane na stacji pomiarowej w Rybniku, ul. Borki w latach 2005, 2010 oraz 2015 – 2020, dla którego notuje się przekroczenie poziomu dopuszczalnego

Parametr	Jednostka	Norma	Rok	Miesiąc												Średnio w roku
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Pył zawieszony (PM ₁₀)	µg/m ³	40	2005	40	59	49	45	37	37	38	37	45	71	83	63	51
			2010	-	-	-	-	-	48	36	29	38	78	64	129	61
			2015	56	97	74	39	29	24	25	38	27	68	77	53	51
			2016	100	51	64	46	30	24	19	21	39	45	73	67	48
			2017	143	101	55	32	30	20	18	24	29	43	62	60	51
			2018	56	103	86	35	28	23	23	26	31	61	85	51	51
			2019	88	69	59	41	26	25	20	21	23	48	49	60	44
			2020	48	27	47	42	25	22	19	24	25	29	47	50	34

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach; <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl/dane-pomiarowe>

Według rocznych ocen jakości powietrza oraz programów ochrony powietrza, główną przyczyną złej jakości powietrza jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (bytowo-komunalna - niska jakość paliw, zły stan techniczny i niska efektywność urządzeń, w których spala się paliwa w celach grzewczych, duża energochłonność budynków); znacznie mniejszy wpływ ma emisja przemysłowa i liniowa (transport drogowy). Koncentracja źródeł niskiej emisji z palenisk domowych występuje w Rybniku w rejonach dominującej w mieście zabudowy jednorodzinnej wolno stojącej. Wpływ na koncentrację zanieczyszczeń mają również niekorzystne warunki przewietrzania ze względu na niewielką prędkość wiatru.

3.8. Zagrożenia i uciążliwości środowiskowe

Zagrożenie hałasem. Zgodnie z „Programem ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Rybnika na lata 2018 – 2023 (Uchwała nr 797/L/2018 Rady Miasta Rybnika z dnia 13 września 2018 r.), najbardziej uciążliwym źródłem hałasu komunikacyjnego jest hałas drogowy. W roku 2017 na hałas drogowy wyrażony wskaźnikiem L_{DWN}>55dB eksponowanych było 79 tys. mieszkańców Rybnika (59% ogółu mieszkańców), a wskaźnikiem L_N>50dB – 46,6 tys. (35% ogółu mieszkańców). Najwięcej mieszkańców mieszka w strefach objętych niskimi wartościami tych wskaźników. Hałas kolejowy powoduje dużo mniejszą uciążliwość - w 2017 r. na hałas kolejowy wyrażony wskaźnikiem L_{DWN}>55dB eksponowanych było 6600 mieszkańców (5% mieszkańców miasta), a wskaźnikiem L_N>50dB – 5100 osób (4% mieszkańców). Większość z nich mieszka w strefach objętych niskimi wartościami tych wskaźników.

Wg „Programu...” 7,1 tys. osób (5,3% liczby mieszkańców) jest eksponowanych na hałas

drogowy wyrażony wysokimi wartościami wskaźnika L_{DWN} (większymi od 65 dB), przy czym większość przekroczeń norm akustycznych mieści się w przedziale 0 – 5 dB. Stopień zagrożenia mieszkańców, wyrażony wskaźnikiem L_N , jest o ponad połowę mniejszy (dotyczy 2,9 tys. mieszkańców). Liczba mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas kolejowy oraz z instalacji przemysłowych jest niewielka (około 450 – 500 osób).

Zgodnie z Mapą akustyczną miasta Rybnika (mapa terenów cichych), wszystkie obszary zmiany studium (również większość terenów mieszkaniowych w obszarze nr 4 [z wyjątkiem bezpośredniego sąsiedztwa ul. Żorskiej i Brzezińskiej]) należą do terenów cichych (lub są położone w sąsiedztwie tych terenów) – na których nie występuje przekroczenie wskaźnika L_{DWN} dla wszystkich rodzajów hałasu.

Relatywnie, istotne uciążliwości hałasowe występują wzdłuż głównych dróg (krajowych, wojewódzkich i niektórych powiatowych) ze znacznym udziałem pojazdów ciężkich w ruchu (m.in. ul. Prosta, a także ul. Żorska i Brzezińska [obszar nr 4] oraz ul. Rudzka (obszar nr 1), a także wzdłuż linii kolejowych: Katowice - Rybnik i Rybnik - Żory (obszar nr 4). Źródłem hałasu mogą być również linie elektroenergetyczne najwyższych napięć, w tym 400 kV (północna część obszaru nr 2).

Promieniowanie elektromagnetyczne. W Rybniku istnieje szereg źródeł promieniowania elektromagnetycznego (PEM) - linie elektroenergetyczne najwyższych i wysokich napięć, stacje elektroenergetyczne oraz bazowe telefonii komórkowej. Przez obszary zmiany studium przebiegają linie elektroenergetyczne: dwutorowa linia najwyższych napięć 400 kV (w północnym fragmencie obszaru nr 2 [wzdłuż linii 400 kV planowana jest budowa linii 220 kV]) oraz wysokiego napięcia 110 kV (zachodnia część obszaru nr 4 i wschodnia część obszaru nr 5).

Ponadnormatywne oddziaływanie linii elektroenergetycznych mieści się z reguły w strefach o szerokości od kilku do kilkudziesięciu metrów od osi linii; w tych strefach powinien obowiązywać, według operatorów sieci, zakaz sytuowania budynków mieszkalnych i terenów przeznaczonych na pobyt stały ludzi). Nie ma jednak jednoznacznych przepisów w tym względzie (rozkłady pól elektrycznych i magnetycznych w otoczeniu linii są zależne od napięcia znamionowego i konstrukcji linii, warunkującej usytuowanie znajdujących się pod napięciem przewodów w przestrzeni).

Zgodnie z pismem operatora sieci najwyższych napięć (Polskie Sieci Elektroenergetyczne, Departament Eksploatacji Usługi Sieciowe w Katowicach z dnia 13.12.2019 r. [znak DE-DSK-DUK-WFK.7111.15.2019.2]), w pasie technologicznym o szerokości 60 m dla linii elektroenergetycznej 400 kV (po 30 m z każdej strony od osi linii mierząc poziomo i prostopadle od osi) nie należy budować budynków mieszkalnych i lokalizować terenów przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

Ponadto, w obszarze nr 4 znajdują się dwie stacje bazowe telefonii komórkowej, usytuowane na dachach budynków usługowych, w tym na dachu wysokiego budynku biurowego, stanowiące źródło promieniowania elektromagnetycznego.

Pomiary poziomów pól elektroenergetycznych emitowanych do środowiska prowadzone w Rybniku (w otoczeniu stacji bazowych telefonii komórkowej i linii elektroenergetycznych 110 kV i 400 kV [m.in. w Grabowni, w rejonie obszaru nr 2]) nie wykazały występowania ponadnormatywnych poziomów PEM.

Zagrożenie poważnymi awariami. W Rybniku znajdują się trzy zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, oddalone od skupisk zabudowy mieszkaniowej (Zakład Produkcyjny Eloros sp. z o.o., ul. Strefowa, Polska Grupa Energetyczna Energia Ciepła S.A. oddział w Rybniku, ul. Podmiejska [elektrownia] oraz Energia Gaz, ul. Kłokocińska 51 [Kłokocin] - wg wykazu zatwierdzonego przez Śląskiego Komendanta Państwowej Straży Pożarnej [stan na dzień 21 sierpnia 2019 r.]). W mieście i w jego sąsiedztwie nie ma zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska mogą potencjalnie wystąpić na skutek wypadków drogowych lub kolejowych z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne - drogowe trasy przewozu materiałów niebezpiecznych obejmują m.in.: drogi wojewódzkie nr 920 (ul. Rudzka – obszar nr 1) oraz nr 925 i 929 (ul. Żorska i Prosta – obszar nr 4). Na skutek wypadków drogowych lub kolejowych (obszar nr 4) z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne może nastąpić bezpośrednie skażenie środowiska, polegające na wylaniu substancji do gleby oraz do wód

powierzchniowych i podziemnych, a także skażenie pośrednie, związane z wybuchem lub pożarem substancji niebezpiecznej. Potencjalny zasięg oddziaływania tych zjawisk może sięgać do 300 m od miejsca wypadku.

Zagrożenie powodziowe i podtopieniami. Obszary zmiany studium nie są położone w obrębie obszarów szczególnego (średniego lub wysokiego) zagrożenia powodzią - w rozumieniu ustawy Prawo wodne (zagrożonych powodzią o prawdopodobieństwie 1% [raz na 100 lat] i 10% [raz na 10 lat]). Część obszarów nr 1 i 6, położonych w dolinie Rudy, znajduje się w zasięgu obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie (0,2%) i wynosi raz na 500 lat: niewielki fragment obszaru nr 1 (0,22 ha, niespełna 6% pow. obszaru, głębokość zalania w większości do 1 m) oraz znaczna część obszaru nr 6 (1,05 ha, ponad 25% pow., głębokość zalania – w przewadze do 1 m [0,74 ha], do 2 m – 0,31 ha [niespełna 8% pow. obszaru]).

Wg Ekspertyzy hydrotechnicznej dla obszaru miasta Rybnika z 1997, dolina Rudy poniżej zapory Zbiornika Rybnickiego narażona jest na częste zalania, obejmujące od 300 do 500 m szerokości doliny (powódź w 1997 r. spowodowała znaczne straty – uszkodzone zostały budynki w rejonie ul. Cisowej i Stalowej); wg Ekspertyzy, katastrofalne zalanie doliny Rudy w 1997 r. zostało spowodowane odprowadzeniem ze Zbiornika Rybnickiego wód o objętości przekraczającej prawdopodobieństwo wystąpienia $Q = 0,1\%$ [szacuje się, że przepływ osiągnął prawdopodobieństwo około 5%]).

Obszary nr 1 i 6 położone są w bezpośrednim sąsiedztwie zapory czołowej Zbiornika Rybnickiego (zwłaszcza obszar nr 6). Potencjalnie, w przypadku awarii zapory czołowej zagrożona zalaniem jest dolina Rudy poniżej zbiornika, w tym wschodnia część zabudowy Stodół (fala awaryjna mieści się w przedziale od 220 m n.p.m. przy czole zapory do 215 m n.p.m. na granicy miasta).

Ponadto, niektóre tereny zagrożone są podtopieniami – według Atlasu geologiczno-inżynierskiego, znaczna część obszarów nr 1 (2,45 ha, 64% pow.), nr 2 (pow. 9,65 ha, 88%), cały obszar nr 6 oraz fragment obszaru nr 3 (pow. 0,57 ha, 11%) w różnym stopniu jest narażona na niebezpieczeństwo podtopień, głównie na skutek długotrwałych i intensywnych opadów.

Wg „Oceny stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego i zabezpieczenia przeciwpowodziowego Miasta Rybnika w 2019 roku”, zabezpieczenie przeciwpowodziowe Rybnika stanowią, obok wałów przeciwpowodziowych, tereny zalewowe (poldery); oprócz istniejących terenów zalewowych, funkcję polderów dodatkowo mogą pełnić mniejsze, niezagospodarowane tereny, położone w obniżeniach po obu stronach (m.in.) Rudy”.

3.9. Przyroda ożywiona

3.9.1. Zasoby przyrodnicze

Flora. Według Aktualizacji waloryzacji przyrodniczej Miasta Rybnika z 2017 r. na obszarze miasta stwierdzono występowanie 12 gatunków wątrobowców i 84 gatunki mchów, 95 gatunków mszaków, 156 gatunków grzybów i 1059 gatunków roślin naczyniowych; wiele gatunków objętych jest ochroną lub posiadają one status rzadkich lub zagrożonych w kraju.

Zbiorowiska leśne. Lasy zajmują około 32% powierzchni miasta. Duże kompleksy leśne niemal w całości położone są w obrębie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Oprócz nich, głównie na obrzeżach miasta występuje szereg mniejszych kompleksów leśnych o pow. od kilkunastu ha do około 170 ha.

Większość lasów ma zmieniony skład gatunkowy i zaburzoną strukturę. W drzewostanach dominuje sosna, wśród gatunków liściastych - brzoza brodawkowata (*Betula pendula*), a także dąb szypułkowy (*Quercus robur*), olsza czarna (*Alnus glutinosa*), buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*), grab (*Carpinus betulus*), topola czarna (*Populus nigra*) i jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*). Pod względem typów siedliskowych, przeważają bór mieszany świeży i las mieszany świeży. Lasy liściaste reprezentowane są przez kwaśne dąbrowy i kwaśne buczyny, rzadziej - przez żyzne lasy liściaste (grądy) lub lasy siedlisk wilgotnych (łęgi i olsy).

W Aktualizacji waloryzacji przyrodniczej miasta (2017), do najwyższej ocenionych kompleksów

leśnych lub ich fragmentów zaliczono (uśredniona ocena wartości kompleksu leśnego, ustalona na podstawie zróżnicowania fitosocjologicznego, florystycznego i faunistycznego): Głębokie Doły, Las Podlesie, Las Blicherski, Paruszowiec oraz kompleksy Piaski – Kanetowiec, Grabownia – Na Młynku, Kolonia Helena i Gać oraz Stodoły – Paproć.

Niewielkie lasy występują w obszarze nr 6, a także w obszarach nr 2 i 3. Wschodni fragment obszaru nr 6 zajmuje zbiorowisko o pow. około 0,5 ha, reprezentujące bór mieszany świeży z dominującą sosną. Las położony jest w bliskim sąsiedztwie lasów w Nadleśnictwie Rybnik, pełniących funkcje wodochronne. Drobne fragmenty większych zbiorowisk leśnych, budowanych przez sosnę i brzozę występują na obrzeżach obszaru nr 3; w zachodniej części obszaru nr 2 znaczną powierzchnię (blisko 3 ha) zajmują grunty zadrzewione, z dominacją sosny; północny fragment obszaru graniczy z Lasami Państwowymi, gdzie w drzewostanie dominuje sosna, a także dąb i olsza.

Zbiorowiska nieleśne. Zbiorowiska nieleśne na obszarze miasta reprezentowane są przez roślinność wodną i szuwarową, łąki, murawy i wrzosowiska oraz roślinność segetalną i ruderalną. W przypadku obszarów zmiany studium istotne są zbiorowiska o charakterze łąkowym, pól uprawnych i odłogowanych oraz zbiorowiska segetalne i ruderalne.

Wśród zbiorowisk łąkowych przeważają zajmują łąki świeże (*Arrhenatheretalia*), w większości nieużytkowane, silnie przekształcone ze znikomym udziałem gatunków charakterystycznych. Część z nich użytkowana jest jako pastwiska, wypasane głównie przez konie (m.in. obszar nr 2). Bardzo niewielki udział mają płaty dobrze zachowane, reprezentowane przez gatunki charakterystyczne dla siedliska. Najczęściej spotykaną fitocenozą jest zbiorowisko *Poa pratensis*-*Festuca rubra* - łąka z dominacją wiechliny łąkowej (*Poa pratensis*) i kostrzewy czerwonej (*Festuca rubra*) oraz innych gatunków traw, jak np. kłosówka wełnista (*Holcus lanatus*), tomka wonna (*Anthoxanthum odoratum*), pępawa dwuletnia (*Crepis biennis*), biedrzynek mniejszy (*Pimpinella saxifraga*), szczaw zwyczajny (*Rumex acetosa*). Wzdłuż rowów rozwijają się fitocenozy *Filipendulo*-*Geranietum* ze związku *Filipendulion*, w których składzie występują: wiązówka błotna (*Filipendula ulmaria*), bodziszek błotny (*Geranium palustre*), krwawnica pospolita (*Lythrum salicaria*), czyściec błotny (*Stachys palustris*). W miejscach podmokłych występują niewielkie i zubożałe fragmenty roślinności torfowiskowej z udziałem borówki bagiennej (*Vaccinium uliginosum*), bagna zwyczajnego (*Ledum palustre*), żurawiny błotnej (*Oxycoccus palustris*) i modrzewnicy zwyczajnej (*Andromeda polifolia*).

Na łąkach i pastwiskach użytkowanych rozwijają się zbiorowiska łąki świeżej ze związku *Arrhenatherion* (*Arrhenatheretum elatioris*) i pastwiskowe ze związku *Cynosurion* (*Lolio*-*Cynosuretum*). Pastwiska wypasane mają postać zbiorowisk o luźnej strukturze, niskiej runi; głównymi komponentami zbiorowiska są przywrotnik pasterski (*Alchemilla monticola*), grzebienica pospolita (*Cynosurus cristatus*), koniczyna biała (*Trifolium repens*), babka zwyczajna (*Plantago maior*), kostrzewa czerwona, stokrotka pospolita (*Bellis perennis*), brodawnik jesienny (*Leontodon autumnalis*). W niektórych miejscach pastwisko nawiązuje swoją fizjonomią i składem do muraw na piaskach.

Zaniechanie użytkowania łąk i muraw doprowadziło do niekorzystnych zmian w siedliskach opanowanych przez gatunki ekspansywne i inwazyjne. Bardzo często spotykanymi fitocenozami są monokultury trzcinika piaskowego (*Calamagrostis epigeios*) oraz zespół trzcinika piaskowego i nawłoci kanadyjskiej (*Calamagrostis epigeios*-*Solidago canadensis*). Gatunki te rozprzestrzeniają się przeważnie na siedliskach muraw i łąk świeżych; łąki wilgotne w fazie degeneracji, to głównie mozaika nawłoci kanadyjskiej i trzciny pospolitej lub wiązówki błotnej.

Wg Aktualizacji waloryzacji przyrodniczej miasta, na północ od Grabowni Starej, w rejonie obszaru nr 2, występuje najlepiej zachowany w mieście fragment łąki trzęślicowej (zmiennowilgotne łąki trzęślicowe [Molinion], kod N-2000: 6410) - bardzo rzadkie i cenne zbiorowisko, nie mające klasycznej postaci z udziałem wszystkich gatunków, charakterystycznych dla związku. Cechuje się wysoką runią, dużym zwarcie oraz występowaniem gatunków ziołoroślowych (*Filipendulion*), m.in.: kosaciec syberyjski (*Iris sibirica*), krwiściąg lekarski (*Sanguisorba officinalis*), olszewnik kminkolistny (*Selinum carvifolia*), turzycza prosowata (*Carex panicea*), trzęślica modra (*Molinia caerulea*), przywrotnik prawie nagi (*Alchemilla glabra*). Nieużytkowane płaty zbiorowiska ulegają przekształceniu w kierunku monokultur trzęślicy modrej lub w turzycowiska z dominacją turzyc: zaostroznej (*Carex gracilis*) i błotnej (*C. acutiformis*).

Zbiorowiska segetalne. Roślinność pól uprawnych i (najczęściej) odłogowanych reprezentuje klasę *Stellarietea mediae*, z dwoma typami fitocenozy: chwasty pól uprawnych, głównie zbóż, występujące na piaszczystych glebach (*Centaurealia cyani*), w skład których wchodzi m.in.: chaber bławatek (*Centaurea cyanus*), tomka oścista (*Anthoxanthum aristatum*), wyka owłosiona (*Vicia hirsuta*), przetacznik bluszczowy (*Veronica hederifolia*), sporek polny (*Spergula arvensis*) oraz związane z odłogami - zbiorowiska z rzędu *Polygono-Chenopodietalia*, tworzące mozaikę gatunków takich jak: komosa biała (*Chenopodium album*), rdest szczawolistny (*Polygonum lapathifolia* subsp. *pallidum*), chwastnica jednostronna (*Echinochloa crus-gali*), mleczyk polny (*Sonchus arvensis*), wilczomlecz obrotny (*Euphorbia helioscopia*) i jasnota purpurowa (*Lamium purpureum*).

Starsze ugory znajdują się w różnych stadiach zarastania (połacie nawłoci, przymiotna kanadyjskiego, trzcinika piaskowego, roślin segetalnych i ruderalnych); najstarsze tereny porolne i nieużytki zarastane są siewkami brzozy, osiki, wierzby iwy, klonu jesionolistnego, robinii akacjowej, sosny zwyczajnej, bzu czarnego i koralowego.

Na terenach zabudowanych powszechne są zbiorowiska zieleni przydomowej (lub rzadziej - ozdobnej) z udziałem roślin ozdobnych. Wokół zabudowy i na nieużytkach, także poprzemysłowych, występują zbiorowiska ruderalne z klasy *Artemisietea* (zbiorowiska okrajów nitrofilnych i ciepłolubne zbiorowiska bylin ruderalnych). Na niektórych nieużytkach tworzą się wielkopowierzchniowe agregacyjne płyty z udziałem nawłoci kanadyjskiej lub rdestowca ostrokończystego (*Reynoutria japonica*). Na nowych nieużytkach i gruzowiskach rozwijają się ruderalne zbiorowiska roślin jednorocznych i dwuletnich, reprezentujące związek *Sisymbrium*. Na przydrożach i w miejscach wydeptywanych, o silnej antropopresji, występują ubogie florystycznie zbiorowiska gatunków pospolitych i bardzo częstych - niskich bylin, przeważnie płożących się, zaś w miejscach wilgotnych rozwijają się zbiorowiska z klasy *Bidentetea tripartiti*.

Siedliska będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty. Na obszarze miasta zidentyfikowano siedliska wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000. Jednak stan siedlisk nie kwalifikuje ich do uznania lub wyznaczenia jako specjalne obszary ochrony w ramach obszarów Natura 2000 - najczęściej są zubożałe florystycznie, występują fragmentarycznie, na bardzo małych powierzchniach, głównie w północnej części miasta, na gruntach lasów państwowych, w tym nad brzegami wód i na obrzeżach śródlądnych zbiorników wodnych:

Siedlisko	Kod N-2000
wrzosowisko (<i>Naro-Callunetea</i>) - wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	2330
suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno-Arctospophyllon</i>)	4030
murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>) i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis</i>	6210
zmiennowilgotne łąki trześlicowe (<i>Molinion</i>)	6410
niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510
torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	7120
kwaśne buczyny niżowe (<i>Luzulo pilosae-Fagetum</i>)	9110
żyzne buczyny górskie (<i>Dentarioenneaphylli-Fagetum</i> i <i>Dentario glandulosae-Fagetum</i>)	9110-3
grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170
łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>)	91E0*
bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne	91D0*

Fauna. W Aktualizacji waloryzacji przyrodniczej miasta stwierdzono występowanie 978 gatunków zwierząt, w tym 123 gatunki objęte ochroną ścisłą, 33 gatunki objęte ochroną częściową, 15 gatunków łownych, 22 gatunki z Załącznika II i IV Dyrektywy Siedliskowej 92/43/EWG oraz Załącznika I Dyrektywy Ptasiej 79/409/EWG, sześć gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt oraz

34 gatunki z Czerwonej Listy Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce. Część gatunków znalazła się na Czerwonych Listach Górnego Śląska [lub woj. śląskiego] (pająków, motyli dziennych i zwierząt).

Relatywnie największa jest różnorodność gatunków ptaków. Najwięcej gatunków ptaków związanych jest ze Zbiornikiem Rybnickim, należącym do głównych zimowisk ptaków wodnych w regionie; zdecydowanie mniejsze jest znaczenie zbiornika dla gatunków lęgowych - jako ostoja ptaków pod względem liczby występujących gatunków i cenności tych gatunków (akwen o bardzo niskiej randze [według kryteriów ogólnopolskich i regionalnych]). Istotne dla różnorodności ornitofauny są także zwarte lasy na północy miasta oraz tereny ekstensywnie użytkowane rolniczo, związane głównie z dolinami.

Gatunki ptaków wodno-błotnych i inne rzadkie gatunki ptaków stwierdzone na obszarze Rybnika, podlegające ochronie w ramach Dyrektywy Ptasiej przedstawiono w prognozie do projektu studium z 2016 r. Gatunki te obserwowano z reguły w nielicznych zagęszczeniach przede wszystkim na Zbiorniku Rybnickim. Zwiększa się liczebność gatunków synantropijnych (miejskich), związanych z krajobrazem siedlisk antropogenicznych - zabudowanych, zbiorowisk ruderalnych i odłogów, a także z mozaiką pól, łąk i pastwisk, ogrodów oraz zadrzewień i drzewostanów mieszanych.

Spośród gatunków ssaków, wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, występują m.in. bóbr europejski (*Castor fiber*) w dolinie Rudy poniżej Zbiornika Rybnickiego.

3.9.2. Ostoje przyrody i korytarze ekologiczne. Obszary i obiekty chronione; inne obszary cenne przyrodniczo

Regionalne ostoje przyrody i korytarze ekologiczne. Północna część miasta (Lasy Rudzkie z doliną Rudy) znajduje się w obrębie regionalnej ostoja florystyczno-mykologicznej (dla roślin naczyniowych, mszaków i porostów). Lasy Rudzkie stanowią również ostoję przyrodniczą nr 554 "Lasy między Kędzierzynem-Koźle a Rybnikiem" wg sieci CORINE.

Północna i północno-wschodnia część Rybnika znajduje się w obrębie regionalnych korytarzy ekologicznych, w tym obszary nr 1, 2 i 6 - w całości, częściowo, lub w sąsiedztwie korytarzy:

- korytarze **teriologiczne**: ssaków drapieżnych (D/LPK-LR [Lasy Pszczyńsko-Kobiórskie - Lasy Rudzkie]) i kopytnych (K/LPK-LR) z obszarem węzłowym Lasy Rudzkie;
- korytarze **ornitologiczne** Zbiornik Goczałkowicki - Zbiornik Rybnicki (przystanek pośredni [ze zbiornikami bocznymi Gzel, Pniowiec i Grabownia]) - Zbiornik Dzierżno Duże;
- korytarz **spójności** obszarów chronionych i ekologiczny łączący Sieć Natura 2000;
- korytarze **ichtiologiczne** (dla ryb i minogów) i **nietoperzy**: korytarz rz. Ruda (R-2) - Ruda oraz brzeg zbiornika Gzel i krawędź kompleksu lasów rudzkich;
- korytarz **herpetologiczny**: dolina Rudy.

Rolę lokalnych korytarzy ekologicznych, w tym herpetologicznych i ichtiologicznych pełnią inne doliny rzeczne z towarzyszącymi im siedliskami hydrogenicznymi (m.in. zbiorniki wodne, szuwały, łęgi, łąki, zarośla, okrajki nitrofilne), a także mniejsze kompleksy leśne i pasma zadrzewień. Rolę taką pełni m.in. pasmo zadrzewień w południowej części obszaru nr 2, dolina Dopływu z Meksyku w południowym fragmencie obszaru nr 4 oraz dolina rowu uchodzącego do Dopływu Michałkowickiego w obszarze nr 5.

Obiekty i obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Na obszarze Rybnika występują trzy formy ochrony przyrody: park krajobrazowy (z otuliną), użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody (ożywionej i nieożywionej).

W Rybniku nie są zlokalizowane obszary Natura 2000. Najbliższe obszary siedliskowe (mające znaczenie dla Wspólnoty [OZW]) – "Stawy Łęczczok" PLH240010 i "Las koło Tworkowa" PLH240040, w pow. raciborskim), znajdują się w odległości co najmniej 11,4 km i 13,4 km od granicy miasta. Obszary specjalnej ochrony ptaków – "Stawy Wielikąt i Las Tworkowski" PLB240003 oraz "Dolina Górnej Wisły" PLB240001 leżą co najmniej 10 km i 17 km od granicy miasta.

Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Park krajobrazowy zajmuje północną część miasta o pow. 5 945 ha, otulina parku obejmuje obszar o pow. 1 256 ha.

W obrębie parku krajobrazowego położone są obszary zmiany studium nr 1 i 6 w Stodołach oraz nr 2 w Grabowni; ponadto, w granicach parku krajobrazowego znajduje się także drobny fragment obszaru zmiany studium nr 3 (Orzepowice). Obszary zmiany studium położone są w zurbanizowanej części obszaru parku krajobrazowego (Stodoły, Grabownia), na skraju jego zasadniczej części.

Park krajobrazowy, utworzony w 1993 r., nie posiada planu ochrony. Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie parku krajobrazowego z 1993 r., do czasu opracowania planu ochrony, na terenie parku i jego otuliny obowiązują m.in.: zakaz lokalizowania inwestycji przemysłowych mogących pogorszyć stan środowiska, nakaz ograniczenia lokalizowania kopalnictwa podziemnego i odkrywkowego, wydobywania skał, minerałów i torfów oraz zakaz prowadzenia prac powodujących niekorzystne zmiany stosunków wodnych.

Projekt zmiany rozporządzenia powołującego park krajobrazowy (uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 1961/280/IV/2013 z 30 września 2013 r. oraz nr 2583/229/V/2017 z 5 grudnia 2017 r.) przewidywał wprowadzenie na obszarze parku zakazu (m.in.): realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...), wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu oraz budowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej.

Użytki ekologiczne. W Rybniku istnieją trzy użytki ekologiczne („Kencierz”, „Okrzeszyniec”, „Meandry rzeki Rudy”), położone (z wyjątkiem Okrzeszyńca) w parku krajobrazowym lub w jego otulinie.

Obszary zmiany studium nie obejmują użytków ekologicznych, lecz obszary nr 1 i 6 znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie południowej granicy użytku ekologicznego „Meandry rzeki Rudy” (fragment doliny rzeki Rudy, poniżej Zbiornika Rybnickiego z dobrze zachowanymi formami rzeźby fluwialnej [meandry, starorzecza, terasy] oraz zbiorowiskami łąk będącymi ostoją roślin zielnych, owadów, ptaków i płazów; szczególnym celem ochrony jest zachowanie naturalnie meandrującego odcinka rzeki ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin i zwierząt).

Pomniki przyrody. W Rybniku istnieje 20 pomników przyrody - ożywionej (16 drzew) i nieożywionej (cztery polodowcowe głazy narzutowe). Pomniki przyrody nie są zlokalizowane w obrębie obszarów zmiany studium lub w ich sąsiedztwie.

Tabela 5. Pomniki przyrody

W ostatnim okresie, po uchwaleniu studium w 2016 r., zniesiono formę ochrony przyrody dla czterech drzew oraz uznano za pomniki przyrody pięć drzew (Uchwała nr 455/XXIX/2016 Rady Miasta Rybnika z dnia 15 grudnia 2016 r. [Dz. Urz. Woj. Śl. z 2016 poz. 7126])

Lp.	Obiekt	Pierśnica	Wysokość	Położenie	Rok ustanowienia ochrony ³
1	Lipa drobnolistna	455	24	Kamień, ul. Arki Bożka 92, dz. 3071/303	1962 ^a
2	Jesion wyniosły	300	20	Śródmieście, ul. Gen. Józefa Hallera, dz. 2997/179	1981 ^b
3	Dąb szypułkowy	378	27	Śródmieście, ul. Rudzka 13, dz. 1257/160	2006 ^c
4	Wierzba krucha	403	24	Zamysłów, użytek ekologiczny Okrzeszyniec, dz. 1332/11	2006 ^c
5	Wierzba krucha	340	25	Zamysłów, użytek ekologiczny Okrzeszyniec, dz. 154/1	2006 ^c
6	Lipa drobnolistna	410	27	Rybnik-Północ, ul. kpt. Janiego, dz. 4139/41	2006 ^c
7	Lipa drobnolistna	390	19	Grabownia, ul. Poloczka 97, dz. 1486/220	2006 ^c
8	Lipa drobnolistna	645 ¹	20	Ochojec, ul. Milenijna 7, dz. 871	2006 ^c
9	Dąb szypułkowy	433	16,5	Popielów, ul. Konarskiego (cmentarz), dz. 956/540	2006 ^c
10	Lipa drobnolistna	515	22	Chwałęcice, ul. Gzelska 17, dz. 161/1	2007 ^d

Lp.	Obiekt	Pierśnica	Wysokość	Położenie	Rok ustanowienia ochrony ³
11	Platan klonolistny	243	-	Śródmieście, ul. Raciborska (okolica budynków nr 12 i 14), dz. 130/1	2011 ^e
12	Buk pospolity 2 szt. zrosnięte	421+305	160-210	Północ, ul. Gliwicka, dz. 431/18 (północna część parku Państwowego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych)	2016 ^j
13	Buk pospolity	373	170-190	Paruszowiec-Piaski, ul. Wielopolska, dz. 164 (buk w lesie, oddz. leśny 164a)	2016 ^j
14	Buk pospolity	286	130-150	Ochojec, dz. 105 (buk w lesie, Polana Pod Bukiem, oddz. leśny 105b)	2016 ^j
15	Buk pospolity	389	180-200	Ochojec, dz. 105 (buk w lesie, Polana Pod Bukiem, oddz. leśny 105g)	2016 ^j
16	Dąb szypułkowy	497	310-320	Chwałęcice, ul. Pniowska, dz. 314/47	2016 ^j
17	Głaz narzutowy	430 ²	1,6	Chwałowice, ul. 1 Maja, dz. 1757/99	2007 ^f
18	Głaz narzutowy	560 ²	1,8	Chwałowice, ul. Składowa, dz. 807/2	2007 ^g
19	Głaz narzutowy	690 ²	2,5	Chwałowice, ul. 1 Maja (Park Górnik), dz. 801/5	2007 ^h
20	Głaz narzutowy im. Oskara Michalika	760 ²	1,8	Ligota-Ligocka Kuźnia, oddz. leśny 232C	1998 ⁱ

W 2016 r. zniesiono ochronę w stosunku do następujących drzew: lipa drobnolistna, Kamień, skrzyżowanie ul. Arki Bożka i Gminnej, dz. 2353/305, klon zwyczajny, Śródmieście, ul. Rudzka 13, dz. 1256/160, tulipanowiec amerykański, Chwałowice, teren KWK Chwałowice, dz. 1056/6 oraz lipa drobnolistna, Grabownia, ul. Poloczka 33, dz. 1115/348.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Urzędu Miasta Rybnika.

Objaśnienia: ¹ - wysokość 1 m pod rozwidleniem, ² - obwód; ³ - podstawa prawna ochrony: ^a Decyzja Nr 242 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach z 10.11.1962, Nr RL.OP-b/32/62, ^b Decyzja Nr RL-VII-7140/24/81 Woj. Katowickiego z 17.09.1981, zm. Rozporządzeniem Nr 59/07 Woj. Śląskiego z 19.10.2007, ^c Uchwała Nr 684/XLIII/2006 Rady Miasta Rybnika z 22.02.2006, ^d Rozporządzenie Nr 31/07 Woj. Śląskiego z 15.06.2007, ^e Uchwała Nr 227/XVII/2011 Rady Miasta Rybnika z 28.12.2011, ^f Decyzja Nr RL-VII-7140/27/81 Woj. Katowickiego z 17.09.1981, zm. Rozporządzeniem Nr 57/07 Woj. Śląskiego z 19.10.2007, ^g Decyzja Nr RL-VII-7140/28/81 Woj. Katowickiego z 18.09.1981, zm. Rozporządzeniem Nr 35/07 Woj. Śląskiego z 12.07.2007, ^h Decyzja Nr RL-VII-7140/29/81 Woj. Katowickiego z 17.09.1981, zm. Rozporządzeniem Nr 55/07 Woj. Śląskiego z 19.10.2007, ⁱ Rozporządzenie Nr 35/98 Woj. Katowickiego z 7.12.1998, ^j - Uchwała Nr 455/XXIX/2016 Rady Miasta Rybnika z 15.12.2016.

Inne obszary cenne przyrodniczo. Do obszarów cennych przyrodniczo, nie podlegających ochronie prawnej, należą wg studium (omówione w prognozie do projektu studium z 2016 r.): Głębokie Doły, Zalew Gzel, Świerki, Dolina Potoku z Kamienia i Przegędzy, stawy w dolinie Rudy (w rejonie Kencerca i w dzielnicy Rybnik-Północ), kompleks leśny Paruszowiec, Las Podlesie, Las Goik i Starok. W Aktualizacji waloryzacji przyrodniczej (2017) do obszarów cennych przyrodniczo zaliczono ponadto: Kanetowiec oraz kompleksy leśne: na północ od Grabowni, w rejonie Grabownia - Na Młynku, Wielopola, Kolonii Golejów, Bugłowca, Stodół, Paproci, Kolonii Helena oraz lasy Rosochacz, Czarny Las i Las Blicherski.

W Aktualizacji waloryzacji przyrodniczej zaproponowano utworzenie dwóch użytków ekologicznych: „Aleja jesionów” (las pomiędzy Niewiadomiem a Kolonią Helena) - pomnikowe okazy jesionu wyniosłego (*Fraxinus excelsior*), tworzące „aleję” (25 sztuk) wzdłuż drogi w oddziale leśnym 180 oraz „Zgniotek” (zachodnia część Stodół, okolice ul. Polan) – stanowisko rzadkiego chrząszcza zgniotka cynobrowego (*Cucujus cinnaberinus*), chronionego prawem europejskim.

Obszary zmiany studium znajdują się poza obszarami cennymi przyrodniczo, z wyjątkiem obszaru nr 2 (Grabownia). Obszar nr 2 położony jest w sąsiedztwie i częściowo w obrębie (północny fragment obszaru) cennego przyrodniczo „rejonu na północ od Grabowni” (wg Aktualizacji waloryzacji przyrodniczej miasta z 2017 r.). Obszar cenny przyrodniczo obejmuje głównie zbiorowiska leśne (bory mieszane [*Quercus robur*-*Pinetum*]), a także zbiorniki wodne, roślinność szuwarową i zbiorowisko łąkowe; stwierdzono obecność siedlisk naturowych: łąg (*Alno-Ulmion*) i zmiennowilgotna łąka trzęślicowa (*Molinion*) oraz kilkanaście gatunków rzadkich i chronionych (mszaki i rośliny naczyniowe).

Tabela 6. Obszary chronione, korytarze ekologiczne i obszary cenne przyrodniczo położone w obszarach zmiany studium i w ich sąsiedztwie

Obszar zmiany studium	Obszary chronione, korytarze ekologiczne i obszary cenne przyrodniczo	powierzchnia (ha) w obszarze	% pow. obszaru
1	Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich	3,83	100
	korytarz ornitologiczny Zbiornik Dzierżno Duże – Zbiornik Rybnicki	3,83	100
	<i>w sąsiedztwie: użytek ekologiczny Meandry rzeki Rudy, przystanek ornitologiczny Zbiornik Rybnicki, korytarz ichtiologiczny rz. Ruda</i>		
2	Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich	10,99	100
	korytarze teriologiczne - obszar węzłowy dla ssaków drapieżnych (D/LR) i kopytnych (K/LR) Lasy Rudzkie	1,19	10,8
	<i>w sąsiedztwie i częściowo w obrębie obszaru: obszar przyrodniczo cenny „rejon na północ od Grabowni”</i>		
	<i>w sąsiedztwie: korytarz ornitologiczny Dolina górnej Wisły - Dolina górnej Odry i przystanek ornitologiczny Zbiornik Rybnicki (zbiornik boczny Grabownia [Olszowiec]), korytarz spójności obszarów chronionych</i>		
3	Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich	0,09	1,7
6	Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich	3,62	88,3
	korytarze ornitologiczne Zbiornik Goczałkowicki - Zbiornik Rybnicki (przystanek pośredni)	0,22	5,4
	korytarz ornitologiczny Zbiornik Dzierżno Duże – Zbiornik Rybnicki	3,88	94,6
	<i>w sąsiedztwie: użytek ekologiczny Meandry rzeki Rudy, korytarze teriologiczne - obszar węzłowy dla ssaków drapieżnych (D/LR) i kopytnych (K/LR) Lasy Rudzkie, korytarz ichtiologiczny rz. Ruda</i>		

3.10. Krajobraz i walory krajobrazu. Zabytki

Krajobraz. Krajobraz obszaru miasta, rozumiany jako "postrzegana przez ludzi przestrzeń zawierająca elementy przyrodnicze lub wytwory cywilizacji, ukształtowaną w wyniku działania czynników naturalnych lub działalności człowieka" (art. 2 pkt 16e ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym), prezentuje w przewadze krajobraz kulturowy, antropogeniczny, ukształtowany w wyniku znacznych zmian w użytkowaniu terenu, znajdujący się pod wpływem intensywnej działalności człowieka. Niektóre fragmenty obszaru miasta prezentują krajobraz kulturowy harmonijny lub zdewastowany, cechujący się szczególnie chaotyczną, dysharmonijną zabudową.

Część obszaru miasta położona w parku krajobrazowym odznacza się w miarę zrównoważonym współistnieniem elementów przyrodniczych i antropogenicznych. Wyjątek stanowią tereny rozwijającej się zabudowy jednorodzinnej oraz liczne napowietrzne linie elektroenergetyczne, stanowiące element obcy w krajobrazie (m.in. w obszarze nr 2).

Według Opracowania krajobrazowego województwa śląskiego dla potrzeb Opracowania ekofizjograficznego do zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego (2013 r.), obszary nr 1 i 6 (Stodoły) znajdują się na styku zróżnicowanych typów krajobrazu: krajobrazu wyjątkowego (krajobraz pocysterski w rejonie Stodół, związany z kompozycją krajobrazową zespołu klasztorowego w Rudach [krajobrazy wyjątkowe – krajobrazy zachowane w stopniu dobrym, charakteryzujące się wysokim stopniem naturalności i różnorodności, obecnością otwartych przestrzeni, posiadające wysokość wartość użytkową, informacyjną, symboliczną, estetyczną i emocjonalną) oraz krajobrazu typowego, przeciętnego i zdegradowanego. Pozostałe obszary zmiany studium cechują się krajobrazem przeciętnym, położonym na styku z krajobrazem zdegradowanym (w tym obszary 2 i 3 leżące w rejonach zabudowy Grabowni i Orzepowic, stanowiących „obszar żywiołowej suburbanizacji” [podobnie jak rejon zabudowy Stodół]).

Północną część obszaru nr 4, wzdłuż ul. Żorskiej, cechuje chaotyczne, kontrastowe sąsiedztwo niskiej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z wyższą zabudową handlowo-usługową i biurową (obserwuje się stopniową zmianę funkcji budynków jednorodzinnych z mieszkalnej na usługową).

Dotychczas nie sporządzono audytu krajobrazowego, o którym mowa w ustawie z dnia

24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (audyt należało sporządzić do 2018 r.). Do sporządzania audytu krajobrazowego województwa śląskiego przystąpiono w 2019 r. (Uchwała Nr 1769/60/VI/2019 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 8 sierpnia 2019 r.).

Zabytki. W Rybniku występują dwie formy ochrony zabytków: wpis do rejestru zabytków oraz ustalenia ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W rejestrze zabytków znajduje się kilkadziesiąt wpisów dotyczących zróżnicowanych rodzajowo obiektów. W obrębie obszarów zmiany studium jest jeden obiekt wpisany do rejestru zabytków – w obszarze nr 1 (Stodoły, ul. Rudzka – Stalowa) znajduje się dwór pocysterski (całość obiektu i najbliższe otoczenie [pow. około 0,15 ha]) z 1736 r., przy ul. Stalowej 5, nr rejestru A/603/66, data wpisu do rejestru – 17.03.1966 r.).

Ponadto, w obszarze nr 1, na południowo-zachodnim skraju obszaru (skrzyżowanie ul. Rudzkiej i Stalowej) usytuowane są dwa obiekty zabytkowe ujęte w gminnej ewidencji zabytków (Zarządzenie Nr 65/2016 Prezydenta Miasta Rybnika z dnia 2 lutego 2016 r. w sprawie przyjęcia gminnej ewidencji zabytków dla Miasta Rybnika): remiza strażacka z lat 1940-42 i krzyż kamienny kapliczkowy z 1891 r., dla których ochronę ustalono w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (MPZP 54-11). W planie miejscowym ustalono zasady ochrony konserwatorskiej dla tych obiektów zabytkowych, a także wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej wokół dworu pocysterskiego (pow. 0,44 ha) i ustalono zasady ochrony konserwatorskiej w tej strefie.

W Rybniku brak jest stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków; na obszarze miasta znajduje się kilkadziesiąt stanowisk archeologicznych, spośród których dwa stanowiska, stwierdzone w ramach "Badań powierzchniowych w Parku Krajobrazowym Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich" z 1994 r., położone są częściowo w obszarze nr 2: StA56 (Grabownia, epoka kamienia, pradzieje, średniowiecze, okres nowożytny, materiały krzemienne, ceramika) oraz StA57 (Grabownia, epoka kamienia, materiały krzemienne).

Obszary zmiany nr 3 – 6 nie obejmują terenów i obiektów chronionych ze względu na wartości zabytkowe i dziedzictwo kulturowe.

3.11. Problemy ochrony środowiska

W prognozie do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika z 2016 r. określono następujące podstawowe problemy ochrony środowiska dotyczące obszaru całego miasta: - zła jakość powietrza atmosferycznego (wysokie stężenie pyłu PM 10 i PM 2,5 oraz benzo(a)pirenu w wyniku niskiej emisji, a także zanieczyszczeń z ruchu drogowego; - szkodliwe wpływy działalności górniczej, gospodarowanie odpadami wydobywczymi (degradacja powierzchni ziemi), wyłączenie z możliwości przyrodniczego lub użytkowego wykorzystania terenów niekorzystnie przekształconych; - zagrożenie powodziowe i podtopieniami, brak dostatecznej infrastruktury przeciwpowodziowej; - ochrona ciągłości systemu przyrodniczego, w tym korytarzy ekologicznych, zagrożenie dla różnorodności biologicznej, niewłaściwy zakres ochrony w stosunku do niektórych obszarów chronionych (utrata walorów przyrodniczych) oraz - niska jakość wód podziemnych i powierzchniowych, duże zagrożenie wód podziemnych na zanieczyszczenie z powierzchni terenu, brak systemu kanalizacji zbiorowej w niektórych dzielnicach w rejonie występowania znacznych zasobów wód podziemnych narażonych na zanieczyszczenie.

W poszczególnych obszarach objętych zmianą studium występują wszystkie (zła jakość powietrza) lub tylko niektóre z wyżej wymienionych problemów ochrony środowiska, różna jest też istotność tych problemów w poszczególnych obszarach:

- zła jakość powietrza atmosferycznego (wysokie stężenie pyłu PM 10 i PM 2,5 oraz benzo(a)pirenu – wszystkie obszary zmiany studium
- szkodliwe wpływy działalności górniczej – obszary nr 4 i 5
- zagrożenie powodziowe i podtopieniami – obszary nr 1, 2 i 6
- ochrona ciągłości systemu przyrodniczego, w tym korytarzy ekologicznych – obszary nr 1, 2 i 6

- niska jakość wód podziemnych i powierzchniowych, duże zagrożenie wód podziemnych na zanieczyszczenie z powierzchni terenu – obszary nr 1, 2, 3, 4 i 6
- brak systemu kanalizacji zbiorowej, w tym w rejonie występowania znacznych zasobów wód podziemnych narażonych na zanieczyszczenie – obszary nr 1, 2 i 6

Problem złej jakości powietrza dotyczy wszystkich obszarów zmiany studium. Pozostałe problemy w różnym stopniu są istotne w poszczególnych obszarach zmiany studium: szkodliwe wpływy działalności górniczej dotyczą (w różnym stopniu) obszarów nr 4 i 5. Zagrożenie powodziami i podtopieniami jest istotne dla obszarów nr 1 i 6, a także obszaru nr 2. Problem ochrony ciągłości systemu przyrodniczego, w tym korytarzy ekologicznych i zagrożenie dla różnorodności biologicznej dotyczy głównie obszarów nr 2 i 6, w pewnym stopniu - także obszaru nr 1. Problem niskiej jakości wód podziemnych i powierzchniowych oraz duże zagrożenie wód podziemnych na zanieczyszczenie z powierzchni terenu, dotyczący większości obszarów zmiany studium, jest szczególnie ważny w obrębie obszarów nr 1, 2 i 6, gdzie brak jest systemu kanalizacji zbiorowej.

Poniżej szerzej omówiono niektóre problemy ochrony środowiska, szczególnie istotne dla niektórych obszarów zmiany studium lub mające znaczenie ze względu na zagadnienia związane z regulacjami prawnymi odnoszącymi się do tych problemów.

Zła jakość powietrza. Podstawowym problemem ochrony środowiska na obszarze miasta jest zła jakość powietrza atmosferycznego. Problem niskiej jakości powietrza (w szczególności możliwość ograniczenia niskiej emisji) tylko w niewielkim stopniu jest zależny od kierunków polityki przestrzennej. Podstawowe znaczenie dla ograniczenia niskiej emisji mają mechanizmy prawne i ekonomiczne eliminujące paliwa niskiej jakości i kotły niespełniające ustalonych parametrów emisji.

W 2017 r. przyjęto wojewódzki Program ochrony powietrza (uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr V/47/5/2017 z dnia 18 grudnia 2017), mający na celu opracowanie działań naprawczych, których realizacja powinna doprowadzić do poprawy jakości powietrza (ograniczenia niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców). Działania naprawcze obejmują: zastąpienie niskosprawnych urządzeń grzewczych siecią ciepłowniczą lub urządzeniami opalnymi gazem, olejem, ogrzewaniem elektrycznym bądź urządzeniami spełniającymi minimum wymogi jakościowe dla urządzeń na paliwa stałe, które zostały określone w normie PN-EN 303-5:2012 oraz ograniczenie strat ciepła poprzez termomodernizację obiektów ogrzewanych w sposób indywidualny.

Wprowadzono zakaz (od września 2017 r.) spalania w gospodarstwach domowych paliw najgorszej jakości (w tym mułów, flotokoncentratów, węgla brunatnego) oraz ustalono obowiązek wymiany palenisk węglowych na piece spełniające wymagania klasy 5, sukcesywnie, w ciągu 10 lat - do 2026 roku (Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw).

Miasto dysponuje programami: „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Rybnika” (uchwała nr 137/XI/2015 Rady Miasta Rybnika z dnia 18 czerwca 2015 r. [aktualizowany corocznie]) - plan wyznacza główne kierunki działań prowadzące do poprawy ochrony powietrza (m.in. ograniczenie emisji pyłów i gazów cieplarnianych z instalacji wykorzystywanych na terenie miasta, a także emisji pochodzącej z transportu), zwiększenia efektywności energetycznej oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń, w tym również gazów cieplarnianych w perspektywie roku 2030, a także „Gminny Program Niskoemisyjny Miasta Rybnika” (Uchwała nr 382/XXII/2020 Rady Miasta Rybnika z dnia 21 maja 2020 r.) - celem programu jest stworzenie warunków i podjęcie działań w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń i poprawy jakości powietrza w Rybniku, w szczególności w zakresie zmniejszenia poziomu ubóstwa energetycznego.

Szkodliwe wpływy działalności górniczej. Obszary nr 4 i 5, położone w terenie górniczym Chwałowice 1, są narażone - w różnym stopniu - na szkodliwe wpływy istniejącej i planowanej działalności górniczej, jednak nie dotyczyć ich będą wpływy w znacznej skali (IV i V kategorii).

Zwarta zabudowa mieszkaniowa oraz kompleks zakładów przemysłowych i usługowych

zlokalizowane w obszarze nr 4 są chronione przed nadmiernymi skutkami podziemnej eksploatacji górniczej filarem ochronnym zatwierdzonym przez Okręgowy Urząd Górniczy w Rybniku decyzjami z 1975 r. i 1987 r. Filar ochronny w granicach obszaru nr 4 obejmuje teren o pow. 43,3 ha (87% pow. obszaru nr 4). W obszarze zmiany nr 5 istniał filar ochronny dla (byłej) oczyszczalni ścieków w Chwałowicach (zatwierdzony w 1996 r.), obejmujący teren o pow. 1,42 ha (24% pow. obszaru nr 5).

Zgodnie z informacją przekazaną przez przedsiębiorcę górniczego (pismo Polskiej Grupy Górniczej S.A. Oddział KWK ROW z dnia 27.12.2019 r., znak 71/MGM-C/JK/41/34239/19), zmienioną pismem z lutego 2021 r. (znak 71/MGM-C/JK/12/7437/21) w obszarze nr 4 eksploatacja węgla kamiennego może wywołać wpływy od 0 do III kategorii szkód górniczych przy prognozowanych maksymalnych osiadaniach ~0,5 m, w obszarze nr 5 eksploatacja ta może wywołać wpływy również do III kategorii szkód górniczych, jednak przy większych maksymalnych osiadaniach ~1,5 m. Analiza zasięgu wpływów eksploatacji na podstawie mapy sytuacyjno-wysokościowej powierzchni Oddziału KWK ROW Ruch „Chwałowice” (skala 1: 5000), wykazała, że: w obszarze nr 4 zasięg szkodliwych wpływów eksploatacji górniczej będzie niewielki – dotyczy tylko południowego fragmentu obszaru o pow. 3,93 ha (niepełna 8% pow. obszaru), a zdecydowana większość tego fragmentu obszaru nr 4 znajdować się będzie w zasięgu I kategorii szkód górniczych (pow. 3,23 ha), pozostała część (pow. 0,70 ha) – w zasięgu II kategorii szkód górniczych, a jedynie teren o nieistotnej powierzchni – w zasięgu III kategorii. Osiedzenia terenu od 0,02 do 0,5 m dotyczyć będą południowego fragmentu obszaru o pow. 2,19 ha (4,4% pow. obszaru). Zdecydowana większość obszaru nr 4 (pow. 43,3 ha, 87% pow.) jest chroniona filarem ochronnym przed szkodliwymi wpływami działalności górniczej.

Poważniejsze wpływy eksploatacji górniczej dotyczyć będą obszaru nr 5 - w zasięgu tych wpływów (II i III kategorii szkód górniczych) znajduje się niemal cały obszar: w środkowej i północnej części (pow. 4,97 ha, ponad 82% pow. obszaru) ujawnią się wpływy II kategorii, w części południowej (0,94 ha, blisko 16% pow. obszaru) – wpływy III kategorii szkód górniczych. W większej części obszaru nr 5 (pow. 4,89 ha, 81% pow. obszaru) prognozuje się wystąpienie osiadań terenu do 1 m, we fragmencie północnym obszaru (2,25 ha, 37% pow.) wystąpią osiedlenia poniżej 0,5 m. W południowej części obszaru nr 5 obniżenia terenu mogą sięgnąć ponad 1 m (1,14 ha, blisko 19% pow. obszaru). Szkodliwe wpływy działalności górniczej mogą negatywnie wpływać na stan infrastruktury drogowej i technicznej.

Pokłady węgla w obszarze górniczym Chwałowice 1 nie wykazują skłonności do tąpnięć; nie wystąpią deformacje nieciągłe typu progów (dotychczas zjawiska te nie występowały w rejonie obszarów nr 4 i 5).

Zagrożenie powodziowe i podtopieniami. Zgodnie z Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. [Dz. U. z 2016 r. poz. 1938]), w Rybniku, wg zintegrowanego poziomu ryzyka (powodziowego), występuje najniższy - podwyższony poziom ryzyka (ryzyko umiarkowane). Obszary nr 1 i 6, w dolinie Rudy, znajdują się częściowo (w tym 25% pow. obszaru nr 6) na obszarze narażonym na niebezpieczeństwo powodzi, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) - leżą poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. Na obszarach tych nie obowiązują ograniczenia i zakazy w użytkowaniu terenów.

W Planie zarządzania ryzykiem powodziowym nie przewidziano na obszarze Rybnika strategicznych inwestycji technicznych, planowanych do realizacji w latach 2016 – 2021; plan określa strategiczne inwestycje nietechniczne w regionie wodnym Górnej Odry, w tym: „ochrona i zwiększanie retencji na obszarach zurbanizowanych, opracowywanie instrukcji zabezpieczania i postępowania w czasie powodzi dla obiektów prywatnych i publicznych oraz zagrażających środowisku w przypadku wystąpienia powodzi, a także opracowanie Katalogu Dobrych Praktyk w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz projektowania inżynierskiego”.

Obszary nr 1 i 6 narażone są na potencjalne, katastrofalne zalanie w przypadku awarii zapory czołowej Zbiornika Rybnickiego. Według Ekspertyzy hydrotechnicznej dla obszaru miasta Rybnika z 1997 r. „obszar zagrożony zalaniem w przypadku awarii zapory Zbiornika Rybnickiego obejmuje wschodnią część Stodół, wystąpienie fali awaryjnej spowodowałoby duże straty materialne

i zagrożenie życia mieszkańców”. Na zagrożenie to wskazuje również „Ocena stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego i zabezpieczenia przeciwpowodziowego Miasta Rybnika w 2019 roku (Uchwała nr 336/XX/2020 Rady Miasta Rybnika z dnia 12 marca 2020 r.) - „zagrożenie powodziowe (katastrofalne) jest także możliwe w przypadku istotnego przerwania ciągłości konstrukcji zapory czołowej Zalewu Rybnickiego – w odniesieniu do rejonów położonych poniżej tej zapory (część dzielnicy Stodoły, dotyczy to głównie ulic Stalowej, Ks. Szramka, Jaworowej, Cisowej i Szerokiej)”.

Jednak na mapach zagrożenia powodziowego nie zaliczono rejonu poniżej zapory czołowej zbiornika do obszarów obejmujących tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia budowli piętrzącej. Stan techniczny zapory jest odpowiedni - zgodnie z Planem zarządzania ryzykiem powodziowym (...), zaporą czołową Zbiornika Rybnickiego nie została zaliczona do budowli mogących zagrażać bezpieczeństwu („Raport o stanie bezpieczeństwa budowli piętrzących wodę w Polsce według stanu na 31 grudnia 2013 r.”).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle hydrotechniczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 2007 r. Nr 86, poz. 579), dla budowli piętrzącej o wysokości piętrzenia przekraczającej 2,0 m lub tworzącej pojemność większą niż 0,2 mln m³ wody określa się przebieg i zasięg fali wezbraniowej wywołanej zniszczeniem lub uszkodzeniem tej budowli; dla dolin i obszarów, na których fala wezbraniowa może spowodować zagrożenie życia lub straty w środowisku należy wykonać zabezpieczenia chroniące ludność oraz - budowle hydrotechniczne powinny być usytuowane i projektowane tak, aby ograniczały skutki ewentualnej awarii lub katastrofy budowlanej. Przez analogię – w przypadku istniejącej budowli hydrotechnicznej - należy przyjąć, że sytuowanie zabudowy mieszkaniowej, zwłaszcza wielorodzinnej, na obszarze zagrożonym falą wezbraniową powinno brać pod uwagę ograniczenie skutków ewentualnej awarii lub katastrofy budowlanej.

Ponadto, znaczna część obszarów nr 1, 2 i 6 (a także fragment obszaru nr 3) jest narażona na podtopienia.

Ochrona ciągłości systemu przyrodniczego, w tym korytarzy ekologicznych. Ochrona prawna, realizowana poprzez ustanowienie formy ochrony przyrody, ogranicza się w Rybniku tylko do części cennych przyrodniczo obszarów. Do istotnych problemów ochrony środowiska należy zapewnienie warunków ochrony i wzbogacania różnorodności biologicznej, w tym ochrony korytarzy ekologicznych. Ochrona ciągłości systemu przyrodniczego jest szczególnie istotna w obszarach zmiany studium nr 1, 2 i 6, położonych w parku krajobrazowym oraz w obrębie lub w bliskim sąsiedztwie korytarzy ekologicznych i użytku ekologicznego Meandry rzeki Rudy (obszary nr 1 i 6).

Niska jakość wód podziemnych i powierzchniowych. Ochrona zasobów wodnych. Ochrona zasobów wodnych, w szczególności ograniczanie zanieczyszczeń wód powierzchniowych oraz ochrona Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych nr 345 Rybnik wymaga m.in. rozwoju zbiorowego systemu gospodarki wodno-ściekowej w Stodołach (obszar nr 1 i 6) oraz w Grabowni (obszar nr 2).

3.12. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Prognoza potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanej zmiany studium powinna uwzględniać zmiany, jakie mogą następować w wyniku realizacji aktualnie obowiązujących dokumentów planistycznych - studium i planów miejscowych. Zmiany w środowisku mogą następować również w wyniku utrzymania dotychczasowych sposobów użytkowania terenów, bez podejmowania przedsięwzięć wynikających z planów miejscowych.

W przypadku większości obszarów objętych zmianą studium, z wyjątkiem obszaru nr 6 i częściowo obszaru nr 2, realizacja projektowanego dokumentu nie wpłynie znacząco na zwiększenie presji na środowisko.

Zmiany w obszarze nr 1 w przypadku dotychczasowego użytkowania terenów mogą prowadzić do dalszej degradacji zabytkowego dworu pocysterskiego; w przypadku realizacji ustaleń planu

miejscowego może nastąpić rozwój funkcji usługowych w południowej części obszaru, w tym nadanie nowych funkcji usługowych budynkowi dworu pocysterskiego oraz rozwój funkcji sportu i rekreacji w części północnej, w zakresie dopuszczonym przez plan miejscowy. Może to spowodować niewielkie ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej i wzrost emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Zmiany w obszarze nr 2 polegać mogą na utrzymaniu dotychczasowego użytkowania gruntów - w części północnej prowadzić będą do sukcesji roślinności leśnej (tereny zieleni nieurządzonej), w części południowej zależą będą od stopnia i rodzaju użytkowania terenów łąk i pastwisk. Spodziewać się można poszerzenia terenu obiektów sportowo-rekreacyjnych i związanej z tym dalszej modernizacji infrastruktury drogowej i technicznej; w przypadku budowy linii elektroenergetycznej 220 kV w pasie istniejącej linii 400 kV mogą nastąpić zmiany w użytkowaniu terenów w tej części obszaru (m.in. likwidacja zadrzewień) oraz wzrost promieniowania elektromagnetycznego i okresowo – hałasu. Plany miejscowe przewidują (formalną) zmianę gruntów już zadrzewionych (określonych jako „przeznaczone do zalesienia”) na tereny lasu.

Zmiany w obszarze nr 3, położonym w rejonie intensywnie rozwijającej się zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, polegać będą na dalszym rozwoju fitocenozy krzewiastych i drzewiastych na terenach porolnych (zieleni nieurządzonej); w przypadku realizacji ustaleń planu miejscowego może nastąpić przekształcenie tych zbiorowisk w kierunku zieleni urządzonej; rozwijać się będzie układ drogowy (w tym budowa drogi klasy lokalnej) i sieć infrastruktury technicznej, powodująca ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej.

Dominującym przeznaczeniem terenów w obszarze nr 4 są wg ustaleń planów miejscowych tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, zabudowy usługowej i usługowo-produkcyjnej, w tym wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej, a także tereny dróg publicznych i wewnętrznych. Procesy zmian na już silnie zurbanizowanym obszarze, polegać będą na dalszym ograniczaniu powierzchni biologicznie czynnej poprzez rozwój zabudowy na dotychczas niezabudowanych terenach, na zmianach funkcji istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na funkcje usługowe oraz na wzroście emisji do środowiska. Na niewielką skalę, ograniczone tylko do południowego fragmentu obszaru, wystąpią skutki eksploatacji węgla kamiennego.

Zmiany w obszarze nr 5, niezależnie od realizacji ustaleń planu miejscowego, przewidującego dla większości terenów przeznaczenie „zieleni nieurządzonej”, polegać będą - w przypadku całkowitego zaprzestania uprawiania gruntów rolnych - na sukcesji roślinności krzewiastej i drzew na gruntach porolnych. Niekorzystne zmiany w środowisku, głównie w południowej części obszaru, wystąpią również na skutek eksploatacji węgla kamiennego (osiadania terenu do 3 m), co wpłynie na przekształcenie stosunków wodnych (okresowe podtapianie terenu). W przypadku realizacji planowanej drogi zbiorczej (obwodnicy Chwałowic), stanowiącej zachodnią granicę obszaru nr 5, nastąpią zmiany w ukształtowaniu terenu oraz wzrost emisji zanieczyszczeń do środowiska (hałas i zanieczyszczenia powietrza).

Zmiany w obszarze nr 6 - w przypadku braku zmian w użytkowaniu terenów - polegać będą na stopniowym procesie przekształcania się terenu opuszczonego parkuru w kierunku sukcesji ekologicznej, prowadzącej do rozwoju fitocenozy krzewiastych i drzewiastych. W przypadku realizacji ustaleń planu miejscowego, obszar - w skrajnym przypadku również z wylesieniem gruntów leśnych - będzie pełnić funkcje sportu i rekreacji z dopuszczalną realizacją obiektów kubaturowych. Spowoduje to, zwłaszcza likwidacja gruntów leśnych, zubożenie różnorodności biologicznej, ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej i wzrost obciążenia środowiska różnego rodzaju emisjami.

4. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym i krajowym, istotne z punktu widzenia studium i jego zmiany oraz sposób ich uwzględnienia

W związku z ograniczonym zakresem zmian w studium, w tym zachowanie dotychczas sformułowanych celów i zasad ochrony środowiska, sposób i zakres uwzględnienia celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym - wspólnotowym i krajowym odniesiono do ustaleń obowiązującego studium. Wyboru dokumentów międzynarodowych i krajowych dokonano na podstawie zidentyfikowanych istotnych problemów ochrony środowiska w mieście, celów ochrony środowiska oraz ustaleń studium i ich potencjalnych skutków środowiskowych.

Pod uwagę wzięto następujące strategiczne i programowe dokumenty międzynarodowe - wspólnotowe oraz krajowe:

DOKUMENTY MIĘDZYNARODOWE - WSPÓLNOTOWE

1	Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE). Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1293/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (i uchylające rozporządzenia (WE) nr 614/2007)
	wspieranie przejścia w kierunku gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, niskoemisyjnej i odpornej na zmiany klimatu, ochrona i poprawa jakości środowiska oraz zatrzymywanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności, w tym wspieranie sieci Natura 2000 i przeciwdziałanie degradacji ekosystemów - podprogram działań na rzecz środowiska (ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami, przyroda i różnorodność biologiczna) i podprogram działań na rzecz klimatu (łagodzenie skutków zmiany klimatu, dostosowanie się do skutków zmiany klimatu)
2	Program działań w zakresie środowiska do 2020 r. - "Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety" (Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1386/2013/UE z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie ogólnego unijnego programu działań do 2020 r.)
	adaptacja do zmian klimatu, powiązana z aspektami środowiskowymi (ochrona gleby, zrównoważone środowisko miejskie i zrównoważona ochrona wód) - ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii i jej przekształcenie w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną, ochrona obywateli przed związanymi ze środowiskiem presjami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu, zabezpieczenie inwestycji ekologicznych i wspieranie zrównoważonych miast
3	Odnowiona strategia UE dotycząca trwałego rozwoju (w wersji przyjętej przez Radę Europejską w dniach 15-16 czerwca 2006 r.)
	zapewnić pokoleniom obecnym i przyszłym stały wzrost jakości życia przez tworzenie społeczności opartych na zasadach trwałego rozwoju, wydajnie gospodarujących zasobami i z nich korzystających; cele główne: ochrona środowiska naturalnego, sprawiedliwość i spójność społeczna, dobrobyt gospodarczy; zmiany klimatu i czysta energia - ograniczyć zmiany klimatu oraz ich koszty i negatywne skutki, obciążające społeczeństwo i środowisko naturalne; zrównoważony transport - dopilnować, by systemy transportowe spełniały gospodarcze, społeczne i dotyczące środowiska potrzeby społeczeństwa, minimalizując ich niepożądany wpływ na gospodarkę, społeczeństwo i środowisko naturalne; ochrona zasobów naturalnych i gospodarowanie nimi - poprawić gospodarowanie zasobami naturalnymi oraz unikać ich nadmiernej eksploatacji; zdrowie publiczne - promować zdrowie publiczne na równych warunkach oraz poprawiać ochronę przed zagrożeniami dla zdrowia; integracja społeczna, demografia i migracja - stworzyć zintegrowane społeczeństwo dzięki uwzględnianiu solidarności wewnątrz- i międzypokoleniowej oraz zapewnić obywatelom stabilną jakość życia
4	Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (zatwierdzona przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r.)
	obszary priorytetowe: wzrost inteligentny, wzrost zrównoważony, wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu; cele główne: osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%, poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, zmniejszenie gazów cieplarnianych o 20%, podniesienie poziomu wykształcenia, wspieranie włączenia społecznego zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa
5	Dyrektywa Rady 92/43 EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa Siedliskowa)
	zachowanie siedlisk naturalnych i gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty w stanie

	<p>sprzyjającym ochronie lub dla odtworzenia takiego stanu; zapewnienie różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory na europejskim terytorium Państw Członkowskich, zachowanie lub odtworzenie, we właściwym stanie ochrony, siedlisk przyrodniczych oraz gatunków dzikiej fauny i flory ważnych dla Wspólnoty</p>
6	<p>Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dyrektywa Ptasia)</p> <p>zachowanie lub przywrócenie wystarczającej różnorodności i obszaru naturalnych siedlisk gatunków; ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów (w tym zniszczonych) i naturalnych siedlisk, tworzenie biotopów</p>
7	<p>Europejska Konwencja Krajobrazowa (Florencja, 2000 r.), ratyfikowana przez Polskę w 2004 r.</p> <p>promowanie działań na rzecz krajobrazu, jego ochrony, zarządzania i planowania oraz organizowanie europejskiej współpracy w tym zakresie; prawne uznanie krajobrazów jako istotnego komponentu otoczenia ludzi, jako wyrażenia dzielonej przez nie różnorodności kulturowej i przyrodniczej oraz podstawy ich tożsamości; ustanowienie i wdrożenie polityki w zakresie krajobrazu ukierunkowanej na ochronę, gospodarkę i planowanie krajobrazu; zintegrowanie krajobrazu z polityką w zakresie planowania regionalnego i urbanistycznego oraz polityką kulturalną, środowiskową, rolną, społeczną i gospodarczą</p>
8	<p>Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej - Ramowa Dyrektywa Wodna</p> <p>ochrona i poprawa jakości wody - powstrzymać pogarszanie się stanu wód i osiągnięcie dobrego stanu europejskich rzek, jezior i wód podziemnych do 2015 r.; ochrona wszystkich wód; przywrócenie ekosystemów w tych częściach wód i w ich pobliżu, zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia części wód, zapewnienie zrównoważonego wykorzystania wód przez osoby fizyczne i przedsiębiorstwa</p>
9	<p>Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy</p> <p>zdefiniowanie i określenie celów dotyczących jakości powietrza, wyznaczonych w taki sposób, aby unikać, zapobiegać lub ograniczać szkodliwe oddziaływanie na zdrowie ludzi i środowisko; ustanawia środki mające na celu ocenę jakości powietrza, utrzymanie jakości powietrza i jej poprawę</p>
10	<p>Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (...)</p> <p>ustanawia wspólne ramy dla promowania energii ze źródeł odnawialnych, określa obowiązkowe krajowe cele ogólne w odniesieniu do całkowitego udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto i w odniesieniu do udziału energii ze źródeł odnawialnych w transporcie</p>
DOKUMENTY KRAJOWE	
11	<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020 (Uchwała Nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., M.P. z 2012 r. poz. 882)</p> <p>wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności; w tym: zapewnienie ładu przestrzennego, zwiększenie bezpieczeństwa obywatela, zwiększenie produktywności gospodarki, wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie, poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej, bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (racjonalne gospodarowanie zasobami, poprawa efektywności energetycznej, zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii, poprawa stanu środowiska, adaptacja do zmian klimatu, zwiększenie efektywności transportu</p>
12	<p><i>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r., M.P. z 2012, poz. 252) – uchylona z dniem 13.11.2020 r.</i></p> <p>efektywne wykorzystanie przestrzeni i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie; poprawa dostępności terytorialnej kraju poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej, przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów, zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby, zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin, ochrona złóż kopalin energetycznych, zwiększenie poziomu zabezpieczenia przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi i antropogenicznymi, przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego</p>
13	<p>Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 [SPA 2030] (załącznik do uchwały Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r.)</p>

cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do roku 2020 w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych; zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu; zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska, rozwój transportu w warunkach zmian klimatu, zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu, stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu, kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	
14	Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej (Uchwała Nr 270/2007 Rady Ministrów z dnia 26 października 2007 r.)
zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej w skali lokalnej, krajowej i globalnej oraz zapewnienie trwałości i możliwości rozwoju wszystkich poziomów jej organizacji z uwzględnieniem potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz konieczności zapewnienia odpowiednich warunków życia i rozwoju społeczeństwa	
15	Strategia Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r. (Uchwała Nr 6 Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2013 r., M.P. z 2013 r. poz. 75)
zwiększenie dostępności terytorialnej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez spójny, zrównoważony i przyjazny użytkownikowi system transportowy w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym; stworzenie zintegrowanego systemu transportowego, ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko, rozwijanie i integrowanie systemów transportu publicznego	
16	Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r. (Uchwała Nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r., M.P. z 2014 r. poz. 469)
zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin, gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody, poprawa stanu środowiska, zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, uporządkowanie zarządzania przestrzenią), zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię	
17	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (Uchwała nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r., M.P. z 2013 r. poz. 640)
wzrost zatrudnienia, wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych, poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej	
18	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności, 2013
wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego i wzrost społecznego kapitału rozwoju	
19	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Uchwała nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r., M.P. z 2017 poz. 260
zarządzanie zasobami środowiska przyrodniczego zapewniające ich dobry stan (woda, powietrze, gleby, różnorodność biologiczna, krajobraz, zasoby geologiczne, odpady)	
20	Polityka ekologiczna państwa 2030 (Uchwała nr 67 Rady Ministrów z dnia 6 września 2019 r., M.P. 2019 poz. 794)
rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska, łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych	
21	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r., M.P. z 2019 poz. 1060)
racjonalne gospodarowanie przestrzenią i zapewnienie ładu przestrzennego (rewitalizacji i rekultywacji, nadania nowych funkcji zdegradowanym obszarom miejskim), dostosowanie obszarów zurbanizowanych do zmian klimatu i wymogów ochrony środowiska, ograniczenie suburbanizacji i przeciwdziałanie dekoncentracji osadnictwa, wykorzystania potencjału OZE, poprawa gospodarowania odpadami i oczyszczania ścieków	

Główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym i krajowym oraz istotne dla sytuacji miasta cele szczegółowe działań związanych z ochroną środowiska, w tym także odnoszące się do zdrowia, warunków i jakości życia ludzi oraz mających znaczenie dla środowiska

zasad kształtowania infrastruktury transportowej i gospodarki (cyfry w nawiasach odnoszą się do numeracji dokumentów wspólnotowych i krajowych, wymienionych w powyższym zestawieniu, jako źródeł celów ochrony środowiska):

Różnorodność biologiczna, ochrona przyrody (1, 3, 5, 6, 12, 13, 14, 19)
<ul style="list-style-type: none"> zatrzymywanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej, zachowanie lub wzbogacenie istniejących oraz odtworzenie utraconych elementów różnorodności biologicznej przeciwdziałanie degradacji ekosystemów i fragmentacji przestrzeni przyrodniczej, ochrona siedlisk przyrodniczych i gatunków, tworzenie obszarów ochrony, rewitalizacja przyrodnicza utrzymanie obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzanie wszędzie tam, gdzie jest to możliwe zapewnienie trwałości lasów, zwiększanie lesistości, prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej (w warunkach zmiany klimatu)
Zasoby środowiska, w tym złoża kopalin (1, 2, 3, 10, 11, 16, 18, 19, 20, 21)
<ul style="list-style-type: none"> efektywne i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska, unikanie ich nadmiernej eksploatacji zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin energetycznych, racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin, utrzymanie wydobycia węgla na poziomie zapewniającym zaspokojenie zapotrzebowania krajowego (12, 16) zasobooszczędna gospodarka niskoemisyjna, promowanie energii ze źródeł odnawialnych, wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii
Wody (2, 8, 12, 13, 16, 19, 20, 21)
<ul style="list-style-type: none"> zrównoważona ochrona wód, zrównoważone wykorzystanie wód przez osoby fizyczne i przedsiębiorstwa poprawa jakości wody - zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia części wód, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki, zaopatrzenie w wodę w warunkach ekstremalnych gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody, zwiększenie retencji wód opadowych i retencji wód w dolinach, ze szczególnym uwzględnieniem małej retencji w miastach
Klimat i zmiany klimatu. Jakość powietrza, emisje zanieczyszczeń (1, 2, 3, 4, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 19, 20, 21)
<ul style="list-style-type: none"> ograniczenie zmian klimatu oraz ich kosztów, łagodzenie skutków zmiany klimatu, dostosowanie się do skutków zmiany klimatu, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby wydzielanie stref o niskiej emisji spalin, o zaostrzonym reżimie wjazdu i parkowania pojazdów ochrona korytarzy wentylacyjnych
Krajobraz i ład przestrzenny (7, 11, 12, 13, 16, 19, 21)
<ul style="list-style-type: none"> ochrona, gospodarka i planowanie krajobrazu, w tym w zakresie planowania urbanistycznego zrównoważony rozwój ośrodków miejskich, przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom suburbanizacji, odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizacje zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich utrzymanie walorów kulturowych i estetycznych miast oraz ochrona krajobrazu kulturowego i obiektów zabytkowych ochrona istniejących i tworzenie nowych terenów zielonych i wodnych w procesach rewitalizacji obszarów miejskich i przemysłowych, przywracanie zdegradowanym terenom zieleni i zbiornikom wodnym ich pierwotnych funkcji
Gospodarka, w tym gospodarka odpadami (11, 16, 18, 19, 21)
<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie wydajności (produktywności) i konkurencyjności gospodarki, wzrost udziału przemysłów

i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie
<ul style="list-style-type: none"> przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych albo ustanowienie dla nich nowego przeznaczenia terenu, w szczególności dla terenów położonych w obszarach urbanizacji albo rozwoju
Kształtowanie infrastruktury transportowej i kanalizacyjnej (3, 11, 12, 13, 15, 18, 21)
<ul style="list-style-type: none"> zrównoważony rozwój infrastruktury transportowej, minimalizowanie niepożądanego wpływu transportu na gospodarkę, społeczeństwo i środowisko
<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie efektywności transportu, modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych, udrożnienie obszarów miejskich
<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie systemu transportowego obszarów funkcjonalnych miast i jego integracja (m.in. bezkolizyjne skrzyżowania, obwodnice, transport publiczny)
<ul style="list-style-type: none"> rozwijanie i integrowanie systemów transportu publicznego (tworzenie węzłów przesiadkowych transportu kołowego i kolejowego), zwiększenie możliwości przewozu środkami transportu szynowego
<ul style="list-style-type: none"> promowanie komunikacji pieszej i rowerowej
<ul style="list-style-type: none"> zabezpieczenie infrastruktury przed nagłymi zalaniem i podtopieniami, w tym rozwój kanalizacji opadowej, adaptacja instalacji sanitarnych i sieci kanalizacyjnych do zwiększonych opadów nawałnych - zwiększenie sprawności sieci kanalizacyjnych
Ludność - zdrowie, warunki i jakość życia (3, 4, 11, 15, 17, 18)
<ul style="list-style-type: none"> poprawa ochrony przed zagrożeniami dla zdrowia, poprawa zdrowia, zapewnienie stabilnej jakości życia
<ul style="list-style-type: none"> unikanie, zapobieganie lub ograniczanie szkodliwych oddziaływań stanu powietrza na zdrowie ludzi i środowisko, ograniczenie presji wywieranej podczas eksploatacji i magazynowania kopalin
<ul style="list-style-type: none"> rozwój kapitału ludzkiego, zwiększenie aktywności i mobilności zawodowej i przestrzennej, wzrost zatrudnienia, poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej
<ul style="list-style-type: none"> poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
<ul style="list-style-type: none"> podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych, poprawa dostępności i jakości edukacji, poprawa systemu opieki zdrowotnej

Analiza wykazała istotną zbieżność zasad i zadań zawartych w studium z celami i zadaniami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu wspólnotowym i krajowym. Dotyczy to m.in. zasad dotyczących przeciwdziałaniu zmianom klimatu i dostosowaniu do zagrożeń wynikających z ekstremalnych zjawisk pogodowych (odporności na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego, ochrony zasobów naturalnych - złóż surowców energetycznych, konieczność poprawy jakości powietrza atmosferycznego, ochrony zasobów środowiska i ich jakości [wody podziemne i powierzchniowe]). Konieczność rozwoju gospodarczego miasta i wzrostu zatrudnienia wymaga pogodzenia tego rozwoju z potrzebami ochrony środowiska naturalnego (przyrodniczego, różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazu).

Ustalenia studium odnoszące się do celów ochrony środowiska ustanowionych w dokumentach rangi międzynarodowej i krajowej

Różnorodność biologiczna, ochrona przyrody

- uformowanie struktury przyrodniczej miasta (układ terenów o funkcji głównie przyrodniczej i terenów o funkcji głównie rekreacyjnej) w kształcie zbliżonym do układu pierścieniowo-klinowego; pierścień lasów wokół środkowej części miasta powinien stanowić element większego "zielonego systemu pierścieniowego" obszaru funkcjonalnego Rybnika, zgodnie z postanowieniami KPZK 2030
- zachowanie (lub odtworzenie) ciągłości przestrzennej pomiędzy elementami systemu przyrodniczego oraz integralności struktur przyrodniczych (biocentra, korytarze ekologiczne, w tym poprzez zwiększanie liczby i powierzchni parków i innego rodzaju terenów zieleni o znaczeniu miejskim i dzielnicowym [lokalnym])
- w planach miejscowych określić dla niektórych terenów, cechujących się walorami zarówno przyrodniczymi, jak i rekreacyjnymi, zasady zagospodarowania, które zapewnią zachowanie wartości przyrodniczych, w tym siedlisk podmokłych i utrzymanie ciągłości ekologicznej, a jednocześnie umożliwią wykorzystanie tych

terenów na cele rekreacji ekstensywnej
<ul style="list-style-type: none"> uwzględniać tereny i obiekty chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody, mieć na uwadze obowiązujące w obrębie obszarów chronionych ograniczenia i zakazy, określające czynności zabronione, w zależności od potrzeb formułować zakaz lokalizacji sieci i obiektów w sąsiedztwie drzew chronionych, brać pod uwagę zachowanie walorów przyrodniczych terenów nie objętych ochroną prawną, wskazywanych jako cenne przyrodniczo i postulowanych do ochrony prawnej w różnej formie
<ul style="list-style-type: none"> tereny położone w dolinach cieków wykluczyć z możliwości zabudowy, w szczególności w sposób blokujący ciągłość terenów otwartych, stanowiących korytarze ekologiczne
<ul style="list-style-type: none"> dostosować skalę rekreacyjno-sportowego wykorzystania różnych rodzajów terenów do ograniczeń w zagospodarowaniu, wynikających w szczególności z ochrony wartości przyrodniczych, w tym na obszarach prawnie chronionych i proponowanych do ochrony
<ul style="list-style-type: none"> lasy powinny pełnić przede wszystkim funkcje przyrodnicze i rekreacyjne, na warunkach i w zakresie ustalonym w planie urządzenia lasu
<ul style="list-style-type: none"> w stosunku do fragmentów niektórych lasów (gruntów leśnych), o ograniczonej powierzchni, przewiduje się możliwość przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, w tym pod zabudowę produkcyjną i usługową lub jako tereny zieleni urządzonej, a także pod założenie nowego cmentarza komunalnego (częściowo sprzeczne z zasadą zapewnienia trwałości lasów)
Zasoby środowiska, w tym złoża kopalin
<ul style="list-style-type: none"> złoża kopalin podlegają ochronie jako zasób przyrodniczy; bogate złoża węgla kamiennego stanowią jeden z podstawowych zasobów środowiska; możliwość podjęcia eksploatacji złóż węgla kamiennego, stanowiących strategiczny zasób kraju, położonych w całości lub w części w Parku Krajobrazowym Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich uzależniona od uwarunkowań wynikających z przepisów dotyczących parku krajobrazowego i stanowisk właściwych organów; ewentualna eksploatacja tych złóż musi uwzględniać ochronę obiektów lub obszarów, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny
Wody
<ul style="list-style-type: none"> w rejonach zasilania obszarów o najwyższych zasobach wód podziemnych oraz o wysokim stopniu zagrożenia przenikaniem zanieczyszczeń z powierzchni do warstw wodonośnych zapewnić w obszarze aglomeracji pełną obsługę nieruchomości systemem kanalizacji służącym do zbiorowego odprowadzania ścieków
<ul style="list-style-type: none"> ograniczenie zabudowy dolin cieków, wyznaczanie wzdłuż cieków pasów ochronnych, wyłączonych spod zabudowy (ustalać zakaz zabudowy w pasie o szerokości nie mniejszej niż 5 m od koryta cieku i linii brzegu wód stojących)
<ul style="list-style-type: none"> eliminacja zrzutów nieoczyszczonych ścieków, w tym zanieczyszczeń wodami dołowymi i odciekami z miejsc deponowania odpadów wydobywczych
<ul style="list-style-type: none"> budowa jednego lub kilku suchych zbiorników przeciwpowodziowych (polderów), umożliwiających ochronę przed powodzią doliny Rudy w rejonie Ligockiej Kuźni; uwzględniać uwarunkowania wynikające z zagrożenia zalaniem doliny Rudy w Stodołach w wyniku awarii zapory Zbiornika Rybnickiego
Klimat i zmiany klimatu. Jakość powietrza, emisje zanieczyszczeń
<ul style="list-style-type: none"> w planach miejscowych określać wymagania dotyczące zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej niskiej emisji (nakaz stosowania niskopopiołowych i niskoemisyjnych urządzeń grzewczych w budowanych lub rozbudowywanych obiektach); tworzyć odpowiednie warunki umożliwiające rozbudowę sieci energetycznych, w szczególności ciepłowniczych i gazowniczych, a także wykorzystanie energii odnawialnej
<ul style="list-style-type: none"> w planach miejscowych kształtować korzystne warunki przewietrzania terenów zabudowanych (odpowiednie wyznaczanie linii zabudowy [sytuowanie zabudowy] i ustalanie relacji terenów zabudowanych i niezabudowanych, sprzyjających lokalnej cyrkulacji mas powietrza, przy uwzględnieniu miejscowych warunków fizjograficznych, w szczególności - ochrona przed zabudową dna doliny Nacyny w środkowej części miasta (przed przegradzaniem jej obiektami kubaturowymi)
<ul style="list-style-type: none"> zachowanie ciągłości przestrzennej innych dolin, ochrona lasów, zadrzewień i terenów zieleni oraz możliwość zwiększania zasobów tych elementów środowiska, także poprzez działania kompensacyjne
<ul style="list-style-type: none"> eliminacja ruchu tranzytowego z centrum miasta; działania skłaniające do ograniczenia korzystania z samochodu poprzez restrykcyjną politykę parkingową w centrum; rozwój komunikacji publicznej, w tym kolejowej, rozbudowa dróg i parkingów rowerowych
Krajobraz i ład przestrzenny

<ul style="list-style-type: none">cel polityki przestrzennej: "zwartość miasta" (kształtowanie racjonalnej i zrównoważonej struktury funkcjonalno-przestrzennej), rozwój przestrzenny miasta według zasady przewagi zmian jakościowych nad zmianami ilościowymi w dotychczasowych sposobach użytkowania przestrzeni, uwzględniający bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę; ograniczanie rozpraszania zabudowy, zachowanie ciągłości przestrzennej terenów otwartych; wykorzystanie dla rozwoju zabudowy potencjału terenów dotychczas niezagospodarowanych, położonych w obrębie lub w bliskim sąsiedztwie terenów zabudowanych, leżących w zasięgu infrastruktury technicznej; kształtowanie zwartych skupisk zabudowy; powstrzymywanie rozwoju niewielkich, izolowanych jednostek osadniczych
<ul style="list-style-type: none">cel polityki przestrzennej: regionalna ranga miasta - dostosowanie funkcji miasta do jego wysokiej regionalnej rangi (rozwój i koncentracja usług wyższego rzędu o znaczeniu subregionalnym i regionalnym; przekształcenia struktury urbanistycznej oraz wizerunku centrum i środkowej części miasta; kształtowanie elementów i akcentów wielkomiejskich, wysoka jakość kompozycji urbanistycznej, architektury i przestrzeni publicznych, w tym zieleni urządzonej)
<ul style="list-style-type: none">wzrost estetyki miasta (opracowanie i stosowanie standardów dotyczących reklam oraz ekspozycji towarów poza budynkami)
<ul style="list-style-type: none">zachowanie (ochrona) istniejących terenów zieleni urządzonej i sportowo-rekreacyjnych
<ul style="list-style-type: none">zwiększenie liczby i powierzchni parków i innego rodzaju terenów zieleni urządzonej, tworzenie niewielkich powierzchniowo terenów zieleni urządzonej i rekreacyjnych w obrębie różnych obszarów, w tym zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę
<ul style="list-style-type: none">konieczność rehabilitacji zdegradowanych lub niewłaściwie użytkowanych terenów sportowo-rekreacyjnych; możliwość przekształcenia ogrodów działkowych lub ich części w kierunku ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej
Gospodarka, w tym gospodarka odpadami
<ul style="list-style-type: none">cel polityki przestrzennej: "wszechstronny rozwój, potencjał inwestycyjny" - wzrost bazy różnorodnych terenów inwestycyjnych, zróżnicowanie i wzmocnienie bazy gospodarczej (rozwój przemysłu nowoczesnych technologii i funkcji naukowo-badawczych); zwiększenie zasobu terenów inwestycyjnych, możliwych do przeznaczenia pod zabudowę produkcyjno-usługową - poprzemysłowych i nowych terenów
<ul style="list-style-type: none">zapewnić możliwość realizacji urządzeń (obiektów) służących zagospodarowaniu (przetwarzaniu) odpadów oraz prowadzeniu selektywnej zbiórki odpadów, w tym niebezpiecznych oraz dalszego funkcjonowania istniejących podstawowych elementów systemu gospodarki odpadami; możliwość powiększenia terenu składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne
Kształtowanie infrastruktury transportowej i technicznej, w tym kanalizacyjnej
<ul style="list-style-type: none">racjonalny, ograniczony rozwój układu drogowego (z uwzględnieniem realnych potrzeb i możliwości realizacyjnych), w tym budowa obwodnic miasta - Regionalnej Drogi Racibórz - Pszczyna, dokończenie budowy obwodnicy środkowej części miasta; budowa lokalnych obwodnic niektórych dzielnic
<ul style="list-style-type: none">stopniowe uspakajanie i ograniczanie ruchu drogowego w centrum, z wyjątkiem komunikacji publicznej
<ul style="list-style-type: none">cel polityki przestrzennej: "jakość życia" - rozwój transportu publicznego, w tym z wykorzystaniem transportu kolejowego, wzrost dostępności i integracja różnych środków transportu, w tym zagęszczenie przystanków autobusowych i kolejowych oraz linii komunikacyjnych, tworzenie warunków do poruszania się rowerem i pieszo
<ul style="list-style-type: none">budowa głównego węzła (centrum) przesiadkowego w centrum w rejonie dworca kolejowego, integrującego różne środki transportu, możliwa budowa punktów przesiadkowych w innych częściach miasta, w bezpośrednim sąsiedztwie przystanków autobusowych i kolejowych
<ul style="list-style-type: none">rozwój miejskiego i aglomeracyjnego ruchu kolejowego (zagęszczenie przystanków osobowych i budowa nowych przystanków) na liniach kolejowych (uruchomienie przewozów o zasięgu wewnątrzmiastowym lub aglomeracyjnym); poprawa dostępności niektórych istniejących przystanków kolejowych
<ul style="list-style-type: none">wzrost liczby podróży rowerem, rozbudowa systemu dróg i tras rowerowych (ukształtowanie kompleksowego systemu umożliwiającego ciągłość podróży rowerem oraz stworzenie infrastruktury, w tym parkingów dla rowerów, zintegrowanych z głównymi przystankami komunikacji zbiorowej)
<ul style="list-style-type: none">utrzymanie istniejących i kształtowanie nowych przestrzeni publicznych przeznaczonych dla ruchu pieszego lub z uprzywilejowanym ruchem pieszym; modernizacja istniejących i budowa nowych bezkolizyjnych przejść (nad- i podziemnych), ułatwiających pokonywanie barier przestrzennych
<ul style="list-style-type: none">rozwój systemów infrastruktury technicznej, w szczególności zaopatrzenia w ciepło (z wykorzystaniem źródeł kogeneracyjnych i odnawialnych) oraz zbiorowego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków
<ul style="list-style-type: none">zwiększenie zasięgu działania systemów infrastruktury, pewności dostaw mediów oraz poprawa ich jakości

(zapewnić możliwość budowy, modernizacji, przebudowy i rozbudowy sieci i obiektów infrastruktury technicznej, w tym zmianę przebiegu sieci i lokalizacji urządzeń, z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska, przyrody, krajobrazu kulturowego oraz zdrowia i życia ludzi)	
▪	możliwość wykorzystania innych lub dodatkowych źródeł zaopatrzenia w wodę, w tym z ujęć podziemnych, stanowiących w sytuacjach awaryjnych jedyne źródło zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia (a także dostarczania wody systemem wodociągowym z innych kierunków)
▪	objęcie zbiorowym systemem odprowadzania i oczyszczania ścieków docelowo wszystkich wytwórców ścieków pod warunkiem, że rozbudowa systemu kanalizacji będzie uzasadniona ekonomicznie i technicznie, zgodnie z wymogami przepisów; możliwość realizacji (w dalszej perspektywie) sieci kanalizacji w dzielnicach nieobjętych dotychczas zbiorowym systemem odprowadzania i oczyszczania ścieków, w szczególności w tych częściach dzielnic, które cechują się zwartą zabudową; wyposażenie w sieć kanalizacji terenów w innych częściach miasta, przeznaczonych pod zabudowę; rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej z urządzeniami służącymi podczyszczaniu wód deszczowych odprowadzanych z terenów zanieczyszczonych
▪	tworzenie pętlowych (zamkniętych) układów napowietrznych sieci elektroenergetycznych średniego napięcia oraz przebudowa na sieć kablową na terenach intensywnie zabudowanych i przewidzianych do takiej zabudowy; rozbudowa sieci elektroenergetycznej niskiego napięcia; możliwość rozbudowy sieci gazowej dystrybucyjnej (gazociągi średniego i niskiego ciśnienia)
▪	wzrost udziału źródeł niskoemisyjnych oraz energii uzyskiwanej z odnawialnych źródeł energii z wykorzystaniem energii geotermalnej, hydrotermalnej i aerotermalnej, energii słonecznej, biomasy i biopłynów w procesie spalania, energii wód płynących oraz biogazu z wykorzystaniem technologii nie powodujących emisji zanieczyszczeń, z wyjątkiem urządzeń wykorzystujących siłę wiatru
▪	wzrost udziału systemu ciepłowniczego w zapewnieniu dostaw ciepła poprzez modernizację i rozbudowę sieci ciepłowniczej, możliwość budowy nowego źródła zaopatrzenia w ciepło (elektrociepłowni kogeneracyjnej), możliwość wykorzystania rezerw ciepła odpadowego towarzyszącego produkcji energii elektrycznej w Elektrowni Rybnik
Ludność - zdrowie, warunki i jakość życia	
▪	cel polityki przestrzennej: "wewnętrzna spójność miasta, jakość życia" - wyrównywanie poziomu i jakości życia pomiędzy dzielnicami oraz poprawa jakości życia w odniesieniu do całego miasta - równomierny rozwój dzielnic, w tym poprzez działania zapobiegające marginalizacji dzielnic stanowiących obszary o charakterze obszarów zdegradowanych lub rewitalizacji (rehabilitacja [rewitalizacja] dzielnic lub ich części, stanowiących obszary o charakterze obszarów zdegradowanych i rewitalizacji); rozwój dzielnicowych i lokalnych ośrodków usługowych; rewaloryzacja istniejących i tworzenie nowych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni urządzonej i sportowo-rekreacyjnych
▪	cel polityki przestrzennej: wszechstronny rozwój, potencjał inwestycyjny" - efektywne wykorzystanie zasobów i walorów środowiska dla rozwoju usług rekreacji, wypoczynku i turystyki, w tym potencjału rekreacyjnego Zbiornika Rybnickiego i kompleksów leśnych
▪	wzrost publicznego dostępu do technologii teleinformatycznych
▪	zasady ochrony przed hałasem, polami elektromagnetycznymi i poważnymi awariami

5. Prognozowane znaczące oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu zmiany studium

5.1. Ocena istotnych, z punktu widzenia oddziaływania na środowisko, kierunków zmian w przeznaczeniu terenów

Ustalenia projektu zmiany studium w zakresie kierunków zmian w przeznaczeniu terenów.

Zgodnie z dotychczasowymi ustaleniami studium, w obrębie obszarów zmiany studium znajdują się obszary o różnych funkcjach - zurbanizowane (w obszarze nr 4): obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej (MU), usługowe (U1), usługowo-produkcyjne (U2) i dróg wysokich klas technicznych (KD) oraz obszary otwarte (w pozostałych obszarach): obszary sportu i rekreacji (US), o specjalnych [ograniczonych] warunkach zabudowy) oraz obszary rolnicze, zieleni i wód (ZR), wyłączone spod zabudowy.

Obszar nr 1 położony jest w całości w obrębie obszaru sportu i rekreacji, natomiast obszary nr 3 i 5 - w całości w obszarach rolniczych, zieleni i wód; obszar nr 2 – w większości (9,35 ha [85% pow. obszaru]) znajduje się w obszarze rolniczym, zieleni i wód (obejmującym teren zabudowy mieszkaniowej [M], o pow. 0,21 ha, położony poza obszarem zwartej zabudowy), w niewielkiej części - również w obszarze US; obszar nr 4 mieści się w zdecydowanej większości (46 ha, 91%) w obszarach usługowo-produkcyjnym i usługowym, pozostała część - w obszarach funkcjonalnych dróg klasy zbiorczej oraz zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Obszar nr 6 znajduje się w obrębie obszarów sportu i rekreacji, a jego niewielka część – w obszarze rolniczym, zieleni i wód.

Projekt zmiany studium polega na uzupełnieniu studium o pojedyncze ustalenia w części tekstowej i graficznej dokumentu w zakresie kierunków przeznaczenia terenów w obrębie poszczególnych obszarów zmiany studium:

Obszar nr 1 (Stodoły, rejonie ulic Rudzkiej i Stalowej): zmiana ustaleń tylko w części graficznej studium - zmiana kierunku przeznaczenia południowego fragmentu obszaru sportu i rekreacji, o pow. 1,15 ha, na obszar usługowy:

Obszary funkcjonalne		Studium		Projekt zmiany studium		Bilans zmian
symbol	kierunek przeznaczenia	pow. (ha)	udział (%)	pow. (ha)	udział (%)	pow. (ha)
U1	obszary usługowe	0,00	0,0	1,15	30,0	+1,15
US	obszary sportu i rekreacji	3,83	100	2,68	70,0	-1,15

Południowa część obszaru nr 1 ze względu na istniejące znaczne zainwestowanie, może pełnić funkcję usługową, bez uszczerbku dla wartości przyrodniczych występujących w tym rejonie, pod warunkiem respektowania zasad kształtowania zabudowy w parku krajobrazowym oraz z poszanowaniem istniejących wartości kulturowych i krajobrazowych; północna część obszaru będzie stanowić nadal obszar „sportu i rekreacji”, o ograniczonych możliwościach zabudowy, stanowiąc w większości teren otwarty, pełniący w znacznej mierze funkcje przyrodnicze.

Obszar nr 2 (Grabownia, rejon ul. Skowronków): zmiana ustaleń tylko w części graficznej studium - zmiana kierunku przeznaczenia części obszaru rolniczego, zieleni i wód, o pow. 2,95 ha, na obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (M4), częściowo już zabudowany; nie ulega zmianie wyznaczony w studium obszar sportu i rekreacji:

Obszary funkcjonalne		Studium		Projekt zmiany studium		Bilans zmian
symbol	kierunek przeznaczenia	pow. (ha)	udział (%)	pow. (ha)	udział (%)	pow. (ha)
M4	obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	0,00	0,00	2,95	26,9	+2,95
US	obszary sportu i rekreacji	1,64	14,9	1,64	14,9	-
ZR	obszary rolnicze, zieleni i wód 1)	9,35	85,1	6,40	58,2	-2,95

1) w południowej części obszaru ZR istnieje teren zabudowy mieszkaniowej (pow. 0,21 ha), położony poza (zwartymi) obszarami zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej („teren rozproszonej [izolowanej] zabudowy mieszkaniowej”); faktyczny przyrost pow. obszarów zabudowy mieszkaniowej w obszarze wynosi zatem 2,74 ha.

W dotychczasowym przyrodniczym użytkowaniu, jako „obszar rolniczy, zieleni i wód” pozostanie większość obszaru, zwłaszcza jego północna część - z uwagi na jej położenie w regionalnych strukturach przyrodniczych oraz w bezpośredniej dolinie Dopływu z Ochojca; rejon ten uznano w Aktualizacji waloryzacji przyrodniczej miasta za obszar cenny przyrodniczo. Ponadto, północna część obszaru nie jest możliwa do przeznaczenia na cele mieszkaniowe ze względu na strefę linii elektroenergetycznych najwyższych napięć – istniejącej 400 kV i planowanej 220 kV. Nie uległ zmianie obszar sportu i rekreacji, pełniący w pewnej mierze funkcje przyrodnicze. Pod zabudowę mieszkaniową przeznaczono południową i środkową część obszaru, położoną w sąsiedztwie istniejącej zabudowy dzielnicy.

Obszar nr 3 (Orzepowice, rejon ul. Bratków) – zmiana ustaleń tylko w części graficznej studium: zmiana kierunku przeznaczenia części obszaru rolniczego, zieleni i wód, o pow. 0,78 ha, na obszar obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:

Obszary funkcjonalne		Studium		Projekt zmiany studium		Bilans zmian
symbol	kierunek przeznaczenia	pow. (ha)	udział (%)	pow. (ha)	udział (%)	pow. (ha)
M4	obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	0,00	0,0	0,78	14,9	+0,78
ZR	obszary rolnicze, zieleni i wód	5,22	100	4,44	85,1	-0,78

Funkcje przyrodnicze, jako „obszar rolniczy, zieleni i wód, wyłączony spod zabudowy, będzie pełnić nadal większa część obszaru nr 3 - z wyłączeniem terenów wnioskowanych do przeznaczenia pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną. Tereny te, o niewielkiej powierzchni, w znacznej części stanowią grunty już zurbanizowane, przygotowane pod zabudowę, przylegające do istniejącej drogi, położone w górnej części doliny.

Obszar nr 4 (Ligota, rejonie ul. Żorskiej, Brzezińskiej i Prostej) - zmiana ustaleń w części graficznej, a także w części tekstowej studium: 1) w związku z odstępieniem od planowania drogi zbiorczej, mającej łączyć ul. Żorską i z ul. Prosta - zmiana kierunku przeznaczenia części obszaru KDZ (obszary dróg klasy zbiorczej), o pow. 1,94 ha na obszary: usługowo-produkcyjne i usługowe oraz zabudowy mieszkaniowo-usługowej; 2) zmiana kierunku przeznaczenia części obszaru usługowego, o pow. 2,11 ha, na obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej i usługowo-produkcyjne oraz 3) zmiana kierunku przeznaczenia części obszaru usługowo-produkcyjnego, o pow. 0,80 ha, na obszar zabudowy mieszkaniowo-usługowej; zmiany w części tekstowej studium mają charakter porządkowy.

Obszary funkcjonalne		Studium		Projekt zmiany studium		Bilans zmian
symbol	kierunek przeznaczenia	pow. (ha)	udział (%)	pow. (ha)	udział (%)	pow. (ha)
MU	obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej	0,98	1,9	3,43	6,9	+2,45
U1	obszary usługowe	16,58	33,3	14,47	29,0	-2,11
U2	obszary usługowo-produkcyjne	29,09	58,4	30,69	61,6	+1,60
KD	obszary dróg klasy zbiorczej i klas wyższych	3,18	6,4	1,24	2,5	-1,94

W wyniku projektowanych zmian studium w obszarze nr 4 (likwidacja planowanej drogi klasy zbiorczej, korekty granic pomiędzy obszarami funkcjonalnymi) zmienił się kierunek przeznaczenia obszarów o pow. 4,05 ha (8% pow. obszaru): zwiększyła się powierzchnia obszarów zabudowy mieszkaniowo-usługowej o 2,45 ha i obszaru usługowo-produkcyjnego o 1,6 ha, zmniejszyła się powierzchnia obszarów usługowych o 2,11 ha i obszaru dróg klasy zbiorczej o 1,94 ha.

Zmiana w obszarze nr 4, polegająca na likwidacji planowanej drogi zbiorczej powinna przyczynić się do ograniczenia rozprzestrzeniania się hałasu drogowego; zmiany polegające na korektach granic obszarów już zabudowanych lub przeznaczonych pod zabudowę nie mają istotnego wpływu na środowisko.

Obszar nr 5 (Chwałowice, rejonie ul. Gen. Okulickiego i Składowej) – zmiana ustaleń tylko w części graficznej studium: zmiana kierunku przeznaczenia części obszaru rolniczego, zieleni i wód, o pow. 0,93 ha, na obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:

Obszary funkcjonalne		Studium		Projekt zmiany studium		Bilans zmian
symbol	kierunek przeznaczenia	pow. (ha)	udział (%)	pow. (ha)	udział (%)	pow. (ha)
M4	obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	0,00	0,0	0,93	15,4	+0,93
ZR	obszary rolnicze, zieleni i wód	6,03	33,3	5,10	84,6	-0,93

Większa część obszaru nr 5 pełnić będzie nadal funkcje przyrodnicze, jako obszar rolniczy, zieleni i wód, wyłączony spod zabudowy - ze względu na niekorzystne warunki gruntowo-wodne i prognozowane skutki eksploatacji węgla kamiennego. Pod zabudowę mieszkaniową przeznaczono część terenów objętych wnioskami o zmianę przeznaczenia terenu, przylegających do pasa planowanej drogi zbiorczej.

Obszar nr 6 (Stodoły, rejon ul. Stalowej i Cisowej): zmiana ustaleń w części graficznej i w części tekstowej studium – w części graficznej zmiana kierunku przeznaczenia obszaru sportu i rekreacji oraz obszaru rolniczego, zieleni i wód na obszar MU1 (wyodrębniony z obszarów zabudowy mieszkaniowo-usługowej [MU] obszar z dominacją zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej):

Obszary funkcjonalne		Studium		Projekt zmiany studium		Bilans zmian
symbol	kierunek przeznaczenia	pow. (ha)	udział (%)	pow. (ha)	udział (%)	pow. (ha)
MU1	obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej 1)	x	x	4,10	100,0	+4,10
US	obszary sportu i rekreacji	3,33	81,2	0,00	0	-3,33
ZR	obszary rolnicze, zieleni i wód	0,77	18,8	0,00	0	-0,77

1) MU1 – obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej, z dominacją zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej

W tekście studium, w rozdz. „obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej (MU)” w części „funkcje obszaru” dodano „z możliwością rozwoju niskiej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami na wyodrębnionym obszarze MU1” oraz określono parametry i wskaźniki urbanistyczne dla tego obszaru (przyjęto ogólny kierunek przeznaczenia terenu - zabudowa mieszkaniowo-usługowa, z wyodrębnieniem szczególnych funkcji, kierunków przeznaczeń terenów i zasad zagospodarowania dla tego obszaru, określając go jako „obszar zabudowy mieszkaniowo-usługowej z możliwością rozwoju niskiej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami”).

W dotychczasowym studium i planie miejscowym obszar, którego większą część stanowi teren nieużytkowanego parkuru, przeznaczony jest na cele sportu i rekreacji; zgodnie z ustaleniami studium, oprócz przeznaczenia podstawowego, dopuszczalna jest lokalizacja usług turystyki, rozrywki i kultury oraz funkcji towarzyszących, m.in. realizacja budynków usługowych, jednak o niewielkiej intensywności zabudowy.

Zmiana w obszarze nr 6 (zmiana kierunku przeznaczenia obszarów US i ZR na obszar zabudowy mieszkaniowo-usługowej z dominacją zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej [MU1]), wynika z pozytywnie zaopiniowanego przez Radę Miasta zamierzenia inwestycyjnego. Jednocześnie, szereg uwarunkowań o charakterze ogólnym - planistycznym (m.in. ograniczenia wynikające z bilansu terenów pod zabudowę) i środowiskowym oraz lokalnym, wymagało ograniczenia intensywności zamierzenia (w tym ograniczenia wysokości zabudowy) i zapewnienia udziału funkcji usługowych o znaczeniu społecznym.

Biorąc powyższe pod uwagę, stwierdza się, że zmiany kierunków przeznaczenia obszarów dotyczą jedynie pow. 13,1 ha w obrębie obszarów zmiany studium (16,4 % ogólnej pow. objętej zmianą studium). Nowe obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, o pow. 4,66 ha, wydzielono z obszarów rolniczych, zieleni i wód w obszarach nr 2 (Grabownia), 3 (Orzepowice) i 5 (Chwałowice). Nowe obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej, o pow. 7,15 ha, wyznaczono w obszarze nr 4 (Ligota), wydzielone z innych obszarów zurbanizowanych oraz w obszarze nr 6 (Stodoły), wydzielone

z obszarów US i ZR, jako obszar „mieszkaniowo-usługowy z dominacją zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej”.

Nowe obszary usługowe wydzielono w obszarze nr 1 (Stodoły) - z obszaru sportu i rekreacji oraz w obszarze nr 4 - z obszaru KDZ; w tym obszarze wzrosła również pow. obszaru usługowo-produkcyjnego o 1,60 ha, kosztem innych obszarów zurbanizowanych.

W wyniku projektowanej zmiany studium, zmniejszyła się powierzchnia obszarów usługowych (o 0,96 ha), dróg klasy zbiorczej (o 1,94 ha [likwidacja planowanej drogi klasy Z], obszarów sportu i rekreacji (o 4,48 ha) oraz obszarów rolniczych, zieleni i wód - o 5,43 ha.

Tabela 7. Obszary funkcjonalne wg projektu zmiany studium

Symbol	Obszar funkcjonalny	Studium	Projekt zmiany studium	Bilans
M4	obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	0,00	4,66	+4,66 1)
MU	obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej	0,98	7,53	+6,55
<i>w tym:</i>				
MU1	obszary zabudowy usługowo-mieszkaniowej	x	4,10	+4,10
U1	obszary usługowe	16,58	15,62	-0,96
U2	obszary usługowo-produkcyjne	29,09	30,69	+1,60
KD	obszary dróg klasy zbiorczej i klas wyższych	3,18	1,24	-1,94
US	obszary sportu i rekreacji	8,80	4,32	-4,48
ZR	obszary rolnicze, zieleni i wód	21,37	15,94	-5,43
Razem		80,00	80,00	+/-12,81

1) faktyczny wzrost pow. obszarów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wynosi 4,45 ha

Nowe tereny zabudowy mieszkaniowej wyznaczono w ograniczonym zakresie, kierując się wnioskami do zmiany studium, wyrażającymi zapotrzebowanie na nową zabudowę, z drugiej – zaktualizowanym bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz zasadą tworzenia w miarę zwartych skupisk zabudowy, wykorzystujących już istniejącą lub dotychczas planowaną infrastrukturę komunikacyjną i infrastrukturę techniczną; projekt zmiany studium w istocie dotyczy części terenów obecnie otwartych (niezainwestowanych) w obszarach zmiany nr 2, 3, 5 i 6 o łącznej pow. 8,61 ha. Zmiana studium w obszarach nr 1 i 4 polega na zmianie kierunków przeznaczenia obszarów już zainwestowanych / zabudowanych lub przeznaczonych na te cele, wyznaczonych w dotychczasowym studium i mają znikome lub mało istotne znaczenie ze środowiskowego punktu widzenia.

W skali całego obszaru Rybnika, wprowadzone zmiany w kierunkach przeznaczenia terenów nie zmieniają w sposób zauważalny proporcji w wykorzystaniu terenów miasta. Nadal, w ogólnym podziale na obszary zurbanizowane i otwarte przeważają w Rybniku te ostatnie. Obszary otwarte zajmują – biorąc pod uwagę zmiany wprowadzone przez projekt zmiany studium - około 8 110,3 ha (54,7% pow. miasta), czyli o niespełna 10 ha mniej niż w obecnym studium (o 0,1% pow. miasta). Obszary zurbanizowane zajmują po projektowanych zmianach 6 725,7 ha (45,3% pow. miasta).

Tabela 8. Obszary o różnych funkcjach (obszary funkcjonalne) w podziale na obszary zurbanizowane (w tym obszary zabudowy) i obszary otwarte

Symbol	Funkcja	Studium		Projekt zmiany studium	
		Powierzchnia (ha)	Udział %	Powierzchnia (ha)	Udział %
Obszary zurbanizowane		6715,77	45,2	6725,74	45,3
Obszary zabudowy		5978,17	40,2	5990,02	40,5
Obszary mieszkaniowo-usługowe		5016,74	33,8	5026,99	34,0
CUM	obszar wielofunkcyjnego centrum miasta	116,93	0,8	116,93	0,8
M1	obszary zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	260,11	1,8	260,11	1,8
M2	obszary zabudowy mieszkaniowej mieszanej, wielorodzinnej i jednorodzinnej	280,27	1,9	280,27	1,9

Symbol	Funkcja	Studium		Projekt zmiany studium	
		Powierzchnia (ha)	Udział %	Powierzchnia (ha)	Udział %
M3	obszary zabudowy mieszkaniowej, z dominacją jednorodzinnej	244,06	1,6	244,06	1,6
M4	obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	3403,80	22,9	3408,46	23,0
MU	obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej	192,79	1,3	200,32	1,6
UM	obszary zabudowy usługowo-mieszkaniowej	28,08	0,2	28,08	0,2
U1	obszary usługowe	490,70	3,3	488,76	3,3
Obszary produkcyjno-usługowe i infrastruktury technicznej		961,43	6,4	963,03	6,5
U2	obszary usługowo-produkcyjne	288,23	1,9	289,83	2,0
P	obszary produkcyjne	607,76	4,1	607,76	4,1
IT	obszary infrastruktury technicznej	65,44	0,4	65,44	0,4
Obszary komunikacyjne		737,60	5,0	735,66	4,9
KD	obszary dróg klasy zbiorczej i klas wyższych	453,35	3,1	451,41	3,0
KK	obszary kolejowe	248,04	1,7	248,04	1,7
KL	obszar lotniska	36,21	0,2	36,21	0,2
Obszary otwarte		8120,23	54,8	8110,32	54,7
Obszary o specjalnych (ograniczonych) warunkach zabudowy		705,12	4,7	700,64	4,7
US	obszary sportu i rekreacji	250,26	1,7	245,78	1,7
ZU	obszary zieleni urządzonej	418,56	2,8	418,56	2,8
ZC	obszary cmentarzy	36,30	0,2	36,30	0,2
Obszary o specjalnych warunkach gospodarowania		245,92	1,7	245,92	1,7
O/Z	obszary deponowania odpadów wydobywczych	245,92	1,7	245,92	1,7
Obszary wyłączone spod zabudowy		7169,19	48,4	7163,76	48,3
ZL	obszary lasów	4596,76	31,0	4596,76	31,0
ZR	obszary rolnicze, zieleni i wód	2024,66	13,7	2019,23	13,6
W	obszar Zbiornika Rybnickiego ze zb. bocznymi	547,77	3,7	547,77	3,7
Razem		14836,00	100,0	14836,00	100,0

Obszary infrastruktury technicznej: ITE - elektroenergetyki (stacja elektroenergetyczna Wielopole), ITK - kanalizacji (oczyszczalnie ścieków Orzepowice i Boguszowice), ITO - gospodarki odpadami (składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne).

Obszary dróg klasy zbiorczej i klas wyższych: KDA - autostrada, KDGP - droga główna ruchu przyspieszonego, KDG - drogi główne, KDZ - drogi zbiorcze.

źródło: scalone studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (z uwzględnieniem zmian wprowadzonych przez projekt zmiany studium); wyróżniono obszary o określonej funkcji, których powierzchnia uległa zmianie w wyniku projektowanej zmiany studium

Ustalenia projektu zmiany studium w zakresie dopuszczalnych kierunków przeznaczenia terenów na niektórych obszarach sportu i rekreacji

Projekt zmiany studium obejmuje również zmiany wprowadzone wyłącznie w części tekstowej dokumentu, dotyczące niektórych obszarów sportu i rekreacji w zakresie dopuszczalnych kierunków przeznaczenia terenów (rozdz. II.1.3.3, pkt 13):

(1) dotychczas ustalone dopuszczalne kierunki przeznaczenia terenów w obrębie obszarów US – z wyjątkiem obszarów US1 i US2 (usługi turystyki [hotele, motele, pensjonaty], rozrywki i kultury), rozszerzono o „usługi opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (w tym budynki zamieszkania zbiorowego, takie jak domy rencistów, seniorów lub tzw. domy spokojnej starości)”; ponadto, w rozdz. II.1.3.2, pkt 6, o te rodzaje usług rozszerzono również możliwe do ustalenia w planie miejscowym dodatkowe sposoby zagospodarowania terenu lub wykorzystania zabudowy na terenach sportu i rekreacji (tereny o tym przeznaczeniu można wyznaczać w planach miejscowych na obszarach US i O/Z [po zakończeniu rekultywacji] - jako przeznaczenie podstawowe, na obszarach CUM, M1, M2, M3, M4, MU1, UM i U1, a potencjalnie także na obszarze KL - jako przeznaczenie dopuszczalne);

(2) dla obszaru US2 w Chwałowicach (zrekultywowana hałda) ustalono dodatkowy dopuszczalny kierunek przeznaczenia (w planie miejscowym) - tereny obiektów wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy powyżej 100 kW (w związku z tym, w rozdz. II.5.4.4. [Odnawialne źródła energii], uzupełniono listę obszarów, na których w planach miejscowych możliwe jest określanie granic terenów pod budowę urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł [U2, P, O/Z i IT] o wzmiankowany obszar US2 w Chwałowicach).

Ustalenie dodatkowego dopuszczalnego kierunku przeznaczenia terenów na obszarach US (tereny usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej) oraz dodatkowego sposobu zagospodarowania terenu lub wykorzystania zabudowy na wyznaczonych w planie miejscowym terenach sportu i rekreacji o ten rodzaj usług, podobnych z urbanistyczno-architektonicznego punktu widzenia do dotychczas dopuszczalnych rodzajów usług, przy utrzymaniu zasad zagospodarowania terenu oraz parametrów i wskaźników urbanistycznych, nie spowoduje znacząco innych negatywnych wpływów na środowisko od dotychczas stwierdzonych oddziaływań (nieistotnych). Jednocześnie, zwiększenie przestrzennych możliwości rozwoju usług senioralnych (w tym realizowanych w domach „spokojnej starości”), może wpłynąć pozytywnie na zdrowie ludzi w wieku senioralnym oraz na poprawę opieki nad osobami z niepełnosprawnościami lub przewlekłe chorymi.

Z kolei, ustalona w zmianie studium możliwość lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy powyżej 100 kW na obszarze US2 w Chwałowicach (obszar zrekultywowanej hałdy), o podobnych cechach środowiska do położonych w sąsiedztwie obszarów O/Z na pograniczu Chwałowic, Meksyku i Boguszowic (na których wg dotychczasowego studium istnieje możliwość lokalizacji tych urządzeń) nie spowoduje istotnych negatywnych skutków środowiskowych, podobnie jak w przypadku obszarów O/Z, może natomiast przyczynić się w zauważalny sposób do zwiększenia możliwości przestrzennych dla rozwoju OZE, a tym samym – do poprawy jakości powietrza. Jednak z drugiej strony - może ograniczyć powierzchnię terenów sportu i rekreacji o charakterze otwartym, stanowiących podstawowy kierunek przeznaczenia terenów w obszarze US2, co może wpłynąć negatywnie na możliwości rozwoju funkcji sportowo-rekreacyjnych. Biorąc pod uwagę znaczną powierzchnię obszaru US2 w Chwałowicach, ograniczenia te nie powinny zaważyć w sposób istotny na możliwości realizacji ustaleń studium w zakresie „tworzenia nowych terenów zieleni urządzonej oraz sportu i rekreacji”. W planie miejscowym należy zastosować rozwiązania przestrzenne izolujące tereny sportu i rekreacji od terenów przeznaczonych pod budowę urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, w sposób nie powodujący narażenia użytkowników terenów sportowo-rekreacyjnych na potencjalnie negatywne oddziaływanie tych urządzeń (głównie w zakresie promieniowania elektromagnetycznego, a także hałasu i wibracji [w zależności od rodzaju tych urządzeń]). Dopuszczalne w Rybniku rodzaje urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł nie wymagają ustanawiania stref ochronnych, w których obowiązywałyby ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

5.2. Oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000

Ze względu na znaczną odległość obszarów Natura 2000 od granic administracyjnych miasta (co najmniej kilkanaście km) oraz z uwagi na lokalny charakter przedsięwzięć zakładanych przez studium i projekt zmiany studium, nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 i ich integralność.

5.3. Oddziaływanie na rośliny i zwierzęta oraz na różnorodność biologiczną

5.3.1. Wpływ na rośliny i zwierzęta oraz na różnorodność biologiczną

Nowe tereny przeznaczone w zmianie studium pod zabudowę, o łącznej pow. niespełna 9 ha (11% pow. obszarów zmiany studium) występują w obszarach nr 2, 3, 5 i 6. Przeznaczenie pod zabudowę terenów dotąd niezainwestowanych w każdym przypadku powoduje zubożenie różnorodności biologicznej, zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej oraz może wywierać negatywny wpływ na rośliny i zwierzęta. W większości tereny te stanowią jednak grunty rolne lub

porolne (a w obszarze nr 6 – grunty po opuszczonym terenie sportowym), w tym ze znajdującymi się w różnym stadium procesami sukcesji, stanowiąc użytki o niewielkiej różnorodności biologicznej, charakteryzujące się przeciętnymi walorami fitocenotycznymi.

Nowe tereny zabudowy nie odznaczają się istotnymi walorami przyrodniczymi, nie stanowią ważnych siedlisk roślin i zwierząt, w większości cechują się (w różnym stopniu) zjawiskami antropogenicznego przekształcenia, m.in. w wyniku realizacji dróg lub infrastruktury technicznej.

Jedynie w obszarze nr 2 występują miejscowo fragmenty łąk i zadrzewień, bogatsze florystycznie, w których mogą pojawiać się drobne ssaki oraz miejsca podmokłe, z możliwym występowaniem herpetofauny. Planowany rozwój nowej zabudowy nie zagraża jednak rozpoznanym stanowiskom rzadkich i chronionych gatunków roślin oraz obszarom o podwyższonych walorach przyrodniczych. Wpływ na rośliny będzie się przejawiać głównie poprzez zmniejszanie udziału powierzchni biologicznie czynnej, niszczenie roślin – głównie zbiorowisk roślinnych wykształconych na nieużytkach porolnych.

Inwestycje polegające na realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wolno stojącej, odbywać się będą na zasadzie rozłożonych w czasie indywidualnych, pojedynczych inwestycji, nie powodujących znaczących oddziaływań na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta - poza oddziaływaniami w fazie realizacji budowy (emisja niezorganizowana, pylenie, wytwarzanie odpadów, hałas maszyn i pojazdów - oddziaływania chwilowe lub krótkookresowe, o ograniczonym zasięgu); wyjątek stanowi prawdopodobnie skoncentrowana w czasie realizacja zabudowy wielorodzinnej w obszarze nr 6, jednak teren tej inwestycji nie cechuje się istotnymi walorami przyrodniczymi (nieużytkowany parkur, z pozostałościami infrastruktury towarzyszącej obiektowi sportowemu).

Oddziaływania w fazie eksploatacji zależą od rodzaju (funkcji) zabudowy (możliwe emisje zanieczyszczeń do środowiska, w tym hałasu, wytwarzanie odpadów, ścieków, oddziaływania na środowisko przyrodnicze, klimat akustyczny, stan powietrza, o charakterze stałym lub okresowym, a także oddziaływania pośrednie - emisja zanieczyszczeń [odpady, ścieki] i wpływ na krajobraz).

Oddziaływania te będą dotyczyć w szczególności niektórych komponentów środowiska, podlegających zmianie w wyniku prowadzonych prac budowlanych (powierzchnia ziemi, szata roślinna [likwidacja pokrywy glebowej i istniejącej szaty roślinnej]) oraz w wyniku emisji związanych z tymi pracami (emisja hałasu oraz zanieczyszczeń gazowych i pyłowych). Pośrednio, oddziaływania te mogą dotyczyć odwracalnych zmian w lokalnych stosunkach wodnych oraz - przejściowo lub stale - wpływać na zubożenie bioróżnorodności biologicznej oraz na zmniejszeniu zasięgu siedlisk zwierząt i ich bazy pokarmowej, a także na warunki migracji organizmów, w tym może wystąpić presja na pospolite w środowisku miejskim zwierzęta, głównie na ptaki.

W fazie użytkowania obiektów i terenów pojawią się związane z tym emisje do środowiska; oddziaływania wtórne mogą polegać na wzroście penetracji terenu, a także - w miarę rozwoju zieleni urządzonej - na wzbogaceniu bazy pokarmowej i podniesieniu walorów krajobrazu.

Projekt zmiany studium w obszarze nr 2 wyznacza na południe od pasa terenu związanego z planowaną linią elektroenergetyczną 200 kV, obszar zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (wzdłuż istniejącej drogi [ul. Skowronków]). Biorąc pod uwagę ograniczoną wysokość budynków na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (zgodnie z parametrami ustalonymi w studium), nie spowoduje to zwiększenia utrudnień w migracji ptaków (w prognozie do studium z 2016 r. oceniono, że budowa i eksploatacja tej linii może mieć negatywny wpływ na gatunki ptaków i nietoperzy, jednak, biorąc pod uwagę, że trasę linii wyznaczono równolegle do już istniejącej linii 400 kV, w najbliższej możliwej odległości od tej linii, nie należy spodziewać się zwiększenia utrudnień w migracji zwierząt).

5.3.2. Wpływ na obiekty i obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody oraz na inne obszary cenne przyrodniczo

Nie przewiduje się istotnych oddziaływań na (przyrodnicze) walory Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Obszary najcenniejsze pod względem przyrodniczym – lasy i doliny cieków w obrębie parku pozostaną w dotychczasowym stanie. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej zapewniają ochronę wartości przyrodniczych dla których postulowane jest wprowadzenie ochrony na mocy ustawy o ochronie przyrody (obszary zmiany studium nie obejmują terenów proponowanych do ochrony).

Obszary zmiany studium nr 1 i 6 (Stodoły) oraz nr 2 (Grabownia) oraz w drobnej części obszar nr 3 (Orzepowice) położone są w obrębie parku krajobrazowego. Dla fragmentu obszaru nr 3 położonego w granicach parku krajobrazowego (pow. 0,09 ha) projekt zmiany studium nie przewiduje zmiany kierunku przeznaczenia terenów (obszary rolnicze, zieleni i wód). Zmiana w obszarze nr 1, polegająca na wyznaczeniu obszaru usługowego dotyczy terenów już zainwestowanych (rejon dworu pocysterskiego) - nie wpłynie to zatem na walory parku krajobrazowego (dwór pocysterski i jego otoczenie są chronione przepisami ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami oraz ustaleniami planu miejscowego [strefa ochrony konserwatorskiej]). Obszary zmiany nr 1 i 6 (Stodoły) położone są w sąsiedztwie użytku ekologicznego „Meandry rzeki Rudy”. Dla obszaru nr 1 w części bezpośrednio przylegającej do granicy użytku ekologicznego nie wprowadza się zmian w kierunkach przeznaczenia terenów (obszar sportu i rekreacji), natomiast charakter inwestycji na obszarze nr 6 nie jest związany z ingerencją w bezpośrednią dolinę rzeki, w związku z czym nie przewiduje się zmian w oddziaływaniu na wartości obszaru chronionego.

Bardziej istotne zmiany nastąpią w obszarze nr 2 (Grabownia) – projekt zmiany studium przewiduje w tym rejonie możliwość przeznaczenia pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną obszaru o pow. 2,95 ha (dotychczas obszar funkcjonalny „rolniczy, zieleni i wód”), tworzącego południkowe pasmo terenów o długości około 400 m i szerokości 50-90 m (pasmo zabudowy wzdłuż ul. Skowronków w rejonie istniejącego terenu sportowo-rekreacyjnego). Jednak przeznaczenie tego terenu, w znacznej mierze już uzbrojonego, pod niską zabudowę wolnostojącą nie powinno zaburzyć walorów krajobrazowych i przyrodniczych tego fragmentu parku krajobrazowego, w tym wpłynąć negatywnie na stwierdzone w sąsiedztwie obszaru nr 2 cenne zbiorowiska łąkowe.

5.3.3. Wpływ na korytarze ekologiczne

Regionalny korytarz ornitologiczny. Korytarz ornitologiczny Dolina Górnej Wisły - Dolina Górnej Odry (przystanek pośredni Zbiornik Rybnicki) prowadzi w rejonie miasta wzdłuż doliny Rudy wraz z pasmem lasów na północ od rzeki. Szerokość korytarza w Rybniku jest zróżnicowana, z reguły wynosi od 3 do 5 km, zwęża się jednak - do samej jedynie doliny Rudy - pomiędzy środkową częścią miasta i Orzepowicami a Wielopolem i Rybnicką Kuźnią (do szerokości 300 – 500 m). Miejsce przystankowe obejmuje Zbiornik Rybnicki ze zbiornikami bocznymi (Gzel, Grabownia, Pniowiec), o szerokości około 500 - 1500 m. W dalszej części korytarza ornitologicznego (Zbiornik Rybnicki – Zbiornik Dzierżno Duże), bezpośrednio na północ od Zbiornika Rybnickiego, znajdują się obszary nr 1 i 6; obszary te i obszar nr 2 leżą na skraju miejsca przystankowego Zbiornik Rybnicki (ze zbiornikiem bocznym Grabownia [Olszowiec]). Od wschodu do zbiornika bocznego Grabownia przylega bezpośrednio na krótkim odcinku (około 75 m) obszar nr 2, jednak zmiany w tym obszarze dotyczą terenów bardziej oddalonych od granic zbiornika bocznego (o około 100 - 130 m), nie będą miały zatem bezpośredniego wpływu na funkcjonalność miejsca przystankowego.

Istniejące zagospodarowanie powoduje przecięcie korytarza ornitologicznego licznymi liniami napowietrznymi najwyższych i wysokich napięć - w szczególności w rejonie pomiędzy Wielopolem a środkową częścią miasta, w tym linią najwyższych napięć 400 kV, biegnącą poprzecznie do kierunku przemieszczania się ptaków, przecinającą północną część obszaru nr 2. Równolegle do istniejącej linii 400 kV, w najbliższej odległości od niej, planowana jest w studium linia 220 kV. W prognozie do projektu studium z 2016 r. oceniono, że ze względu na już istniejącą linię 400 kV, nie będzie to miało istotnego znaczenia dla możliwości migracji ptaków.

Literatura przedmiotu wskazuje, że "stwierdza się przypadki kolizji ptaków, zwłaszcza o większych wymiarach ciała, z napowietrznymi liniami energetycznymi, które kończą się śmiertelnym porażeniem prądem", do działań niezbędnych dla ochrony korytarza zaliczono zapobieganie zderzeniom ptaków z budynkami i ekranami akustycznymi oraz z przewodami i słupami linii elektroenergetycznych.

W związku z przeznaczeniem obszaru nr 6 na cele zabudowy mieszkaniowo-usługowej istnieje prawdopodobieństwo budowy linii napowietrznych poprzecznie do doliny Rudy wzdłuż ul. Stalowej i Cisowej. Wskazane jest w związku z tym, na kolejnych etapach postępowania, wykluczenie lub ograniczenie do minimum takich inwestycji (budowa sieci tylko w wykonaniu kablowym).

Nowa zabudowa (zwłaszcza jej wysokość, a w niektórych przypadkach także usytuowanie

zabudowy w stosunku do głównego kierunku przelotów ptaków [przebiegu korytarza]) może mieć wpływ na drożność korytarza, głównie w przelotach na krótkich dystansach, odbywanych na niewielkiej wysokości. Projekt zmiany studium przewiduje możliwość realizacji budynków o wysokości do 12 m (wysokość, na jakiej lokalnie przemieszczają się stada ptaków wynosi z reguły nie więcej niż 30 m nad ziemią lub powierzchnią wody) we fragmencie korytarza w dolinie Rudy, poniżej zapory Zbiornika Rybnickiego. Może to negatywnie wpłynąć na możliwość migracji ptaków (pojawienie się nowych przeszkód terenowych). W związku z tym, w projektowaniu budynków należy unikać stosowania dużych, przeszklonych płaszczyzn, ograniczyć wysokość budynków oraz maksymalnie odsunąć zabudowę od zachodniej granicy obszaru nr 6.

Szerokość korytarza ornitologicznego poniżej zapory Zbiornika Rybnickiego wynosi około 2,6 km, funkcjonowanie korytarza ornitologicznego w związku z planowanym zagospodarowaniem obszaru nr 6 może - w najbardziej negatywnym scenariuszu - ulec zakłóceniu na długości około 200 m (8% szerokości korytarza). Pomijając inne odcinki korytarza, wzdłuż samego koryta Rudy pozostanie korytarz o szerokości około 200 m (pomiędzy obszarami zmiany studium nr 1 i 6), w którym istnieje nieliczna, niska zabudowa mieszkaniowa, nie powodująca istotnych utrudnień dla migracji ptaków.

Regionalne korytarze teriologiczne – obszar węzłowy Lasy Rudzkie. Północna część miasta znajduje się w obszarze węzłowym Lasy Rudzkie dla dużych ssaków drapieżnych i kopytnych. W obrębie tej struktury znajduje się północny fragment obszaru nr 2 (Grabownia) o pow. około 1,2 ha (11% pow. obszaru). Projekt zmiany studium nie przewiduje zmian w kierunkach przeznaczenia terenów w północnej części obszaru (utrzymany zostaje obszar funkcjonalny „rolniczy, zieleni i wód”), a odległość granicy obszaru węzłowego od wprowadzonego obszaru zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wynosi co najmniej 100 m. Zatem, projektowana zmiana w obszarze nr 2 nie wpłynie negatywnie na funkcjonowanie obszaru węzłowego. W pobliżu obszaru węzłowego (w odległości co najmniej 50 m) znajduje się również obszar nr 6; biorąc pod uwagę charakter obszaru węzłowego i istniejącą w Stodołach w jego sąsiedztwie zabudowę, nowe zagospodarowanie obszaru 6 nie będzie miało istotnego negatywnego wpływu na obszar węzłowy. Pozostałe obszary zmiany studium znajdują się poza regionalnymi korytarzami teriologicznymi.

Inne korytarze ekologiczne. Obszary nr 1 i 6 znajdują się w sąsiedztwie regionalnego korytarza ichtiologicznego (oraz nietoperzy i herpetologicznego), związanego ściśle z bezpośrednim otoczeniem koryta Rudy. Obszar nr 1, a zwłaszcza jego południowa część, w której wprowadza się zmiany w obszarach funkcjonalnych, jest oddalona od koryta rzeki o co najmniej 100 m, w związku z czym projekt zmiany studium nie będzie miał wpływu na funkcjonowanie tych korytarzy. Odmienne przedstawia się sytuacja w przypadku obszaru nr 6 – ze względu na bliskie sąsiedztwo koryta Rudy (około 10 m od granicy obszaru), niezbędne jest w planie miejscowym usytuowanie nieprzekraczalnej linii zabudowy w odległości zapewniającej dystans minimum 30 m od koryta rzeki (analogicznie jak najmniejsza odległość istniejącej zabudowy po lewej stronie rzeki). Pozwoli to na wystarczająco właściwe funkcjonowanie korytarza ichtiologicznego, herpetologicznego i małych ssaków.

W wymiarze lokalnym, w obszarze nr 2 ukształtowanie pasma zabudowy o długości 400 m, może spowodować utrudnienia w migracji gatunków pomiędzy południowym fragmentem lasów leżących pomiędzy Golejowem i Grabownią a zbiornikiem Grabownia (przy czym, istotny dla migracji gatunków korytarz wzdłuż Dopływu z Ochojca pozostanie niezaburzony – projekt zmiany studium nie przewiduje zmian w tym fragmencie obszaru nr 2). Niezbędne jest zatem określenie w planie miejscowym warunków pozwalających na zachowanie poprzecznych do pasma zabudowy korytarzy (luk) terenów otwartych, z wykorzystaniem miejscowych warunków fizjograficznych, stosunków własnościowych gruntów (wykorzystanie w tym celu występujących w tym rejonie gruntów stanowiących własność gminy lub skarbu państwa) oraz ustaleń planistycznych w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych, ograniczających intensywność zabudowy tego obszaru (w zakresie powierzchni możliwej do przeznaczenia pod zabudowę i jej intensywności oraz wymaganego udziału powierzchni biologicznie czynnej), minimalnej (odpowiednio dużej) powierzchni wydzielanych działek budowlanych i nieprzekraczalnych linii zabudowy, ograniczających maksymalny zasięg zabudowy.

5.4. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i glebę oraz na zasoby naturalne

Prognozowany wpływ na powierzchnię ziemi wiąże się głównie ze zmianami w ukształtowaniu terenu i przekształceniach pokrywy glebowej, wynikającymi z zabudowy terenu. Realizacja nowych inwestycji budowlanych może powodować przekształcenia powierzchni ziemi, które wpłyną na zmianę stosunków wodnych, mieszanie wierzchnich warstw gruntu, niszczenie lub zaburzenie profili glebowych oraz pogorszenie ich właściwości. Bezpośredni wpływ na powierzchnię ziemi polegać będzie na usunięciu wierzchniej warstwy i wyłączeniu biologicznej czynności gleby.

Wpływ realizowanych na podstawie ocenianego dokumentu inwestycji na powierzchnię ziemi będzie uzależniony od ich rodzaju. Ze względu na przewagę inwestycji polegających na realizacji zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej, wpływ ten będzie niewielki. Budowa większości budynków może powodować jedynie niewielkie, miejscowe przekształcenia powierzchni ziemi, polegające na zmianie ukształtowania terenu wskutek przemieszczania wierzchnich warstw gruntów oraz likwidacji lub zaburzaniu profili glebowych, stanowiących użytki rolne niskich klas bonitacyjnych, głównie V klasy.

Ze środowiskowego punktu widzenia istotne zmiany w środowisku glebowym nastąpią w obszarze nr 2, cechującym się udziałem gleb cennych przyrodniczo (użytków zielonych) - czarne ziemie właściwe. Zmiany w środowisku glebowym mogą wystąpić również na fragmencie gruntów leśnych w obszarze nr 6, w przypadku przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne (co umożliwia już obowiązujący plan miejscowy).

Przekształcenia rzeźby terenu z reguły będą związane z wykonywaniem wykopów pod fundamenty lub podpiwniczenia, wraz z formowaniem form mikrorzeźby dla zagospodarowania gruntu z wykopów budowlanych. Nie wystąpi potrzeba znaczących niwelacji powierzchni działek budowlanych ze względu na niewielkie spadki terenu na większości obszarów zmian studium. Niekorzystny wpływ może dotyczyć jedynie inwestycji realizowanych w dolinach (obszar nr 6). Niezależne od projektu zmiany studium, istotne przekształcenia powierzchni ziemi mogą wystąpić w obszarze nr 5 w związku z prognozowanymi skutkami eksploatacji węgla kamiennego (osiadania terenu do 2 - 3 m).

Usunięcie profilu glebowego i zmiany ukształtowania powierzchni ziemi w miejscach posadawiania budynków oraz wprowadzanie powierzchni utwardzonych zasadniczo można uznać za nieodwracalne. Zaburzenia profilu gleby w związku z prowadzoną budową, w miejscach gdzie pozostanie powierzchnia biologicznie czynna, na której przywrócona zostanie szata roślinna, będą miały charakter długotrwały, lecz odwracalny.

W zakresie gospodarki odpadami należy spodziewać się - wraz z postępami w zainwestowaniu nowych terenów - stopniowego wzrostu ilości odpadów komunalnych. Na istniejących terenach przemysłowych i usługowych w obszarze nr 4 w dalszym ciągu powstawać będą różnorodne odpady związane z profilem działalności gospodarczej. Studium z 2016 r. przewiduje zachowanie istniejących instalacji związanych z gospodarką odpadami oraz możliwość poszerzenia istniejącego składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Boguszwicach-Starych.

Prognozowany wpływ na zasoby naturalne. Ustalenia projektowanych zmian studium, podobnie jak obowiązującego studium, nie mają wpływu na udokumentowane złoża kopalin, w szczególności węgla kamiennego i metanu.

W projekcie zmiany studium ujawniono wszystkie udokumentowane złoża kopalin na całym obszarze miasta - ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze wprowadziła obowiązek ujawnienia udokumentowanych złóż kopalin (w celu ich ochrony) - m.in. w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (w terminie do 2 lat od dnia zatwierdzenia dokumentacji geologicznej przez właściwy organ administracji geologicznej obszar udokumentowanego złoża kopalin obowiązkowo wprowadza się do studium gminy). W przypadku uchybienia temu obowiązkowi, zgodnie z art. 96 ust. 1 Prawa geologicznego i górniczego, po upływie tego terminu wojewoda wprowadza obszar udokumentowanego złoża kopalin do studium i wydaje w tej sprawie zarządzenie zastępcze.

Bilans złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2015 r., zaakceptowany przez Ministra Środowiska pismem z dnia 28 czerwca 2016 r. (aktualny w terminie uchwalania studium w 2016 r.),

ujawnił występowanie złoża piasków i żwirów „Jankowice” (od 2017 r. noszącego nazwę „Chwałowice” [Bilans złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2017 r.]) również w granicach Rybnika (wcześniej [2012 - 2014 r.] złożo było zlokalizowane jedynie w pow. rybnickim]), nie uwzględnionego ze względów czasowych w studium przyjętym uchwałą Rady Miasta w dniu 30 czerwca 2016 r. Ujawniono także złożo węgla kamiennego Rydułtowy 1, udokumentowane w 2017 r. oraz złożo piasków i żwirów (kruszywa naturalnego) Tkoczów, udokumentowane w 2020 r. W związku z obowiązkiem ujawnienia w studium udokumentowanych złóż kopalin konieczne było dokonanie niezbędnych zmian w tym zakresie w projekcie zmiany studium.

Tereny przeznaczone w projekcie zmiany studium do trwałego zainwestowania nie są zlokalizowane są w obrębie udokumentowanych złóż objętych prawem własności nieruchomości gruntowej. W przypadku złóż węgla kamiennego, których eksploatacja odbywa się lub może być podjęta metodą podziemną, projektowane kierunki rozwoju przestrzennego nie stanowią istotnego ograniczenia w dostępie do złóż, których eksploatacja jest lub może być ekonomicznie uzasadniona. Podjęcie lub prowadzenie wydobywania z tych złóż jest możliwe na zasadach określanych w koncesjach udzielanych w odrębnym trybie prawnym.

Pozostają w mocy inne ustalenia obowiązującego studium dotyczące możliwości eksploatacji kopalin, zgodnie z udzielonymi koncesjami, w tym w zakresie obiektów lub obszarów, dla których w złożu kopaliny wyznacza się filar ochronny w celu ich ochrony oraz wymogu dostosowania planowanych obiektów budowlanych do aktualnych na okres sporządzania planu miejscowego czynników geologiczno – górniczych (dotyczy m.in. obszarów nr 4 i 5).

5.5. Oddziaływanie na wody podziemne i powierzchniowe

W zakresie stanu wód podziemnych, na obszarze Rybnika szczególnie istotna jest ochrona lokalnego zbiornika wód podziemnych nr 345 Rybnik, w obrębie którego znajdują się obszar nr 3 i zachodnia część obszaru nr 4. Stopień zagrożenia zanieczyszczeniami infiltrującymi z powierzchni terenu jest wysoki (czas przenikania zanieczyszczeń do poziomu wodonośnego wynosi 5-25 lat).

Najistotniejszymi źródłami zagrożeń dla wód podziemnych są tereny zabudowane nieskanalizowane, pozostające poza aglomeracją, w których stosuje się rozwiązania indywidualne z odprowadzaniem ścieków do zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni (a także tereny gospodarowania odpadami wydobywczymi). Istotny problem, w świetle planowanych inwestycji, zwłaszcza w obszarze nr 6, a także w obszarach nr 1 i 2, stanowi położenie północno-wschodniej części miasta (w tym Grabowni i Stodoły) poza aglomeracją; obszar nr 3 w Orzepowicach znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie granicy Aglomeracji Rybnik (Uchwała nr 507/XXIX/2020 Rady Miasta Rybnika z dnia 3 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Rybnik [Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2020 r. poz. 8917]).

. Ponadto, rozwojowi zabudowy w obszarze nr 6, a także w obszarze nr 2 towarzyszyć będzie zwiększenie ruchu drogowego, co może przyczynić się do zwiększenia zagrożenia dla wód powierzchniowych ze strony zanieczyszczeń ropopochodnych.

Zasadnicze znaczenie dla ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, w świetle planowanej inwestycji w obszarze nr 6, w mniejszym stopniu również w obszarze nr 2, ma niezbędne włączenie północno-wschodnich dzielnic miasta (Grabownia, Stodoły, także Chwałęcice) do systemu kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych, a także budowa lub rozbudowa kanalizacji deszczowej. Istotne w tym przypadku jest ustalenie zawarte w obowiązującym studium: „przewiduje się w możliwość realizacji sieci kanalizacji w północno-wschodniej części miasta, w dzielnicach nieobjętych dotychczas zbiorowym systemem odprowadzania i oczyszczania ścieków - Chwałęcice, Grabownia, a także Stodoły”. Co prawda, zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującymi, w przypadku braku kanalizacji sanitarnej - do czasu jej realizacji - odprowadzanie ścieków komunalnych może odbywać się w inny sposób, polegający na gromadzeniu ścieków w zbiorniku bezodpływowym i okresowym transporcie nieczystości ciekłych na oczyszczalnię ścieków lub budowie przydomowej oczyszczalni ścieków, jednak w przypadku skali inwestycji w obszarze nr 6 oraz ze względu na położenie tego obszaru w sąsiedztwie koryta Rudy, na terenie zasobnym w wody podziemne, rozwiązanie takie, nawet przejściowe, jest niewskazane ze względów środowiskowych, społecznych i technicznych.

W wyniku realizacji nowych inwestycji na terenach przeznaczonych pod zabudowę na pozostałych obszarach zmiany studium wystąpi - w zależności od stopnia intensywności i rodzaju zabudowy – nieznaczny lub niewielki wzrost ilości odprowadzanych ścieków. Są to obszary objęte kanalizacją zbiorową (obszar nr 4) lub położone w jej bezpośrednim zasięgu (w obszarach nr 3 i 5 istnieją warunki do obsługi nowej zabudowy siecią kanalizacji zbiorczej). W przypadku obszarów w zasięgu aglomeracji można założyć, że uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa pozwoli na wyeliminowanie niekorzystnego wpływu zwiększonej ilości ścieków na środowisko (na zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych).

Wpływ na środowisko wodne może mieć również faza budowy obiektów (możliwość zanieczyszczenia olejami lub substancjami ropopochodnymi - oddziaływanie krótkookresowe i jednostkowe, które należy minimalizować poprzez utrzymanie odpowiedniego stanu technicznego sprzętu budowlanego i transportowego oraz zapewnienie odpowiedniego zaplecza serwisowego).

Nie uległy zmianie ustalone w studium zasady polityki przestrzennej dotyczące gospodarowania wodami, dostępu do wód publicznych, w tym konieczność respektowania przepisów powszechnie obowiązujących dotyczących gospodarki wodno-ściekowej, ochrony wód oraz gospodarowania wodami opadowymi na terenach mieszkaniowych (retencjonowanie wód w obrębie działek budowlanych).

Zagrożenie powodziowe na terenie Rybnika dotyczy fragmentów dolin Rudy i Nacyny, w tym części obszarów nr 1 i 6, jednak obszary te znajdują się poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. Nie obowiązują w stosunku do tych obszarów ograniczenia wynikające z ustawy Prawo wodne. W studium ustalono możliwość budowy suchych zbiorników przeciwpowodziowych (polderów) we wschodniej części doliny Rudy.

Przeznaczenie pod zabudowę obszaru nr 6, położonego w dnie doliny Rudy, nie spełnia ogólnej zasady ochrony den dolin przed zabudową, trzeba jednak zaznaczyć, że również obecne ustalenia obowiązującego planu miejscowego dopuszczają na tym obszarze realizację obiektów kubaturowych w ramach terenu sportu i rekreacji. Tereny przeznaczone pod zabudowę w pozostałych obszarach (nr 2, 3 i 5) nie znajdują się bezpośrednio w dnach dolin.

5.6. Oddziaływanie na klimat i powietrze

Wpływ studium na klimat i stan powietrza atmosferycznego jest jedynie pośredni. Projektowane zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym mogą powodować wzrost emisji gazów cieplarnianych (oddziaływanie na klimat w skali globalnej) oraz zmiany mikroklimatyczne. Emisja gazów cieplarnianych wynikać będzie w głównej mierze ze spalania paliw w celach grzewczych. Zmiany mikroklimatyczne będą nieznaczne. Polegać mogą głównie na zaostrzaniu się niepożądanych cech topoklimatu miejskiego, charakteryzującego się zmniejszeniem bezpośredniego promieniowania słonecznego i parowania oraz osłabieniem wymiany turbulencyjnej powietrza.

Obszary zmiany studium położone są poza centralną częścią miasta, o mniejszym narażeniu na zjawisko „miejskiej wyspy ciepła”. Skala rozwoju zabudowy i jej charakter, możliwej do realizacji na podstawie projektu zmiany studium nie będzie wywierać zauważalnego wpływu na zmiany topoklimatyczne w otoczeniu.

Rozwój zabudowy spowoduje niewielkie zwiększenie zapotrzebowania na ciepło, uruchomienie nowych instalacji wytwórczych oraz zwiększenie ruchu samochodowego, powodującego dodatkową emisję pyłowo-gazową do atmosfery (zwłaszcza powstanie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w obszarze nr 6 może spowodować zauważalny wzrost ruchu samochodowego [osobowego] w tej części miasta oraz na ul Rudzkiej – dojazdowej do centrum miasta). Z kolei, oddanie do użytkowania Drogi Regionalnej (drogi wojewódzkiej nr 935) spowodowało zmniejszenie tranzytowego ruchu drogowego na ul. Żorskiej w obszarze nr 4.

Skutki te będą miały charakter odwracalny, krótkotrwały, powtarzający się (emisje z pojazdów samochodowych i części instalacji) lub sezonowe (instalacje grzewcze). Zakładana rezygnacja z budowy drogi zbiorczej w obszarze nr 4 wyeliminuje możliwość pojawienia się nowego liniowego źródła emisji zanieczyszczeń.

Poprawa jakości powietrza wymaga w przypadku zabudowy istniejącej (obszar nr 4)

wyeliminowanie przestarzałych technologicznie urządzeń grzewczych, natomiast w przypadku wyznaczonych nowych terenów zabudowy - instalacji nowoczesnych systemów grzewczych o korzystnej dla środowiska charakterystyce energetyczno-emisyjnej. Pozostają aktualne ustalenia studium w zakresie wymagań, jakie należy formułować w planach miejscowych dotyczących nośników ciepła, niepowodujących nadmiernej niskiej emisji. W związku z przepisami powszechnie obowiązującymi, na terenach przeznaczonych pod zabudowę i w nowych budynkach, cechujących się mniejszym zapotrzebowaniem na ciepło, nie powstaną emitery zanieczyszczeń powietrza powodujących przekraczanie dopuszczalnych poziomów emisji zanieczyszczeń.

Wpływ na jakość powietrza atmosferycznego powinny mieć ograniczenia w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw): zakaz spalania w gospodarstwach domowych paliw najgorszej jakości (w tym mułów, flotokoncentratów, węgla brunatnego) oraz nakaz wymiany, najpóźniej do 2026 r., palenisk węglowych na piece spełniające wymagania klasy 5.

Nie uległy zmianie ustalone w studium zasady i rozwiązania, mające na celu przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom mikroklimatycznym i poprawę jakości powietrza oraz dotyczące wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Zwiększono możliwości przestrzenne rozwoju urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy powyżej 100 kW o obszar US2 w Chwałowicach (zrehabilitowana hałda), co może przyczynić się do poprawy jakości powietrza.

5.7. Oddziaływanie na krajobraz i zabytki oraz na dobra materialne

Krajobraz. W prognozie do studium z 2016 r. stwierdzono, że podstawowe znaczenie dla walorów krajobrazowych miasta ma m.in. rejon Zbiornika Rybnickiego oraz Stodół (obszary nr 1 i 6). Zmiana studium w obszarze nr 1 nie powinna spowodować istotnej ingerencji w walory krajobrazowe tego rejonu Stodół (rejon skrzyżowania ul. Rudzkiej i Stalowej), m.in. ze względu na konieczność respektowania walorów zabytkowych dworu pocysterskiego i jego otoczenia.

Niekorzystne zmiany w krajobrazie w tej części parku krajobrazowego, zaburzające charakterystyczne cechy relatywnie najcenniejszych krajobrazów kulturowych na terenie miasta może spowodować powstanie zabudowy mieszkaniowo-usługowej w obrębie obszaru nr 6, nie przystającej formą do podmiejskiego i wiejskiego charakteru zabudowy Stodół. Zgodnie z pismem Zarządu Parków Krajobrazowych Woj. Śląskiego w Katowicach Oddział Biura Parków w Rudach z dnia 16.12.2019 r. (Ldz.OKiDK-R.400.2.2019.MN), „nowa zabudowa mieszkaniowa powinna być lokalizowana przede wszystkim na terenach już zainwestowanych, jako zespoły wypełniające tereny osiedleńcze i luki pomiędzy istniejącymi budynkami formą architektoniczną nawiązując do lokalnych tradycji budowlanych”. O ile pierwszą część powyższego warunku można uznać za spełnioną, o tyle forma architektoniczna planowanej zabudowy może być sprzeczna z lokalną tradycją budowlaną. Dlatego w planie miejscowym należy ustalić dopuszczalną wysokość i formę architektoniczną budynków, tak by nie była ona rażąco sprzeczna z tradycyjną zabudową charakterystyczną dla tej części miasta.

Istotne zmiany w krajobrazie może spowodować ukształtowanie się pasma zabudowy wzdłuż ul. Skowronków w obszarze nr 2 (Grabownia) na wolnym dotychczas od zabudowy terenie (poprzecznie do dotychczasowego układu zabudowy dzielnicy). Zmiany te zaburzają dotychczas otwarty krajobraz łąkowo-leśny na północ od Grabowni. W pewnym stopniu wrażenie zaburzenia ładu i rozpraszania zabudowy minimalizuje fakt dominującego w szerszym otoczeniu kompleksu przemysłowego elektrowni i linii elektroenergetycznej 400 kV, a także istnienie w głębi otwartego krajobrazu terenu sportowo-rekreacyjnego przy ul. Skowronków oraz charakter planowanej zabudowy (budynki mieszkalne jednorodzinne). W planie miejscowym należy wykluczyć możliwość realizacji zabudowy w formie szeregowej, a także małych domów wielorodzinnych, a poprzez właściwe ustalenie parametrów i wskaźników urbanistycznych (w tym dotyczących minimalnej wielkości działki budowlanej) zapewnić ukształtowanie luźnej, niskiej zabudowy mieszkaniowej (niewielkich, wolnostojących budynków, nie stanowiących elementów agresywnych w krajobrazie).

Na pozostałych obszarach (nr 3 – 5) zmiany kierunków zagospodarowania terenu nie wpłyną istotnie na krajobraz, gdyż nowe funkcje (mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne) wprowadzać się będzie w obrębie mało wartościowego krajobrazu kulturowego, o dużym stopniu nieuporządkowania (obszar nr 4) lub będą stanowić tylko drobne uzupełnienie istniejącego układu urbanistycznego (obszary nr 3 [Orzepowice - rejon intensywnie rozwijającej się zabudowy mieszkaniowej] i nr 5 [Chwałowice - nowa zabudowa nawiązywać będzie do położonych w bliskim sąsiedztwie, wzdłuż ul. Gen. Okulickiego i ul. Składowej, pasmowych układów zabudowy]).

Zabytki. Obiekty zabytkowe – wpisane do rejestru zabytków i ujęte w gminnej ewidencji zabytków występują jedynie w obszarze nr 1, ponadto w obszarze nr 2 są zlokalizowane stanowiska archeologiczne. Nie przewiduje się konieczności ubytków w substancji zabytkowej, związanych z realizacją inwestycji określonych w projekcie zmiany studium.

Zmiana kierunku przeznaczenia części obszaru funkcjonalnego sportu i rekreacji na obszar usługowy w obszarze nr 1 będzie miała pozytywny wpływ na zabytki (dwór pocysterski), stwarzając większy wachlarz możliwości nadania budynkowi nowych funkcji (co pozwoli na zachowanie zabytku we właściwym stanie technicznym), z gwarancją ochrony jego walorów zabytkowych (obiekt w rejestrze zabytków, chroniony na podstawie przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Tereny położone w obszarze nr 2, na których zlokalizowano stanowiska archeologiczne, pozostają nadal wyłączone spod zabudowy.

Nie uległy zmianie dotychczasowe ustalenia studium w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Dobra materialne. Realizacja projektu zmiany studium spowoduje długotrwałe, skumulowane, pozytywne skutki wyrażające się we wzroście zasobów materialnych i ich wartości ekonomicznej. Nie przewiduje się konieczności wyburzenia zabudowy lub likwidacji innych obiektów w związku z ustaleniami projektu zmiany studium. W obrębie obszaru nr 2 zachowany zostaje (bez zmian) obszar obszar sportu i rekreacji, z istniejącymi obiektami sportowo-rekreacyjnymi. Rezygnacja z planowania drogi zbiorczej w obszarze nr 4 pozwala na uniknięcie konfliktów z zabudową, istniejącą w pasie planowanej dotychczas drogi.

Negatywne oddziaływania na zasoby materialne mogą wystąpić jedynie w niewielkim zakresie w fazie budowy lub przebudowy obiektów budowlanych w otoczeniu tych obiektów; w zależności od potrzeb nie wyklucza się konieczności ingerencji w inne istniejące dobra materialne (m.in. zmiana lokalizacji obiektów liniowych infrastruktury technicznej).

5.8. Oddziaływanie na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi

Bezpośrednie oddziaływanie na ludzi wiąże się z emisją zanieczyszczeń do środowiska (w tym hałas i promieniowanie elektromagnetyczne) oraz z bezpieczeństwem powszechnym (zagrożenie powodziowe i podtopieniami, a także zagrożenie związane ze szkodliwymi wpływami eksploatacji węgla kamiennego – zob. rozdz. 3.11]).

Zagrożenie powodziowe. W obszarach zmiany studium nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu ustawy Prawo wodne; część obszarów nr 1 i 6 znajduje się w obszarze niskiego zagrożenia powodziowego (o prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 500 lat), o głębokości ewentualnego zalania wodami powodziowymi (w przewadze) do 1 m.

Obszary nr 1 i 6 znajdują się w strefie potencjalnego zagrożenia zalaniem na skutek katastrofy budowlanej zapory czołowej Zbiornika Rybnickiego. Jest to szczególnie istotne dla planowanego zagospodarowania obszaru nr 6.

W związku z tym zagrożeniem, a także z uwagi na możliwość wystąpienia powodzi, w planie miejscowym dla obszaru nr 6 należy określić szczególne zasady i wymogi w zakresie sytuowania zabudowy i sposobów jej realizacji, ograniczające w maksymalnie dającym się uzyskać stopniu negatywne dla ludzi i ich mienia skutki potencjalnej awarii lub katastrofy budowlanej, a także zalania terenu w przypadku wystąpienia powodzi. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym przewiduje wśród działań (nietechnicznych), przyczyniających się do obniżenia ryzyka lub zagrożenia powodziowego następujące rozwiązania: stosowanie w nowych budynkach konstrukcji odpornych na zalanie,

uszczelnianie budynków i stosowanie materiałów wodoodpornych, trwałe zabezpieczenie terenu wokół budynków oraz kształtowanie infrastruktury na potrzeby ewakuacji ludności z terenów zagrożonych

Hałas. Ocenia się, że realizacja ustaleń projektu studium – w powiązaniu z przewidywanymi przedsięwzięciami w zakresie ochrony przed hałasem oraz obowiązującymi normami emisji hałasu – może jedynie lokalnie spowodować pogorszenie klimatu akustycznego, głównie w czasie budowy obiektów budowlanych, kiedy to można się spodziewać krótkotrwałych, powtarzających się oddziaływań akustycznych.

Skala uciążliwości akustycznej nowych form użytkowania terenu będzie w istotny sposób zależeć od długości czasu realizacji określonych obiektów budowlanych, a także od ich funkcji. W fazie budowy obiektów występować będzie chwilowa lub krótkotrwała zwiększona emisja hałasu (a także emisja zanieczyszczeń powietrza), której skala zależy od rodzaju inwestycji. Dominować będą niewielkie uciążliwości, o zasięgu miejscowym, związane głównie z przeważającą realizacją pojedynczych budynków mieszkalnych jednorodzinnych.

Uciążliwość akustyczna obiektów sytuowanych na obszarze funkcjonalnym usługowo-produkcyjnym (obszar nr 4) w fazie eksploatacji zabudowy zależeć będzie istotnie od rodzaju prowadzonych działalności. Należy spodziewać się jednak, biorąc pod uwagę tendencje w zakresie działalności tego rodzaju, że znaczna część z nich polegać będzie na działalności magazynowo-składowej, o niewielkiej lub ograniczonej emisji hałasu.

W przypadku realizacji zabudowy mieszkaniowej i większości usługowej należy spodziewać się mało istotnych – w dłuższym okresie – uciążliwości akustycznych. Z reguły, inwestycje te powstawać będą pojedynczo, w oddaleniu i nie będą powodować kumulacji hałasu na istotną skalę.

Wzrost emisji hałasu komunikacyjnego nastąpić może w wyniku realizacji planowanej zabudowy w obszarze nr 6 (zauważalne, istotne zwiększenie ruchu na drodze dojazdowej do planowanej zabudowy wielorodzinnej), a w znacznie mniejszym stopniu – również w obszarze nr 2. Z kolei, rezygnacja z planowania drogi klasy zbiorczej w obszarze nr 4 powoduje, że nie pojawi się nowe źródło emisji hałasu liniowego.

Projekt zmiany studium nie wprowadza nowych terenów mieszkaniowych w bliskiej odległości istniejących głównych ciągów komunikacyjnych. W przypadku obszaru nr 5 w lokalizacji zabudowy na wyznaczonym terenie zabudowy mieszkaniowej (lub mieszkaniowo-usługowej) należy uwzględnić planowaną drogę klasy zbiorczej wzdłuż zachodniej granicy obszaru.

Nie zmieniły się ustalone w studium zasady ochrony przed hałasem, w tym zasady dotyczące terenów położonych w sąsiedztwie dróg wyższych klas (planowana droga zbiorcza w rejonie obszaru nr 5), m.in. „dla terenów położonych w sąsiedztwie dróg wyższych klas, należy ustalać linie zabudowy zwiększające odległość budynków o funkcjach chronionych od źródeł hałasu, nakazywać tworzenie pasów zieleni izolacyjnej lub stosowanie innych środków ochrony akustycznej, odpowiednio do rodzaju źródła hałasu (ekrany akustyczne, kształtowanie rzeźby terenu), a także - istotne dla części obszaru nr 4 - zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów w obszarach usługowo-produkcyjnych, w tym sąsiadujących z terenami zabudowy mieszkaniowej.

Okresowo, narażenie na hałas może wynikać również z obecności linii elektroenergetycznych, najwyższych napięć w północnej części obszaru nr 2, w sąsiedztwie wyznaczonego terenu zabudowy mieszkaniowej (poziom hałas zależy od konstrukcji linii oraz od warunków pogodowych (poziom hałas wzrasta w czasie zlej, wilgotnej pogody). Jednak oddalenie terenów mieszkaniowych od tej linii powinno zapewnić, że oddziaływanie tego hałasu będzie nieistotne. Oddziaływania wibracyjne mogą występować tylko incydentalnie w fazie realizacji większych obiektów budowlanych (oddziaływania chwilowe lub krótkotrwałe).

Emisja niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym wynika z przepisów ogólnie obowiązujących. W wyniku realizacji ustaleń projektu zmiany studium nie nastąpi wzrost zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym. Zasięg wyznaczonego w obszarze nr 2 obszaru zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej odpowiada określonej w studium granicy strefy wzdłuż planowanej linii elektroenergetycznej 220 kV, w której wykluczono możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej. Szerokość strefy nie jest mniejsza od szerokości „pasów technologicznych” (30 m od osi linii 400 kV i 25 m od osi linii 220 kV), o których

wyznaczenie których wnoszą operatorzy sieci (w strefach tych powinien obowiązywać zakaz sytuowania budynków mieszkalnych i terenów przeznaczonych na pobyt stały ludzi). W innych obszarach zmiany studium nie występują źródła promieniowania elektromagnetycznego lub w sąsiedztwie tych źródeł (obszar nr 4 i 5) nie znajdują się i nie przewiduje się lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i usług publicznych. W obowiązującym studium wskazuje się, że terenów w strefach oddziaływania linii elektroenergetycznych nie należy przeznaczać pod zabudowę mieszkaniową i usług publicznych oraz pod urządzenie terenów sportowych i rekreacyjnych - z uwagi na ochronę przed promieniowaniem elektromagnetycznym, hałasem oraz na zagrożenia wynikające z zerwania przewodów w razie awarii.

Zasięg ewentualnego oddziaływania ponadnormatywnego natężenia PEM na osoby przebywające w budynkach zależy istotnie od wysokości umieszczenia przewodów. Ze względu na to, że wartość maksymalna i rozkład pola elektrycznego i magnetycznego w otoczeniu linii napowietrznej uzależniona jest od wielu czynników (parametry linii, rodzaj otoczenia linii) wyznaczenie rozkładu pola jest możliwe dopiero podczas pomiarów przeprowadzanych w warunkach rzeczywistych.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, na etapie sporządzania planu miejscowego należy uzyskać opinię o projekcie planu operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego w zakresie sposobu zagospodarowania gruntów leżących w odległości nie większej niż 40 metrów od osi istniejącej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć, w przypadku, gdy górne napięcie tej linii elektroenergetycznej jest równe co najmniej 220 kV.

Innym źródłem promieniowania elektromagnetycznego są instalacje radiokomunikacyjne, w tym stacje bazowe telefonii komórkowej. Dla urządzeń telekomunikacyjnych zasięg możliwych przekroczeń wartości dopuszczalnych jest określany w raportach oddziaływania na środowisko. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej jest dopuszczalna niezależnie od ustaleń dokumentów planistycznych – na podstawie ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2410, z późn. zm.), z uwzględnieniem Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (zastępującego rozporządzenie z dnia 30 października 2003 r.), w którym zwiększono dopuszczalne parametry dla pól o częstotliwościach od 2 GHz do 300 GHz, charakteryzujących pracę anten sektorowych w nadajnikach sieci komórkowej: dla składowej elektrycznej z 7 V/m do 61 V/m i dla gęstości mocy – z 0,1 W/m² do 10 W/m²) oraz Rozporządzenia Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2020 r. poz. 258).

Ryzyko narażenia ludzi na skutki poważnych awarii. W obszarach zmiany studium nie istnieje ryzyko narażenia ludzi na skutki poważnych awarii przemysłowych, w Rybniku i w otoczeniu miasta nie ma zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, natomiast zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii zlokalizowane są w znacznej odległości od obszarów zmiany studium (najmniejsza odległość wynosi co najmniej 1 km [obszar nr 2]). W obszarach nr 1 i 6 występuje potencjalne ryzyko poważnych awarii na skutek wypadków z udziałem pojazdów przewożących towary niebezpieczne transportem drogowym i kolejowym. W strefie szczególnie narażonej na skutki pośredniego skażenia środowiska spowodowanego wypadkiem zlokalizowanych jest niewiele budynków mieszkalnych (tylko w obszarze nr 4).

Nie zmieniły się określone w studium zasady dotyczące lokalizowania przedsięwzięć, z którymi może wiązać się ryzyko wystąpienia poważnych awarii.

Warunki do rekreacji i wypoczynku. W studium ustalono zwiększenie liczby i powierzchni parków i innego rodzaju terenów zieleni urządzonej o znaczeniu miejskim, dzielnicowym lub lokalnym oraz równoważenie ich rozmieszczenia w przestrzeni miasta.

W obszarach zmiany studium – w obszarze nr 2 istnieje teren sportowo-rekreacyjny o znaczeniu dzielnicowym. Projekt zmiany studium nie narusza dotychczasowych rozwiązań planistycznych w stosunku do tego terenu (obszar funkcjonalny sportu i rekreacji).

W obszarze nr 6 istniał, obecnie nieużytkowany (opuszczony), parkur związany z ośrodkiem jeździeckim istniejącym w obszarze nr 1, wg ustaleń studium i planu miejscowego przeznaczaniem

tego terenu są tereny sportu i rekreacji. Projekt zmiany studium w obszarze nr 6 przewiduje zmianę przeznaczenia tego terenu na inne cele. Ubytek terenu sportowo-rekreacyjnego w tym obszarze może zrekompensować planowane utworzenie centrum sportowo-rekreacyjnego w pobliskim obszarze nr 1. Należy również dążyć do realizacji ustaleń studium w zakresie „tworzenia nowych terenów zieleni urządzonej oraz sportu i rekreacji, w tym z wykorzystaniem potencjału Zbiornika Rybnickiego i zalewów bocznych”.

Ustalenie dodatkowego dopuszczalnego kierunku przeznaczenia terenów w obszarze US2 w Chwałowicach (tereny pod budowę urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy powyżej 100 kW) może ograniczyć skalę wykorzystania tego obszaru na cele sportu i rekreacji, jednak biorąc pod uwagę znaczną powierzchnię obszaru US2 w Chwałowicach nie spowoduje to istotnego w skali miasta zmniejszenia możliwości rozwoju funkcji sportowo-rekreacyjnych i terenów zieleni urządzonej.

Zwiększenie możliwości przestrzennych lokalizacji „usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej” na obszarach i terenach sportu i rekreacji wpłynie pozytywnie na zdrowie ludzi, w szczególności w wieku senioralnym oraz na dostępność do usług senioralnych (w tym usług opieki na osobami niepełnosprawnymi i przewlekle chorymi).

5.9. Syntetyczna ocena wpływu projektu zmiany studium na środowisko

W wyniku zmiany studium nie uległa zmianie syntetyczna ocena wpływu ujednoliconego studium – wraz z projektowaną zmianą studium na poszczególne elementy środowisko w skali całego miasta. Zgodnie z prognozą sporządzoną do projektu studium z 2016 r., syntetyczna ocena wpływu studium (wraz z projektowanymi zmianami studium) na środowisko zawiera (w formie tabelarycznej) skróconą, podsumowującą rozpatrywane możliwe skutki realizacji studium i projektu jego zmiany na poszczególne elementy środowiska, w podziale na: rodzaj skutków, ich wagę, odwracalność procesów oraz zasięg przestrzenny zidentyfikowanych oddziaływań.

Oddziaływanie może być bezpośrednie, pośrednie, wtórne lub skumulowane. Skutki oddziaływania mogą być zarówno negatywne, jak i pozytywne oraz stałe lub chwilowe.

Wagę skutków ujęto w trzystopniowej skali:

- 1 - skutki nieznaczne, wynikające z powszechnego korzystania ze środowiska, o bardzo ograniczonym oddziaływaniu;
- 2 - skutki niewielkie, wynikające z powszechnego korzystania ze środowiska, jednak o szerszym oddziaływaniu lub w niewielkim stopniu wykraczające poza powszechne korzystanie ze środowiska, miejscowo zubażające pojedyncze lub nieliczne komponenty środowiska;
- 3 - skutki umiarkowane, powstałe w wyniku działalności wykraczającej poza powszechne korzystanie ze środowiska.

Rodzaj skutków oceniono jako negatywne - miejscowo zubażające pojedyncze lub nieliczne komponenty środowiska w stopniu nie wykraczającym poza oddziaływania lokalne lub pozytywne – zwiększenie stopnia ochrony niektórych komponentów środowiska.

Ponadto oceniono: odwracalność procesów - odwracalny, trudno odwracalny, nieodwracalny oraz zasięg przestrzenny - w podziale na miejscowy (mieszczący się w ramach konkretnej przestrzeni) lub lokalny (dotyczący skali miasta i ewentualnie najbliższego otoczenia); w części dotyczącej zasięgu przestrzennego skutków środowiskowych wyróżniono oddziaływania dotyczące niektórych obszarów zmiany studium lub ich części.

Wpływ na elementy środowiska	Rodzaj skutków	Waga skutków	Odwracalność procesów	Zasięg przestrzenny
rośliny i zwierzęta, różnorodność biologiczna	negatywne i pozytywne	umiarkowana	nieodwracalne	miejscowy, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę w obszarach nr 2, 3, 5 i 6
powierzchnia ziemi i zasoby naturalne	negatywne i pozytywne - ograniczenia dla terenów płytkiego górnictwa	umiarkowana	nieodwracalne	miejscowy, w tym tereny przeznaczone

Wpływ na elementy środowiska	Rodzaj skutków	Waga skutków	Odwracalność procesów	Zasięg przestrzenny
				pod zabudowę w obszarach nr 2, 3, 5 i 6
zasoby naturalne	pozytywne - ograniczanie zagrożeń dla ludzi i środowiska	nieznaczne	nieodwracalne	lokalny
wody	negatywne - nowe źródła zanieczyszczeń	nieznaczne	odwracalne i trudno odwracalne	lokalny
	pozytywne - priorytet dla zbiorowego odprowadzania ścieków, mała retencja			
klimat i powietrze	negatywne (nowe źródła zanieczyszczeń)	niewielkie	odwracalne	lokalny
	pozytywne - zasady przeciwdziałające pogarszaniu się jakości powietrza i warunków topoklimatycznych			
krajobraz i zabytki	negatywne - niekorzystne przekształcenia krajobrazu	niewielkie	nieodwracalne	lokalny, w tym skutki negatywne – obszar nr 6, a także nr 2
	pozytywne - parametry i wskaźniki urbanistyczne sprzyjające kształtowaniu ładu przestrzennego, wyższy poziom ochrony przez zabudowę terenów dolin			
zdrowie i bezpieczeństwo ludzi				
hałas	negatywne i pozytywne	niewielka	odwracalne	miejskowy, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę w obszarach nr 2 i 6
zagrożenie powodzią	negatywne (zabudowa niewielkich fragmentów dolin)	nieznaczna	trudno odwracalne	lokalny, w tym skutki negatywne – obszar nr 6
	pozytywne - ochrona przed zabudową najważniejszych fragmentów dolin, ograniczenia w zainwestowaniu terenu na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, mała retencja			
zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym	negatywne i pozytywne	nieznaczne	odwracalne	lokalny

Ocena wpływu zmian w kierunkach przeznaczenia terenów na środowisko w poszczególnych obszarach zmiany studium.

Obszary zmiany studium oceniono pod kątem skutków środowiskowych, jakie wywołać mogą wprowadzone zmiany w kierunkach przeznaczenia terenów w obrębie poszczególnych obszarów:

Ocena wpływu zmiany studium na środowisko	Obszar zmiany studium
0 - brak skutków lub skutki nieistotne	obszary nr 1 (Stodoły, Rudzka/Stalowa) i nr 4 (Ligota)
1 – skutki negatywne nieznaczne	obszary nr 3 (Orzepowice) i nr 5 (Chwałowice)
2 – skutki negatywne niewielkie	obszar nr 2 (Grabownia)
3 – skutki negatywne umiarkowane	obszar nr 6 (Stodoły – Stalowa/Cisowa)

gdzie:

0 - brak skutków lub skutki nieistotne (obszary, na których utrzymuje się dotychczasowe funkcje terenów bądź zmiana funkcji lub wskaźników urbanistycznych nie wpłynie istotnie na stopień zagrożenia dla środowiska);

- 1 - skutki negatywne - nieznaczne (obszary, dla których przewiduje się zmianę funkcji, w wyniku czego zwiększy się presja na środowisko [na ogół tereny rolne lub tereny zieleni zmienia się na tereny zabudowy mieszkaniowej lub usługowej], będą to zmiany o niewielkiej skali przestrzennej, nie zagrażające wartościowym zasobom przyrody);
- 2 - skutki negatywne - niewielkie (obszary, dla których przewiduje się zmianę funkcji, w wyniku czego zwiększy się presja na środowisko; możliwe niewielkie zubożenie zasobów przyrodniczych lub niewielkie (miejscowe) zagrożenie przekroczenia norm ochrony środowiska);
- 3 - skutki negatywne - umiarkowane (obszary, dla których przewiduje się zmianę funkcji, w wyniku czego zwiększy się presja na środowisko; są to zmiany o niewielkiej w odniesieniu do obszaru całego miasta skali przestrzennej, mogące jednak potencjalnie wpływać na zasoby przyrodnicze i krajobraz, w tym na lasy, korytarze ekologiczne i/lub skutkować zagrożeniem przekroczenia norm ochrony środowiska w skali lokalnej, spowodować zagrożenie utraty życia lub zdrowia).

W prognozie do studium z 2016 r. do terenów o skutkach negatywnych umiarkowanych (ocena – 3) zaliczono: obszar usługowo-produkcyjny w Gotartowicach (pow. 22,5 ha) oraz alternatywną lokalizację cmentarza w Paruszowcu-Piaskach (pow. 12,1 ha); do terenów o skutkach negatywnych niewielkich (ocena – 2) zaliczono obszary usługowo-produkcyjne w Kłokocinie (pow. 21,8 ha) i Boguszowicach Osiedlu (pow. 2,9 ha), obszar sportu i rekreacji w Kamieniu (pow. 7,7 ha) oraz alternatywną lokalizację cmentarza w Zamysławie (pow. 21,2 ha). Ponadto, 30 terenów (o łącznej pow. 121,5 ha), położonych w różnych dzielnicach miasta, zaliczono do kategorii terenów o skutkach negatywnych nieznacznych. Tereny, których kierunek przeznaczenia określono w prognozie do studium jako mogący wywoływać skutki negatywne różnej wagi (od nieznacznych do umiarkowanych) nie są położone w sąsiedztwie obszarów zmian studium, stąd nie wystąpią oddziaływania skumulowane.

Projekt zmiany studium zawiera różne zmiany dotyczące kierunków przeznaczenia terenów. Na ogół dotyczą one modyfikacji funkcji fragmentów obszarów zmiany studium w stosunku do ustaleń dotychczasowego studium - polegają głównie na niewielkim poszerzeniu terenów przewidzianych do zabudowy (głównie mieszkaniowej jednorodzinnej), cechujących się z reguły niskimi lub przeciętnymi walorami przyrodniczymi oraz znajdujących się poza zasięgiem naturalnych i antropogenicznych zagrożeń (obszary nr 1, 3, 4 i 5, a także obszar nr 2, gdzie mogą wystąpić większe skutki negatywne - w stopniu niewielkim). W przypadku tych obszarów należy uznać, że projektowana zmiana studium nie spowoduje znacząco większego oddziaływania na środowisko. Wyjątek stanowi zmiana w obszarze nr 6, gdzie mogą wystąpić relatywnie największe skutki negatywne – w stopniu umiarkowanym. Możliwość realizacji zamierzeń inwestycyjnych w obszarze nr 6 będzie wymagała na kolejnych etapach postępowania (w planie miejscowym) uwzględnienia określonych w prognozie rozwiązań, mających na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko.

Rozszerzenie katalogu dopuszczalnych kierunków przeznaczenia terenów na niektórych obszarach sportu i rekreacji (o tereny usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej oraz tereny obiektów wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy powyżej 100 kW) nie wywoła negatywnych skutków dla środowiska lub skutki te będą nieistotne (0 – brak skutków lub skutki nieistotne), jednocześnie - należy spodziewać się wystąpienia pozytywnych skutków dla zdrowia ludzi (rozwój usług senioralnych) oraz jakości powietrza (rozwój OZE).

Jak już wskazano, nie uległy zmianie - określone w studium - zasady i cele polityki przestrzennej, kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta, w tym kierunki rozwoju systemów komunikacji (z wyjątkiem likwidacji planowanej drogi klasy zbiorczej) i infrastruktury technicznej (z wyjątkiem możliwości lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy powyżej 100 kW na obszarze US2 w Chwałowicach) oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego, a także zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Wyżej wymienione ustalenia studium uzyskały pozytywną opinię (na etapie projektu dokumentu) m.in. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz organów inspekcji sanitarnej (wojewódzkiej i powiatowej) - pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska stwierdził, że „ustalenia dokumentu określają politykę przestrzenną miasta, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, które kierowane są nadrzędnymi zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. Obszary funkcjonalne gminy wyznaczono z zastosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju (...) oraz że „zapisy studium nie będą zagrażać celom ochrony

ustanowionych form ochrony przyrody, w tym w szczególności parku krajobrazowego (...). Wprowadzone w studium zapisy są zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju uwzględniającymi potrzebę ochrony środowiska przyrodniczego oraz zapewnią skuteczną ochronę obszarów o wysokich walorach przyrodniczych znajdujących się na terenie miasta Rybnika”.

Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny ocenił, że „rozwiązania planistyczne i zapisy ustaleń zastosowane w projekcie studium przygotowane zostały tak, aby w możliwie maksymalnym stopniu ograniczyć negatywne oddziaływanie przyszłych aktywności na stan środowiska i zdrowie mieszkańców miasta”.

6. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Spośród obszarów objętych zmianą studium negatywne oddziaływania projektowanych zmian w stopniu niewielkim i umiarkowanym wystąpią w przypadku obszaru nr 2 (Grabownia) – w stopniu niewielkim oraz obszaru nr 6 (Stodoły) – w stopniu umiarkowanym. Dla tych obszarów rekomenduje się następujące rozwiązania (do stosowania w planie miejscowym), zapobiegające i ograniczające negatywne oddziaływania na środowisko:

Obszar nr 2: w planie miejscowym należy:

- ustalić możliwość budowy jedynie budynków jednorodzinnych, w zabudowie wolnostojącej (wykluczyć możliwość realizacji zabudowy w formie szeregowej oraz wykluczyć możliwość realizacji małych domów wielorodzinnych [3 – 6 mieszkaniowych]);
- zapewnić uformowanie luźnej, wolnostojącej niskiej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, niestanowiącej elementu agresywnego w krajobrazie – poprzez właściwe ustalenie parametrów i wskaźników urbanistycznych oraz odpowiednio dużej minimalnej powierzchni działek budowlanych;
- zapewnić zachowanie poprzecznych do pasma zabudowy korytarzy (luk) terenów otwartych, umożliwiających migrację organizmów - z wykorzystaniem miejscowych warunków fizjograficznych, stosunków własnościowych gruntów (z wykorzystaniem w tym celu gruntów stanowiących własność gminy i skarbu państwa), a także ustalonych na odpowiednim poziomie parametrów i wskaźników urbanistycznych (w zakresie powierzchni możliwej do przeznaczenia pod zabudowę, jej intensywności i wymaganego udziału powierzchni biologicznie czynnej) oraz odpowiedniego usytuowania nieprzekraczalnych linii zabudowy.

Obszar nr 6: biorąc pod uwagę różnorakie ograniczenia w zagospodarowaniu terenów w obszarze nr 6 (m.in. potencjalne zagrożenie zalaniem falą wezbraniową w przypadku awarii zapory Zbiornika Rybnickiego, brak wyposażenia w kanalizację zbiorczą, położenie w parku krajobrazowym oraz w korytarzach ekologicznych i w ich sąsiedztwie), w planie miejscowym należy ustalić takie sposoby zagospodarowania i zabudowy (również w zakresie systemów infrastruktury technicznej), które zapewnią ochronę walorów przyrodniczych, krajobrazowych i zasobów środowiska (w szczególności wód podziemnych i powierzchniowych), cechujących obszar nr 6 i jego otoczenie oraz ochronę ludności i mienia przed potencjalnym zagrożeniem powodziowym i zalaniem na skutek awarii zapory Zbiornika Rybnickiego; w szczególności należy:

- określić szczególne zasady i wymogi w zakresie realizacji zabudowy mieszkaniowej (konstrukcji budynków) i zagospodarowania terenu, ograniczające w maksymalnie dającym się uzyskać stopniu negatywne skutki potencjalnej awarii lub katastrofy budowlanej zapory czołowej Zbiornika Rybnickiego, a także zalania terenu w wyniku wystąpienia powodzi;
- określić we właściwy sposób usytuowanie nieprzekraczalnej linii zabudowy, tak by zapewnić dystans przestrzenny (minimum 30 m) pomiędzy zabudową a brzegiem koryta rzeki Rudy w celu zapewnienia funkcjonalności korytarza ekologicznego, związanego z rzeką i jej bezpośrednim otoczeniem oraz odpowiednich warunków przewietrzania w dolinie rzeki;
- ustalić zasady kształtowania zabudowy, w tym w zakresie wysokości i formy architektonicznej budynków, mając na uwadze, że zalecana forma architektoniczna nowej zabudowy w parku krajobrazowym powinna nawiązywać do lokalnych tradycji budowlanych oraz że w korytarzu

ornitologicznym należy ograniczyć wysokość budynków i unikać stosowania dużych, przeszklonych płaszczyzn w projektowanych budynkach;

- ustalić odpowiednie zasady rozbudowy i budowy infrastruktury technicznej: w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków - mając na uwadze, że w rejonach zasilania obszarów o najwyższych zasobach wód podziemnych, o płytko zalegających wodach podziemnych należy wykluczyć możliwość stosowania przydomowych oczyszczalni ścieków, a w bezpośrednim sąsiedztwie koryta rzeki nie jest zalecane stosowanie bezodpływowych zbiorników na nieczystości;
- w zakresie sposobu wykonania sieci infrastruktury technicznej – uwzględniając minimalizację ryzyka zderzeń ptaków z napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi i innego rodzaju;
- zapewnić zachowanie w stanie biologicznie czynnym terenu we wschodniej części obszaru, obejmującego grunty leśne - jako las lub ewentualnie jako teren zieleni urządzonej, o funkcjach w przewadze przyrodniczych.

Ponadto, w planie miejscowym dla obszaru nr 5 należy w odpowiedni sposób wyznaczyć nieprzekraczalną linię zabudowy, mając na uwadze ochronę zabudowy mieszkaniowej przed oddziaływaniem akustycznym planowanej drogi zbiorczej, natomiast w planie miejscowym dla południowej części obszaru nr 4 (tereny w dolinie Dopływu spod Meksyku, stanowiące lokalny korytarz ekologiczny i wentylacyjny) należy ustalić przeznaczenie o funkcji przyrodniczej (np. jako tereny zieleni nieurządzonej, tereny wód lub inaczej określone tereny wyłączone spod zabudowy).

Z uwagi na to, że zwiększy się oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne (dodatkowe ilości ścieków wytwarzanych w nowych gospodarstwach domowych), wskazuje się na konieczność budowy systemu kanalizacji zbiorczej na terenach dotychczas znajdujących się poza aglomeracją, zwłaszcza tam, gdzie występuje zwiększone zagrożenie dla głównych zasobów wód podziemnych - włączenie do systemu kanalizacji zbiorczej istniejącej i planowanej zabudowy w dzielnicach - północno-wschodniej części miasta (Stodoły i Grabownia [obszary nr 1, 2 i 6], a także Chwałęcice)

Pozostają aktualne, istotne w przypadku obszaru nr 4, zalecenia sformułowane w prognozie do studium z 2016 r., w zakresie działań ograniczających wpływ hałasu na tereny o funkcji mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej: „w przypadku sąsiedztwa terenów przeznaczonych na cele produkcyjno-usługowe, w tym składowe i magazynowe z terenami zabudowy mieszkaniowej i usług publicznych, w planach miejscowych należy określać rodzaj możliwych działalności gospodarczych, mając na uwadze minimalizację narażenia ludzi na hałas i emisje do środowiska, związane z funkcją produkcyjno-usługową” oraz „w przypadku terenów o niekorzystnym klimacie akustycznym zasadne jest podjęcie działań ograniczających wpływ hałasu na tereny o funkcji mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej, polegające m.in. na: odpowiednim kształtowaniu układu zabudowy (lokalizowanie budynków o funkcji mieszkalnej w głębi działki, ekranowaniu źródeł hałasu zwartą zielenią izolacyjną, odpowiednie formowanie rzeźby tereny oraz stosowanie ekranów akustycznych).

Uwagi dotyczące rozwiązań alternatywnych

Konieczność rozpatrywania rozwiązań alternatywnych w stosunku do rozwiązań zawartych w projekcie zmiany studium (a także rozwiązań kompensujących), zachodzi w przypadku stwierdzenia możliwości wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań (w rozumieniu art. 3 pkt 17 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...]) na obszar Natura 2000. Biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg projektu zmiany studium oraz znaczne oddalenie najbliższych obszarów Natura 2000 od granic miasta (w prognozie wykluczono możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów), nie wystąpiła konieczność rozpatrywania rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie w rozumieniu art. 54 ust. 2 pkt 3 lit. b ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...].

7. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu

W związku z tym, że realizacja studium następuje poprzez sporządzanie planów miejscowych

zawierających ustalenia zgodne z ocenianym dokumentem (i wydawanych na ich podstawie decyzji o pozwoleniu na budowę), skutki realizacji studium i projektu jego zmiany wyrażać się będą we wpływie na środowisko konkretnych inwestycji, dla których dokument ten wyznacza ogólne ramy. Ocenę skutków realizacji studium należy przeprowadzać poprzez zbadanie wpływu na środowisko miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w trybie art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ("w celu oceny aktualności studium [...] prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy [...]"). Ocena aktualności studium i analiza powinna być dokonywana nie rzadziej niż raz na cztery lata, co najmniej raz w trakcie kadencji rady miasta (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy).

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym narzuca obowiązek sporządzania planów miejscowych w zgodności ze studium, co powinno zapewnić respektowanie w prawie miejscowym polityki przestrzennej, określonej w ocenianym dokumencie. Niemniej, w trakcie analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym (obejmującej również ocenę aktualności planów miejscowych), należy skontrolować skuteczność realizacji dokumentu poprzez zbadanie stopnia zgodności planów miejscowych z ustaleniami studium w zakresie:

- wykorzystania przestrzeni (zasięgu terenów o różnym przeznaczeniu lub o różnych zasadach zagospodarowania, w szczególności terenów przeznaczonych pod zabudowę);
- szczegółowego przeznaczenia terenów, zwłaszcza w zakresie dopuszczalnych funkcji usługowych i produkcyjnych, istotne zwłaszcza dla zmian projektowanych w obszarze nr 2;
- parametrów i wskaźników urbanistycznych (dopuszczalna intensywność i powierzchnia zabudowy, minimalny udział terenu biologicznie czynnego, wysokość zabudowy), istotne zwłaszcza w przypadku zmian projektowanych w obszarze nr 6, a także w obszarze nr 2;
- zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego (nakazy, zakazy, dopuszczenia i ograniczenia w zagospodarowaniu terenów wynikające z potrzeb ochrony środowiska, o których mowa w szczególności w art. 72 i art. 73 ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz ustaleń określonych dla form ochrony przyrody); w szczególności należy skontrolować stosowanie zasad dotyczących: ochrony zdrowia ludzi przed hałasem, właściwego rozdzielania funkcji mieszkaniowych od funkcji uciążliwych dla środowiska zamieszkania, rozwiązań chroniących grunt i wody powierzchniowe przed zanieczyszczeniem oraz służących poprawie stanu sanitarnego atmosfery (szczególnie istotne w przypadku zmian w obszarze nr 6);
- zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- granic i sposobów zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów (innych niż ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym), w tym terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi (obszar nr 1 i 6);
- szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, w tym dotyczących zakazu zabudowy - kontrola respektowania zakazu zabudowy na obszarach wyłączonych spod zabudowy (szczególnie istotne w przypadku zmian w obszarze nr 6);
- zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej (istotne w przypadku zmian w obszarze nr 6).

W dłuższej perspektywie należy ocenić skutki realizacji studium wykorzystując niektóre wskaźniki dotyczące, m.in., powierzchni terenów zieleni urządzonej, liczby mieszkańców objętych systemem kanalizacji, czy miejsc parkingowych. Analizę zgodności wykorzystania przestrzeni należy dokonać metodami GIS, stosując w tym celu również aktualne mapy zasadnicze i zdjęcia lotnicze.

W ocenach innych zagadnień, w tym zgodności ze standardami emisji do środowiska, należy korzystać z wyników monitoringu poszczególnych elementów środowiska Państwowego Monitoringu Środowiska (w tym z danych w punktach monitoringowych Państwowego Monitoringu Środowiska w Rybniku: monitoring powietrza - ul. Borki, monitoring wód powierzchniowych: Zbiornik Rybnicki – w rejonie zapory, monitoring pól elektromagnetycznych – ul. Poloczka [Grabownia]) oraz informacji o korzystaniu ze środowiska i pomiarów wymaganych przez przepisy z zakresu ochrony środowiska.

8. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Ze względu na położenie Rybnika w oddaleniu od najbliższej granicy państwowej oraz z uwagi na miejscowy charakter planowanych przedsięwzięć nie istnieje jakiejkolwiek prawdopodobieństwo wystąpienia - w wyniku realizacji studium i projektowanej zmiany tego dokumentu - oddziaływań transgranicznych w rozumieniu ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach na środowisko. Nie wystąpiła zatem konieczność przeprowadzenia postępowania, o którym mowa w art. 104 przywołanej ustawy.

9. Streszczenie

Prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika, przyjętego w 2016 r. Projekt zmiany studium jest realizacją uchwały Nr 730/XLVII/2018 Rady Miasta Rybnika z dnia 19 kwietnia 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium, zmienionej uchwałą nr 772/XLIX/2018 Rady Miasta Rybnika z dnia 27 czerwca 2018 r.

Zmiana studium obejmuje sześć obszarów o łącznej pow. 80 ha, położonych w Stodołach (obszary nr 1 [pow. 3,83 ha] i nr 6 [pow. 4,10 ha]), Grabowni (obszar nr 2 [pow. 10,99 ha]), Orzepowicach (obszar nr 3 [pow. 5,22 ha]), Ligocie (obszar nr 4 [pow. 49,83 ha]) i Chwałowicach (obszar nr 5 [pow. 6,03 ha]). Celem zmiany studium jest umożliwienie dokonania zmiany ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jako podstawy do realizacji złożonych wniosków o zmianę przeznaczenia terenów.

Studium jest obowiązkowym dokumentem planistycznym, sporządzanym na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w celu określenia polityki przestrzennej gminy. Wyznacza ramy dla ustaleń określanych w planach miejscowych.

Projekt zmiany studium obejmuje ujednolicony, zaktualizowany w niezbędnym i dopuszczalnym zakresie, tekst i rysunek studium, z wyróżnieniem wprowadzonych zmian. Zmiana ustaleń studium w obszarach nr 1, 2, 3 i 5 ograniczona jest do zmian tylko w części graficznej studium. Zmiany w obszarach nr 4 i 6 obejmują zmiany w części tekstowej i graficznej studium. Ponadto, wprowadzono zmiany tylko w części tekstowej studium w zakresie dopuszczalnych kierunków przeznaczenia terenów na niektórych obszarach sportu i rekreacji.

W mocy pozostają określone w obowiązującym studium ogólne zasady i cele polityki przestrzennej, kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta, a także m.in. ustalenia w zakresie ochrony: środowiska i jego zasobów, przyrody i krajobrazu kulturowego oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Prognozę oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium sporządzono na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie uzgodniono z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Rybniku.

Prognoza oddziaływania na środowisko obejmuje charakterystykę i ocenę stanu środowiska, oraz ocenę skutków realizacji projektu zmiany studium i proponowane działania ograniczające negatywny wpływ realizacji dokumentu na środowisko.

Charakterystyka i ocena stanu środowiska

Budowa geologiczna i rzeźba terenu. Surowce mineralne. Podłoże skalne obszaru Rybnika tworzą osady karbonu (z pokładami węgla kamiennego), neogenu i czwartorzędu. Obszary zmiany studium nr 2, 4 i 5 położone są na Płaskowyżu Rybnickim, obszar nr 1 i niemal cały obszar nr 3 stanowią część Kotliny Raciborskiej, obszar nr 6 położony jest na pograniczu tych jednostek. W obszarach nr 2 i 6, a także w obszarze nr 5 występują formy rzeczne den dolinnych, na pozostałych obszarach - formy wodnolodowcowe i lodowcowe (wysoczyzna polodowcowa). Nachylenia terenu są małe, dominują

spadki terenu do 5%. Warunki budowlane są zróżnicowane, średnio korzystne, miejscami gorsze na skutek podtopień terenów. Nie występują zjawiska osuwania się mas ziemnych.

Pod obszarami zmiany studium zalegają złoża węgla kamiennego: pod obszarami nr 1, 2, 3 i 6 - złoża Jejkowice, pod obszarami nr 4 i 5 - złoża Chwałowice i Chwałowice 1 (eksploatowane). Obszary nr 4 i 5 znajdują się w obrębie obszaru i terenu górniczego „Chwałowice 1”. Wieloletnia działalność górnicza spowodowała zmiany w środowisku w rejonie tych obszarów. Zdecydowana większość obszaru nr 4 jest chroniona przed nadmiernymi skutkami eksploatacji filarem ochronnym.

Wody podziemne i powierzchniowe. Główne zasoby wód podziemnych zgromadzone są w osadach czwartorzędowych. Obszar nr 3 i zachodnia część obszaru nr 4 znajdują się w obrębie lokalnego zbiornika wód podziemnych nr 345 Rybnik. Na obszarach zmiany studium nie występują ujęcia wód podziemnych i strefy ochronne tych ujęć.

Obszary zmiany studium znajdują się w zlewni Rudy, w dorzeczu Odry (region wodny Górnej Odry). Tylko w niektórych obszarach występują drobne cieki (obszary nr 2, 4 i 5). Obszary nr 1 i 6 położone są w bezpośrednim sąsiedztwie koryta Rudy, poniżej zapory Zbiornika Rybnickiego. Na obszarach zmiany studium nie ma zbiorników wód stojących. Obszary nr 1 i 6 położone są w sąsiedztwie Zbiornika Rybnickiego, a obszary nr 2 i 3 – w sąsiedztwie bocznych zalewów zbiornika.

Sieć rzeczna, zwłaszcza w południowej części miasta (obszary nr 4 i 5) jest silnie przekształcona. Głównym źródłem zanieczyszczenia wód są ścieki gospodarczo-bytowe oraz oddziaływanie górnictwa węgla kamiennego. Stan jakości wód jest zróżnicowany, w większości zły lub średni.

Gleby. Jakość i wartość bonitacyjna gleb w obszarach zmiany studium jest przeciętna lub niska. Znaczną część z nich jest nieużytkowana (trwale odłogowana).

Klimat i powietrze. Rybnik znajduje się w strefie korzystnego klimatu przejściowego (przewaga umiarkowanych temperatur powietrza, krótkie i łagodne zimy). Dominują wiatry południowo-zachodnie, o niewielkich prędkościach. Wielkość opadów w ciągu roku jest umiarkowana. Większość obszarów (nr 1, 2, 3, 5 i 6) oraz część obszaru nr 4 cechuje się niekorzystnymi warunkami topoklimatycznymi. W rejonie obszarów nr 1, 2 i 6 warunki modyfikuje duża powierzchnia Zbiornika Rybnickiego

Jakość powietrza jest zła. Stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu przekraczają dopuszczalną wartość. Przyczyną złej jakości powietrza jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych.

Inne zagrożenia i uciążliwości środowiskowe - hałas, promieniowanie elektromagnetyczne, zagrożenie poważnymi awariami są na umiarkowanym lub niskim poziomie.

Obszary zmiany studium (z wyjątkiem bezpośredniego sąsiedztwa ul. Żorskiej i Brzezińskiej w obszarze nr 4) stanowią tereny ciche (lub są położone w sąsiedztwie tych terenów) - na których nie występuje przekroczenie wskaźnika L_{DWN} dla wszystkich rodzajów hałasu. Zagrożenie polami elektromagnetycznymi występuje w północnej części obszaru nr 2, gdzie źródłem promieniowania jest linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 400 kV, a także w obszarach nr 4 i 5. Poziomy pól elektromagnetycznych emitowanych do środowiska nie przekraczają wartości dopuszczalnych.

W Rybniku i okolicy nie ma zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej; zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii położone są w oddaleniu od obszarów zmiany studium. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska mogą powstać na skutek wypadków z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne (w sąsiedztwie obszarów nr 1 i 4).

Cześć obszarów nr 1 i 6 położona jest na obszarze narażonym na niebezpieczeństwo powodzi - o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (0,2%), raz na 500 lat - leżą poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. Obszary nr 1 i 6 znajdują się w strefie potencjalnego zagrożenia zalaniem doliny Rudy w wyniku awarii zapory czołowej Zbiornika Rybnickiego; stan techniczny zapory jest jednak odpowiedni – zaporę nie należy do grupy budowli mogących zagrażać bezpieczeństwu. Ponadto, obszary nr 1, 2 i 6 oraz niewielka część obszaru nr 3 są narażone na podtopienia.

Obszar nr 5 i niewielka część obszaru nr 4 znajduje się w zasięgu niewielkich lub średnich szkodliwych wpływów eksploatacji węgla kamiennego (południowy fragment obszaru nr 4 – I kategorii szkód górniczych, obszar nr 5 – I - III kategorii, z osiadaniem do ~1,5 m).

Przyroda ożywiona. Obszary nr 1, 2 i 6 leżą w północnej części miasta, skupiającej większość walorów przyrodniczych miasta. Obszary nr 1 i 2, niemal cały obszar nr 6 oraz skraj obszaru nr 3

położone są w parku krajobrazowym "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich", jednak poza cennymi przyrodniczo rejonami parku krajobrazowego. W obszarach zmian nie występują użytki ekologiczne i pomniki przyrody; obszary nr 1 i 6 znajdują się w sąsiedztwie użytku ekologicznego "Meandry rzeki Rudy". Obszary zmiany studium, z wyjątkiem części obszaru nr 2, nie znajdują się w obrębie innych obszarów cennych przyrodniczo.

Obszary nr 1 i 6 oraz północny fragment obszaru nr 2 znajdują się w regionalnych korytarzach ekologicznych lub w ich sąsiedztwie (ornitologicznym i teriologicznym oraz związanych z bezpośrednią doliną Rudy). W obszarze nr 6, a także w obszarach nr 2 i 3, występują niewielkie zbiorowiska leśne i tereny zadrzewione. W obszarach nr 4 i 5 środowisko przyrodnicze uległo znacznym przekształceniom antropogenicznym. Najbliżej położone obszary Natura 2000 znajdują się w znacznej odległości, co najmniej kilkanaście kilometrów, od granic miasta.

Krajobraz i zabytki. Obszary nr 1 i 6 położone są w północno-zachodniej części miasta, cechującej się znacznymi walorami krajobrazowymi. Pozostałe obszary zmiany studium odznaczają się krajobrazem przeciętnym lub zdegradowanym. W obszarze nr 1 znajdują się obiekty zabytkowe: wpisany do rejestru dawny dwór pocysterski z XVIII w. oraz dwa obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków; w obszarze nr 2 zlokalizowane są dwa stanowiska archeologiczne. Obszary nr 3 - 6 nie obejmują terenów i obiektów zabytkowych.

Do podstawowych **problemów ochrony środowiska** należą: zła jakość powietrza i niska jakość wód, szkodliwe wpływy działalności górniczej (obszar nr 5), zagrożenie powodziowe (obszary nr 1 i 6), pogodzenie ochrony przyrody z potrzebami rozwoju miasta - ochrona ciągłości systemu przyrodniczego, w tym korytarzy ekologicznych (obszary nr 1, 2 i 6), a także ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego (obszary nr 1 i 6).

Prognozowane oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium

W części prognostycznej oceniono wpływ ustaleń projektu zmiany studium na poszczególne komponenty środowiska i określono działania ograniczające negatywny wpływ realizacji dokumentu na środowisko. Stwierdzono, że brak realizacji projektu zmiany studium nie wpłynie istotnie na poziom presji na środowisko w skali miasta.

Negatywne oddziaływanie na środowisko projektowanej zmiany będzie niewielkie. Projekt zmiany studium dotyczy terenów niezainwestowanych o pow. niespełna 9 ha w obszarach nr 2, 3, 5 i 6. Zmiana w obszarach nr 1 i 4 polega na modyfikacji kierunków przeznaczenia terenów już zainwestowanych lub przeznaczonych w planach miejscowych do urbanizacji. Zmiany kierunków przeznaczenia terenów, mogące potencjalnie wpłynąć niekorzystnie na stan środowiska, dotyczą obszarów sportu i rekreacji oraz otwartych (rolniczych, zieleni i wód) o łącznej pow. około 10 ha (co stanowi 0,07% pow. obszaru miasta).

Ze środowiskowego punktu widzenia znaczenie mają planowane zmiany w obszarach nr 2, 3, 5 i 6, wyznaczające nowe obszary zabudowy mieszkaniowej, a także zmiana w obszarze nr 4 - polegająca na likwidacji planowanej dotychczas drogi zbiorczej.

Ocenia się, że nowe rozwiązania planistyczne w większości obszarów objętych zmianą studium nie wywołają istotnych skutków dla środowiska (obszary nr 1 i 4) lub wystąpią w wyniku ich realizacji nieznaczne skutki negatywne (obszary nr 3 i 5). Zmiany w obszarze nr 2 mogą wywołać negatywne skutki dla środowiska w stopniu niewielkim. Relatywnie największe negatywne skutki dla środowiska (w stopniu umiarkowanym) wystąpią w obszarze nr 6 - oprócz wpływu na przyrodę i krajobraz, zwiększy się potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa ludności (ryzyko narażenia ludzi i ich mienia na skutki potencjalnej awarii zapory Zbiornika Rybnickiego [jednak zapora, ze względu na odpowiedni stan techniczny, nie została zaliczona do grupy budowli mogących zagrażać bezpieczeństwu]).

W większości przypadków, podstawowym negatywnym skutkiem dla środowiska będzie zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej. Nowe tereny zabudowy nie odznaczają się jednak istotnymi walorami przyrodniczymi, nie stanowią siedlisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz cechują się zjawiskami antropogenicznego przekształcenia lokalnego środowiska. Rozwój zabudowy spowoduje niewielki wzrost ilości ścieków i odpadów komunalnych oraz pogorszenie warunków odpływu wód. Nie powinna pogorszyć się istotnie jakość powietrza ze względu

na konieczność respektowania przepisów powszechnie obowiązujących dotyczących urządzeń grzewczych i jakości stosowanego paliwa.

W zakresie ochrony przyrody, nie przewiduje się istotnego wpływu na walory Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich, innych obszarów i obiektów chronionych oraz pozostałych obszarów przyrodniczo cennych. Nowe inwestycje nie spowodują przerwania ciągłości korytarzy ekologicznych, w tym nie zaburzą funkcjonowania regionalnych obszarów węzłowych / miejsc przystankowych dla ssaków i ptaków.

Modyfikacje części tekstowej studium w zakresie dopuszczalnych kierunków przeznaczenia terenów na niektórych obszarach sportu i rekreacji (rozszerzenie katalogu dopuszczalnych kierunków o tereny usług opieki zdrowotnej i pomocy społecznej na obszarach US z wyjątkiem obszarów US1 i US2 oraz tereny obiektów wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy powyżej 100 kW – na obszarze US2 w Chwałowicach) nie spowodują zwiększenia negatywnych skutków dla środowiska, mogą natomiast pozytywnie oddziaływać na zdrowie ludzi (rozwój usług senioralnych) oraz na jakość powietrza (rozwój OZE).

W prognozie zamieszczono rekomendacje w zakresie rozwiązań planistycznych (do stosowania w planach miejscowych), mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko w niektórych obszarach zmiany studium, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, w których prognozuje się możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko w stopniu niewielkim (obszar nr 2) i umiarkowanym (obszar nr 6).

10. Materiały źródłowe. Literatura

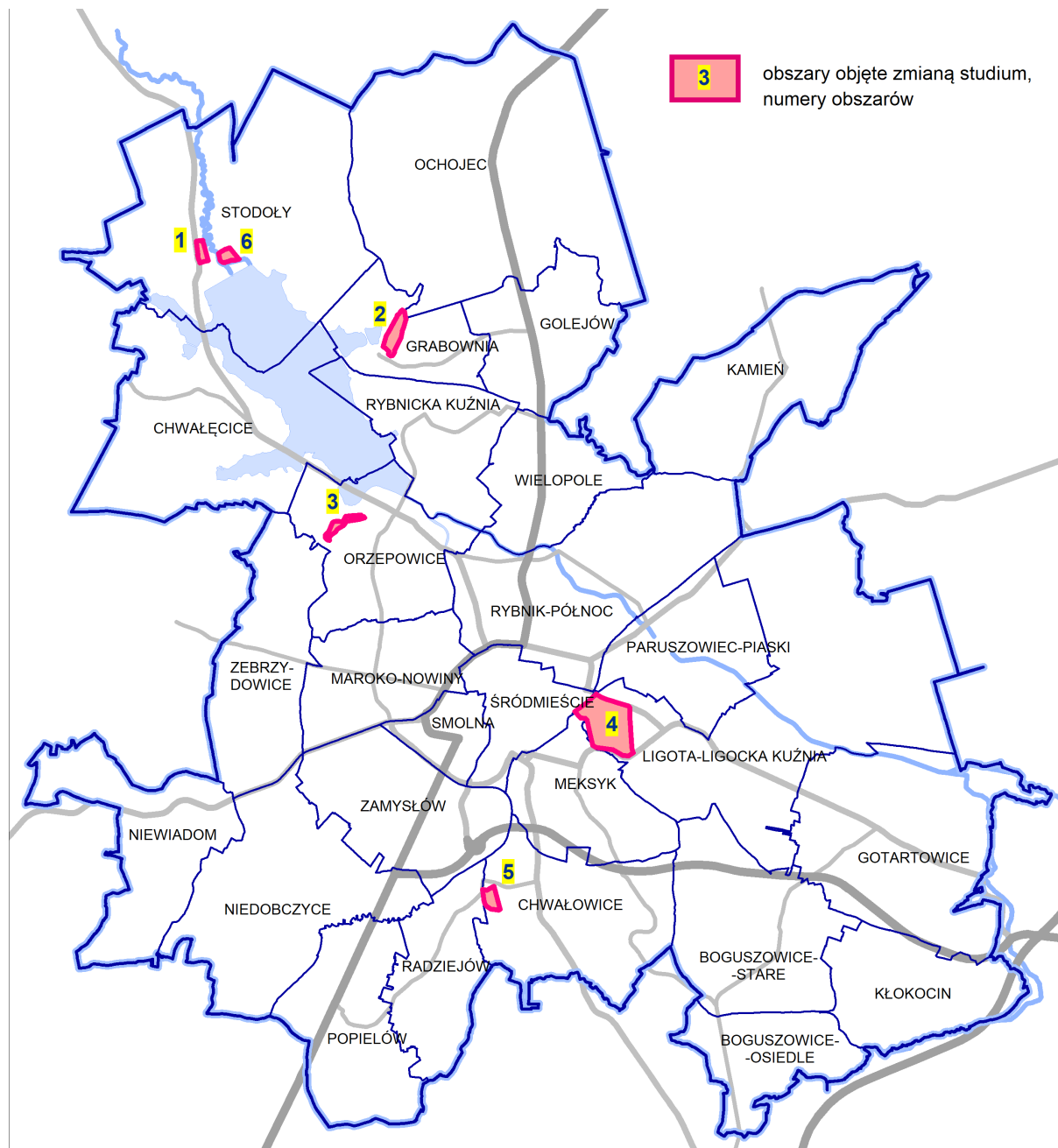
- Baza danych geologiczno – inżynierskich wraz z opracowaniem Atlasu geologiczno-inżynierskiego Rybnik – Jastrzębie Zdrój – Żory w województwie śląskim, Katowickie Przedsiębiorstwo Geologiczne sp. z o.o., Państwowy Instytut Geologiczny, Przedsiębiorstwo Geologiczne we Wrocławiu Proxima S.A. Warszawa - Katowice, 2010;
- Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r. Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2021;
- Bernatek A., Ocena wdrażania koncepcji korytarzy ekologicznych do planów zagospodarowania przestrzennego województw, WWF Polska, Kraków, 2011;
- Błońska A., Siedliska antropogeniczne na Wyżynie Śląskiej jako miejsca występowania rzadkich i zagrożonych gatunków torfowiskowych klasy *Scheuchzeria-Caricetea nigrae* (Nordh. 1937) R. Tx 1937, Woda-Środowisko- Obszary Wiejskie 2010: t. 10 z. I (29), str. 7- 9, Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach;
- Bohatkiewicz J. (red.), Podręcznik dobrych praktyk wykonywania opracowań środowiskowych dla dróg krajowych. Załącznik nr 2. zagadnienia oceny oddziaływania i kompensacji dla obszarów N2000). GDDKiA, Kraków, 2008;
- Cabała S. Zróżnicowanie i rozmieszczenie zbiorowisk leśnych na Wyż. Śląskiej. Pr. Nauk UŚ 1995, 1068: 1-144;
- Celiński F., Czyłok A. Różnorodność biologiczna i przyrodniczo-krajobrazowa „Uroczyska Głębokie Doły” koło Rybnika, Scripta Rudensia 1995, 5: 1-51;
- Celiński F. Stosunki fitosocjologiczno-leśne Parku Krajobrazowego "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich", Scripta Rudensia 1994, 1: 105-118;
- Celiński F., Czyłok A., Rahmanow O. Ostoja wiekowych buków *Fagus sylvatica* w uroczysku Głębokie Doły na Płaskowyżu Rybnickim, Chrońmy Przyrodę Ojczystą 1994, 50, 5: 68-73;
- Czyłok A. Chronione gatunki zwierząt Parku Krajobrazowego "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich", Scripta Rudensia 1994, 1: 119-134;
- Domański R., Stebel A., Stebel A. Godne ochrony obiekty przyrodnicze w południowej części województwa katowickiego. Kształtowanie środowiska geograficznego i ochrona przyrody na obszarach uprzemysłowionych i zurbanizowanych 1995, 18:5-10;
- Engel J. Natura 2000 w ocenach oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2009;
- Henel K. Stan populacji i ochrona strefowa rzadkich gatunków ptaków szponiastych Accipitriformes i bociana czarnego *Ciconia nigra* w województwie śląskim w latach 2001–2007. Ptaki Śląska 2012, 19: 35–47;
- Jelonek M. Korytarze ekologiczne w województwie śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I. Koncepcja sieci korytarzy ekologicznych i ostoi dla ichtiofauny województwa śląskiego, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice, 2007;
- Jędrzejewski W. (red.) Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża, 2005;
- Kistowski M., Pchalek M., Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych. Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2009;
- Krotoski T. Ptaki Zbiornika Rybnickiego, Scripta Rudensia 1995, 65-77;
- Krotoski T. Nowe stanowiska roślin chronionych i rzadkich stwierdzone na Płaskowyżu Rybnickim i terenach przyległych w latach 2001-2004, Scripta Rudensia 2005, 14: 62-65;
- Kuczyński L., Chylarecki P. Atlas pospolitych ptaków lęgowych Polski. Rozmieszczenie, wybiórczość siedliskowa, trendy, GIOŚ, Warszawa 2012;
- Magiera A. Fragmenty naturalnych buczyn w Rybnickim Okręgu Węglowym, Opol. Tow. Przyj. Nauk., Zesz. Przyr. 1980, 19: 67-72;
- Materiały do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Budowa regionalnej drogi Racibórz – Pszczyna, MP-MOSTY Sp. z o.o., Kraków 2012;
- Mapa Akustyczna Miasta Rybnika, BMT ARGOSS Sp. z o.o., Gdańsk 2011;
- Miłowski T. Godny ochrony las lęgowy w Rybniku. Przyroda Górnego Śląska 2010, 60:4;
- Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010-2012 (raport końcowy), Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, Puławy, 2012;
- Monitoring chemizmu opadów atmosferycznych i ocena depozycji zanieczyszczeń do podłoża w latach 2013-2015. Wyniki badań monitoringowych w woj. śląskim w 2014 r. Inspekcja Ochrony Środowiska, Wrocław 2015;
- Nowak S., Mysłajek R. W., Korytarze ekologiczne w województwie śląskim, koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa, Etap I. Korytarze teriologiczne dla dużych ssaków drapieżnych i kopytnych, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice, 2007;

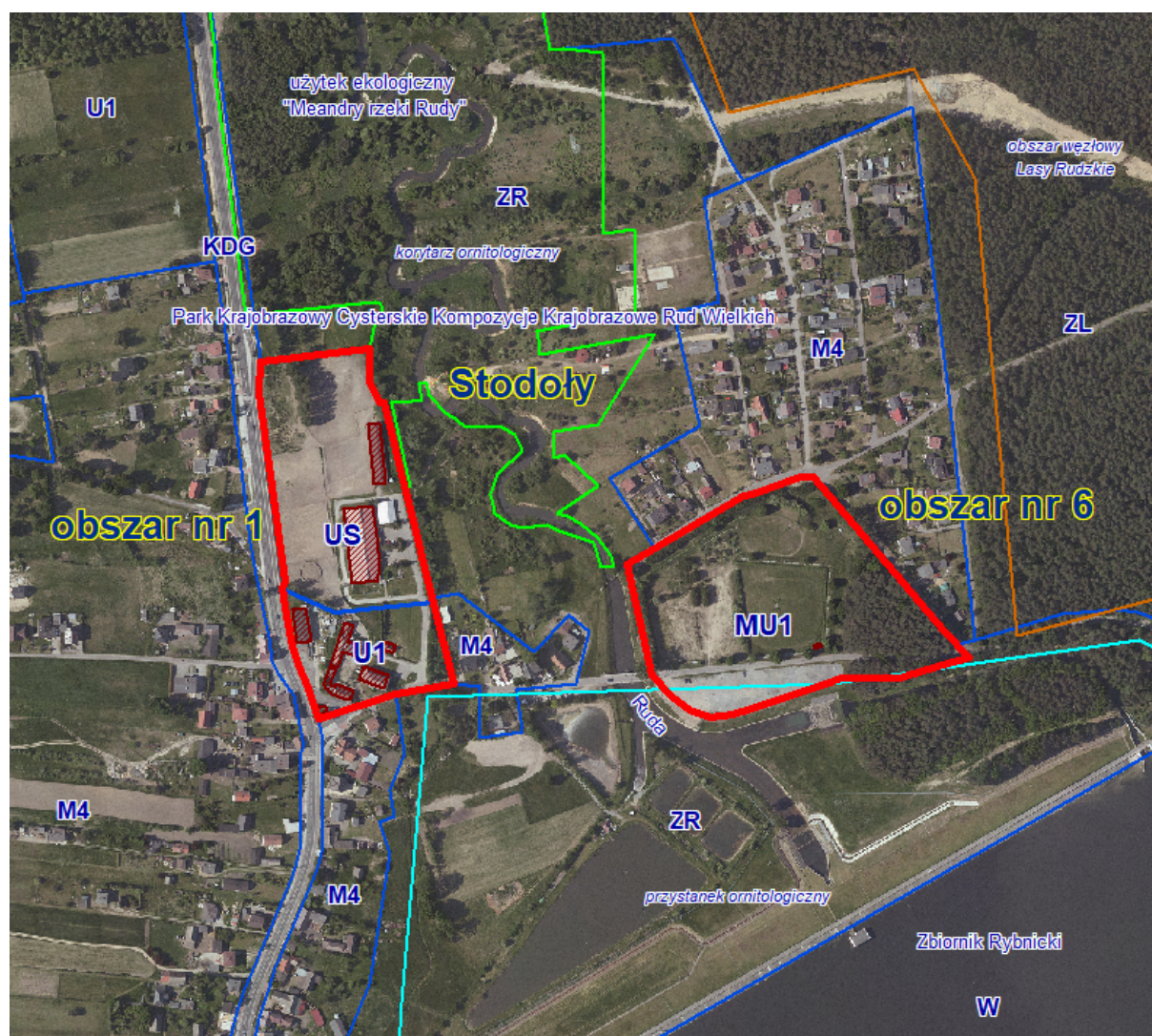
- Ocena stanu wód woj. śląskiego w 2014 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Katowice 2015;
- Opracowanie ekofizjograficzne podst. dla miasta Rybnika, Biuro Rozwoju Regionu Sp. z o.o., Katowice 2014;
- Państwowy Monitoring Środowiska Wyniki badań wód powierzchniowych - zbiorniki, 2014 rok, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, 2015;
- Parusel J.B., Korytarze ekologiczne jako formy ochrony, gospodarowania i planowania krajobrazu (na przykładzie województwa śląskiego). Ogólnopolskie Warsztaty Wojewódzkich Służb Planowania i Regionalnych Biur Planowania Przestrzennego, Wrocław, 2009;
- Parusel J.B., Skowrońska K., Wower A. (red.) Korytarze ekologiczne w województwie śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I. Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice, 2007;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014, Arcadis Sp. z o.o. Katowice, 2014;
- Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Rybnik na okres od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2016 r., Program ochrony przyrody, 2007;
- Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Rudy Raciborskie na okres od 1 stycznia 2006 r. do 31 grudnia 2015 r., Program ochrony przyrody, 2000, aktualizacja 2005;
- Podsumowanie wyników badań monitoringowych pól elektromagnetycznych, prowadzonych w dwóch trzyletnich cyklach, obejmujących lata 2008-2013, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Katowice 2014;
- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Rybnika, Atmoterm S.A., Opole 2015;
- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego "Plan 2020+", Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice 2015;
- Prognoza oddziaływania na środowisko rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie programu zadań rządowych polegających na rozwoju elektroenergetycznych sieci przesyłowych;
- Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji, Atmoterm S.A., Katowice 2014;
- Program ochrony środowiska dla miasta Rybnika – aktualizacja, Ekokonsulting Agnieszka Miler-Jańczyk, Bielsko-Biała, 2011;
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Rybnika, Atmoterm S.A., Opole 2013;
- Program ograniczania niskiej emisji dla Rybnika, Agencja Rozwoju Lokalnego Agrotur S.A., Krupski Młyn 2010;
- Ptaki Śląska 14 (2002): 175-179; 15 (2004): 141-171; 16 (2006): 173-186; 17 (2008): 91-107, 18 (2011): 101-120;
- Rojek M. Ptaki Zbiornika Rybnickiego i okolicy w latach 1994-2005. Scripta Rudensia 2005, 14: 15-29;
- Rostański K. Chronione i rzadkie wartości botaniczne na terenie Parku Krajobrazowego "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich". Scripta Rudensia 1994, 1: 77-104.
- Różycki S. Ochrona środowiska przed polami elektromagnetycznymi. Informator dla administracji samorządowej. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa 2011;
- Sojka A. Nowe stanowiska roślin chronionych i rzadkich stwierdzone w południowo-wschodniej części Rybnika w latach 1998-2004. Scripta Rudensia 2005, 14: 66-67;
- Sprawozdanie z monitoringowego pomiaru pól elektromagnetycznych nr: 358/2014, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Pracownia Analiz Manualnych, Instrumentalnych, Hydrobiologicznych, Mikrobiologicznych oraz Pomiarów Terenowych i Pobierania Próbek w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2014;
- Stan środowiska w woj. śląskim w 2014 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Katowice 2015;
- Stawarczyk T. Ornitologiczna waloryzacja akwenów Śląska, Ptaki Śląska 13 (2001): 5-18;
- Stebel A. Mszaki projektowanego rezerwatu przyrody „Głębokie Doły” na Wyżynie Śląskiej. Natura Silesiae Superioris 1999, 3: 27-35;
- Stebel A. Mszaki Rybnickiego Okręgu Węglowego, Frag. Floristica et Geobotanica Polonica 1997, 4: 121-233;
- Świerad J. Korytarze ekologiczne w województwie śląskim. Koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I. Korytarze herpetologiczne. Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice 2007;
- Trzynasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2014 rok, Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2015;
- Uproszczony plan urządzenia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa miasta Rybnik na lata 2007 – 2016, Zbigniew Radecki, Rybnik 2007;
- Urbisz A. Tereny o szczególnych walorach florystycznych na Płaskowyżu Rybnickim, Chrońmy Przyrodę Ojczystą 2003, 59 (1) s. 24 - 42;

- Urbisz A., Urbisz A. Rośliny chronione południowo-zachodniej części Wyżyny Śląskiej Acta Biol. Siles. 1998, 33 (50) s. 113-141;
- Urbisz A. Flora naczyniowa Płaskowyżu Rybnickiego na tle antropogenicznych przemian tego obszaru, Scripta Rudensia 1996, 6: 5-174;
- Walasz K., Koncepcja korytarzy ekologicznych na terenach zurbanizowanych, Kraków, 2011;
- Waloryzacja przyrodnicza miasta Rybnika, Aleko, Katowice 1997;
- Wstępna ocena ryzyka powodziowego, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa 2011;
- Aktualizacji waloryzacji przyrodniczej Miasta Rybnika, Vanellus Eco Firma Przyrodnicza Łukasz Tomasiak, Ostrowiec Św. 2017;
- Aktualizacja „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Rybnika” (Uchwała nr 465/XXX/2017 Rady Miasta Rybnika z dnia 12 stycznia 2017 r.);
- Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2019 r., Państwowa Służba Geologiczna, Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2020;
- Gminny Program Niskoemisyjny Miasta Rybnika (Uchwała nr 382/XXII/2020 Rady Miasta Rybnika z dnia 21 maja 2020 r.);
- Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych lokalnych zbiorników wód podziemnych Rybnik, dawnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 345 – Rybnik;
- Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych województwa śląskiego za 2017 rok, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2018;
- Monitoring stanu chemicznego oraz ocena stanu JCWPd w dorzeczach w latach 2018-20121 (etap II), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2019
- Ocena stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego i zabezpieczenia przeciwpowodziowego Miasta Rybnika w 2019 roku (Uchwała Nr 336/XX/2020 Rady Miasta Rybnika z dnia 12 marca 2020 r.);
- Opracowanie ekofizjograficzne dla obszarów zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika, Biuro Rozwoju Regionu Sp. z o.o., Katowice 2020;
- Plan adaptacji Miasta Rybnika do zmian klimatu do roku 2030 (Uchwała nr 98/VI/2019 Rady Miasta Rybnika z dnia 21 marca 2019 r.);
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Rybnika (Uchwała nr 137/XI/2015 Rady Miasta Rybnika z dnia 18 czerwca 2015 r.);
- Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 (Uchwała nr V/37/7/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017 r.)
- Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla miasta Rybnika (Uchwała nr 516/XXXIII/2017 Rady Miasta Rybnika z dnia 30 marca 2017 r.);
- Podsumowanie wyników badań monitoringowych pól elektromagnetycznych, prowadzonych w trzech trzyletnich cyklach, obejmujących lata 2008-2016, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Katowice 2017;
- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice 2020;
- Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji (Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr V/47/5/2017 z dnia 18 grudnia 2017 r.);
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Rybnika na lata 2018 – 2023 (Uchwała nr 797/L/2018 Rady Miasta Rybnika z dnia 13 września 2018 r.);
- Program Ochrony Środowiska dla województwa śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 (Uchwała nr V/11/8/2015 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 31 sierpnia 2015 r.);
- Raport o stanie miasta Rybnika za 2019 rok, Urząd Miasta Rybnika;
- Raport o stanie środowiska w 2018 roku w województwie śląskim, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Katowice 2019;
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim - raport wojewódzki za rok 2019, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach, Katowice 2020;
- Witkowski A., Czaja A., Wach J., Ekspertyza hydrotechniczna dla obszaru miasta Rybnika, Intergeo, 1997

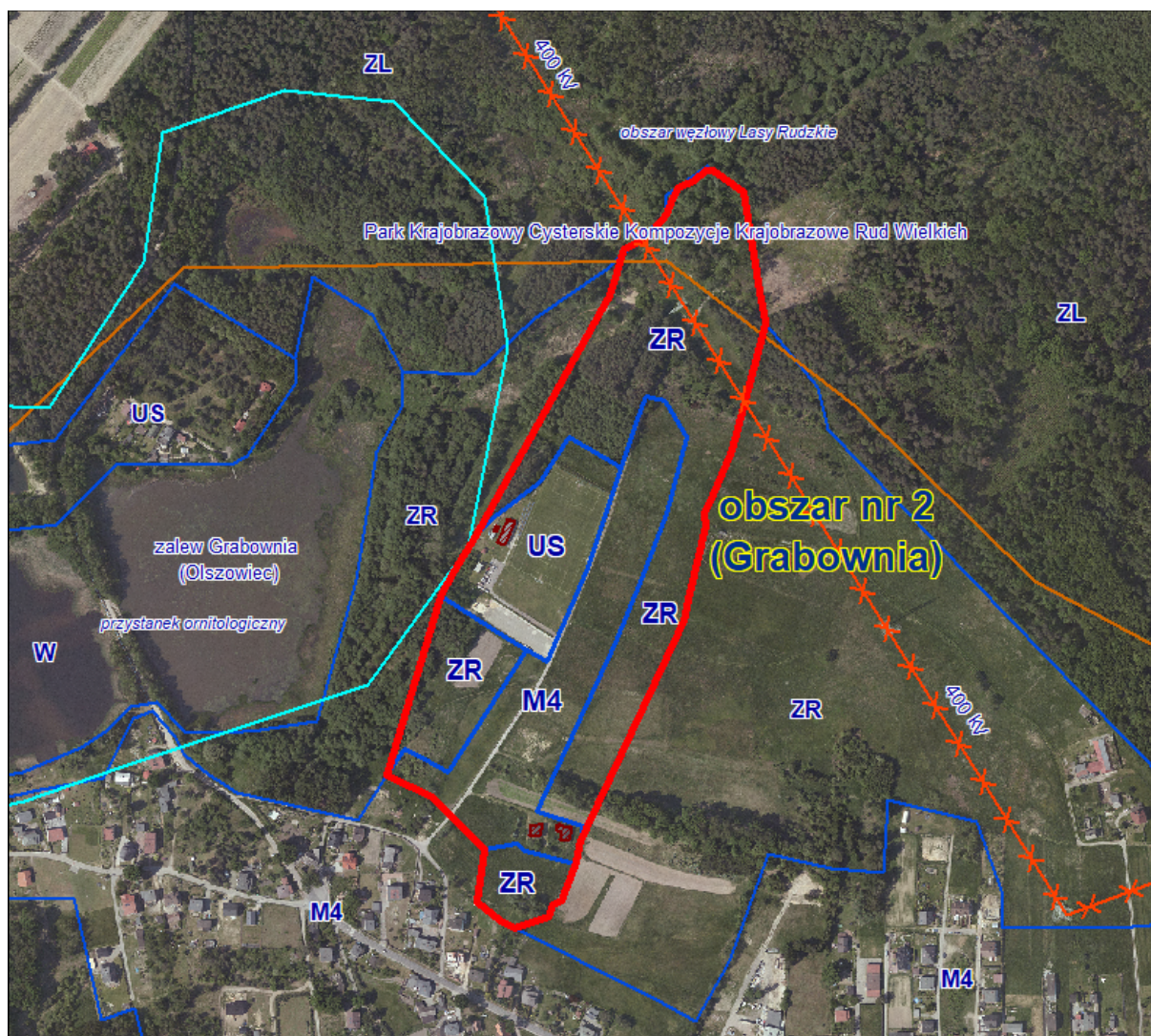
Załączniki graficzne

Obszary objęte projektem zmiany studium

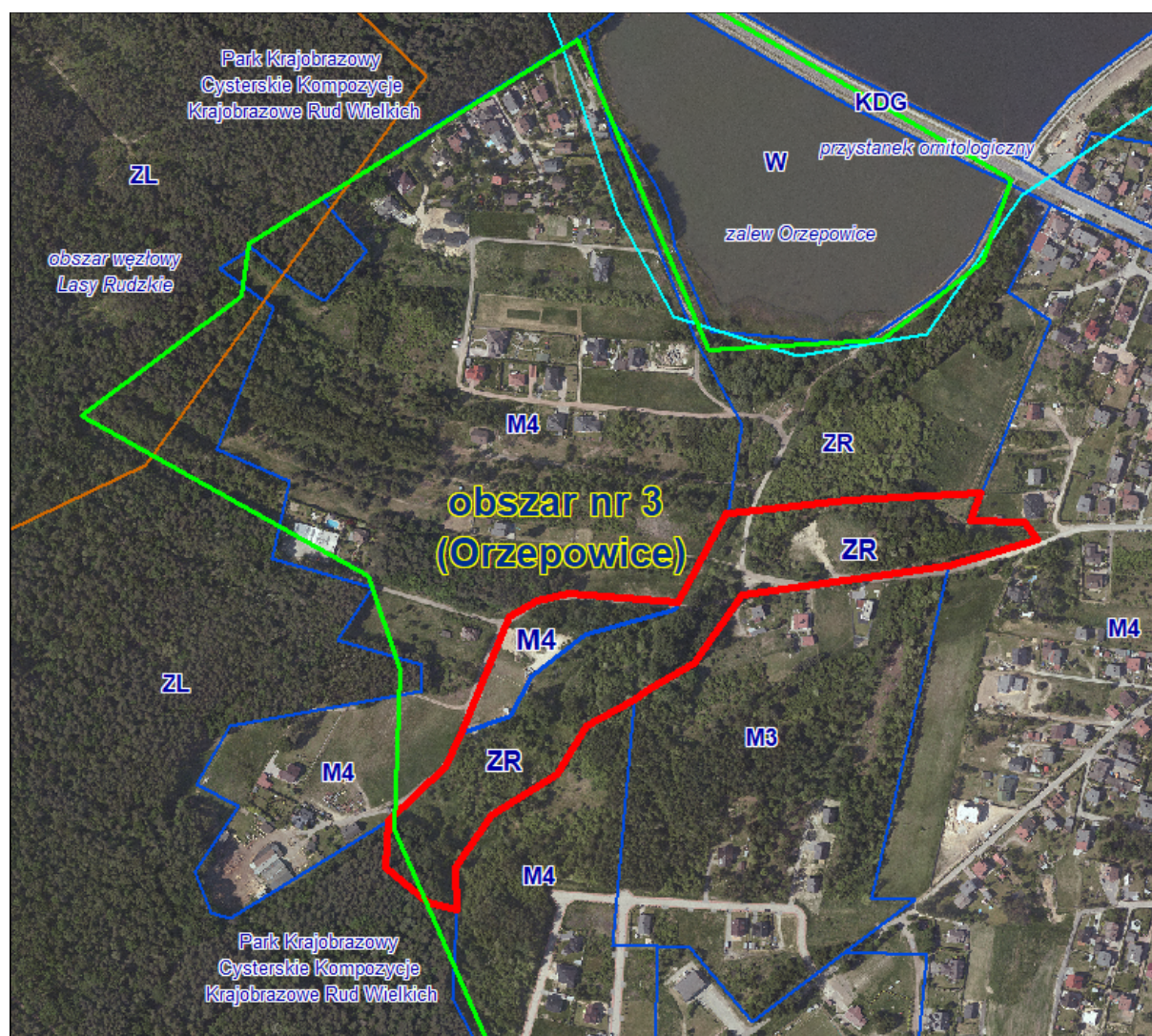

Obszar nr 1 i obszar nr 6 (Stodoły)

Obszar nr 2 (Grabownia)

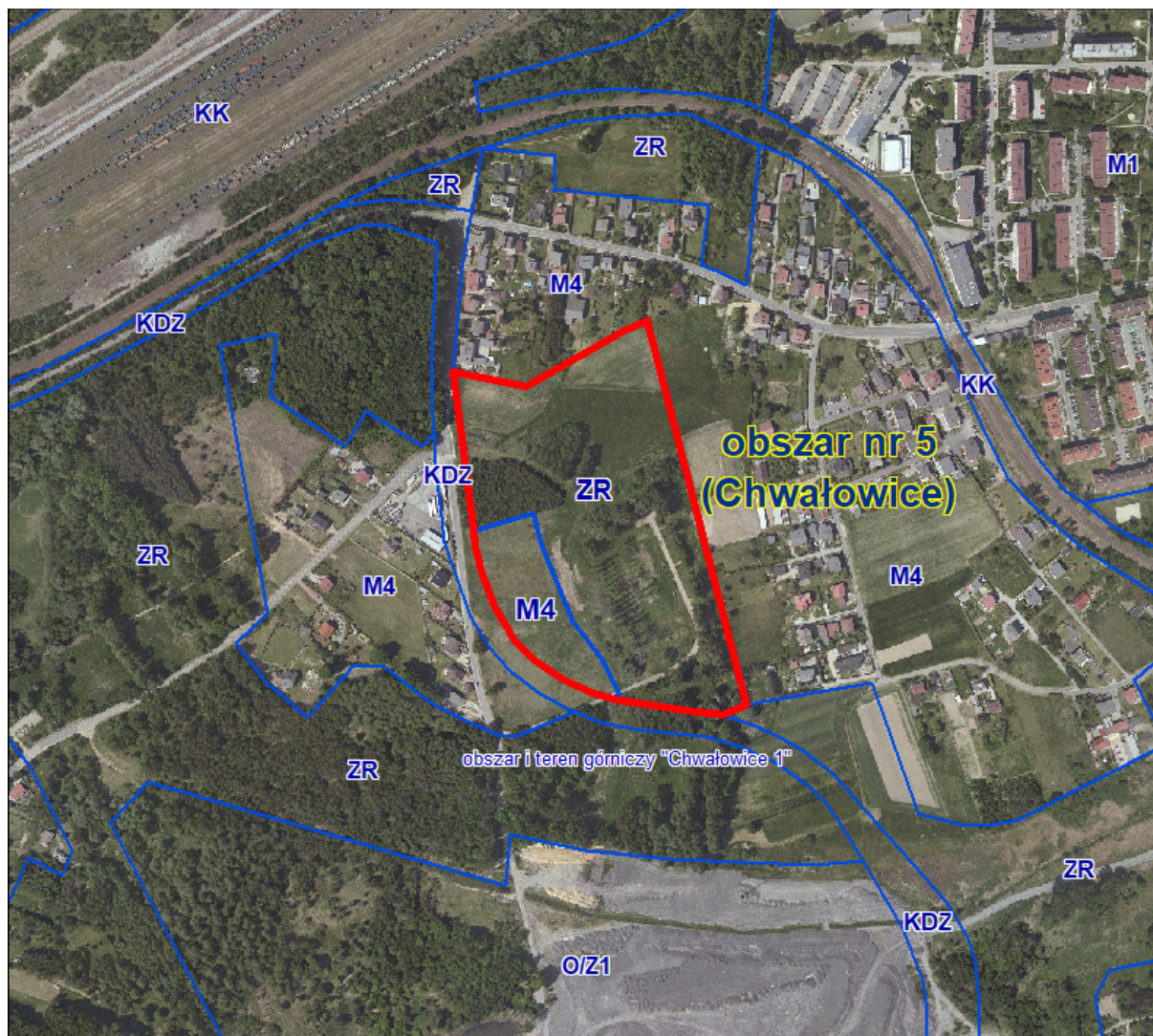
Obszar nr 3 (Orzepowice)

Obszar nr 4 (Ligota)

Obszar nr 5 (Chwałowice)

Katowice, 23.07.2021 r.

OŚWIADCZENIE

Ja, niżej podpisany, Wiesław Konieczny, pełniąc funkcję kierującego zespołem autorów *Prognozy oddziaływania na środowisko do projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika*, oświadczam, iż spełniam wymagania art. 74a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2020 poz. 283). Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Wiesław Konieczny

